

**Uchwała Nr XLII / 395 / 2014
Rady Miasta Radzionków**

z dnia 27 lutego 2014 roku

w sprawie Strategii rozwoju Miasta Radzionków na lata 2014 – 2025.

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r., poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach polityki rozwoju (Dz. U. z 2009r., Nr 84, poz. 712 z późn. zm.), w związku z art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 października 1999 roku o języku polskim (Dz.U. z 2011r., Nr 43, poz. 224 ze zm.)

**Opierając się na bogactwie Ziemi
Radzionkowskiej,
której główną wartością są jej mieszkańcy,
kultywujący śląski etos pracy
oraz mając na względzie troskę
o zapewnienie rozwoju
Naszej Małej Ojczyzny,**

**Piykno Radzionkowsko Ziemia,
mo richtik zacnych mieszkańcow,
dlo ftorych ważno jest ślonsko rodzina,
robota i godka,
a starajonc sie o swoja Mała Łojcowizna,**

**Rada Miasta Radzionków
uchwala, co następuje:**

§ 1.1. Uchwała się Strategię rozwoju Miasta Radzionków na lata 2014 – 2025 stanowiącą załącznik nr 1 do uchwały.

2. W poszanowaniu lokalnej tradycji związanej z posługiwaniem się gwarą śląską, stanowiącą dobro kultury naszego regionu i wzmacniającą więzi społeczne oraz obyczajowe wspólnoty samorządowej, streszczenie Strategii, o której mowa w ust. 1, zostało zredagowane w gwarze śląskiej, i stanowi załącznik nr 2 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Radzionków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na głównej tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Radzionków oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Radzionków i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Radzionków.

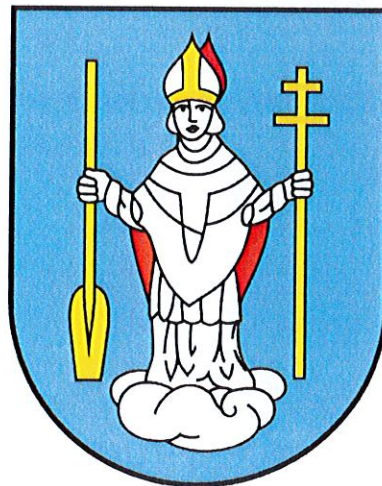
PRZEWODNISZĄCY RADY

mgr inż. Marcin Wysyppol

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr. XLIII/395/2014
Rady Miasta Radzionków
z dnia 27 lutego 2014 r.

Miasto Radzionków

Strategia rozwoju Miasta Radzionków na lata 2014-2025

Radzionków, luty 2014 r.

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
2. Syntetyczna diagnoza Miasta Radzionków.....	4
2.1. Położenie i powierzchnia miasta Radzionków	6
2.2. Mieszkańcy	7
2.3. Edukacja	15
2.4. Kultura i turystyka	23
2.5. Sport i rekreacja.....	34
2.6. Mieszkalnictwo.....	44
2.7. Aktywność społeczna	49
2.8. Gospodarka.....	54
2.9. Środowisko naturalne	75
2.10. Infrastruktura techniczna.....	81
3. Czynniki strategiczne i analiza SWOT	85
3.1. Czynniki społeczne.....	85
3.2. Czynniki gospodarcze.....	87
3.3. Czynniki środowiskowo-infrastrukturalne	89
4. Rozstrzygnięcia strategiczne dla Miasta Radzionków	94
4.1. Wyzwania strategiczne	94
4.2. Wizja rozwoju.....	97
4.3. Priorytety strategii	98
4.4. Cele strategiczne, kierunki i działania	100
4.5. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające oraz instytucje koordynujące	107
5. Spójność Strategii rozwoju Miasta Radzionków	116
5.1. Spójność z dokumentami planującymi rozwój UE.....	116
5.2. Spójność z dokumentami planującymi rozwój Polski.....	118
5.3. Spójność ze Strategią rozwoju Województwa Śląskiego	120
5.4. Spójność ze Strategią rozwoju Powiatu Tarnogórskiego	120
6. Założenia do procesu wdrażania Strategii rozwoju Miasta Radzionków	122
7. Monitoring i ewaluacja Strategii rozwoju Miasta Radzionków	125
8. Załączniki.....	128
9. Spis tabel.....	136

1. Wprowadzenie

Strategia rozwoju miasta jest instrumentem kształtowania jego przyszłości. Zawarte w niej rozstrzygnięcia orientują nie tylko kierunki działań władz miejskich, ale są wyrazem dążeń mieszkańców miasta pragnących żyć w dobrych warunkach i we właściwy sobie sposób. Ich woła wyrażona jest przede wszystkim w wizji i priorytetach rozwoju, doprecyzowanych w dalszej kolejności w celach strategicznych, kierunkach i działaniach. Ostatecznym podsumowaniem zapisów zawartych w Strategii jest zbiór przedsięwzięć, decydujących o zaangażowaniu w realizację przyjętych zamierzeń.

Radzionków jest najmniejszym miastem województwa śląskiego, dynamicznie poprawiającym swoją infrastrukturę i konsekwentnie podejmującym wysiłki zmierzające do stworzenia nowego wizerunku i trwałego wpisania się w realia społeczne i gospodarcze regionu. Źródłem przewagi konkurencyjnej we wszystkich obszarach funkcjonowania miasta są jego mieszkańcy. Zalety istnienia ciągle jeszcze w wielu dziedzinach tradycyjnie śląskiej społeczności lokalnej, w pozytywnie rozumianej małomiasteczkowej odmianie, stanowią o dużej odporności na zagrożenia zmian stylu życia i warunków prowadzenia działalności gospodarczych. Aspekt przestrzenny podejmowania przedsięwzięć rozwojowych ogranicza rozmach niektórych inicjatyw, ale mniejsza skala wielu projektów pozwala lepiej dostosowywać ofertę Radzionkowa do różnych potrzeb jego użytkowników. Położenie na obrzeżach Aglomeracji Górnośląskiej, bezpośredni dostęp do autostrady A1 i bliskość portu lotniczego w Pyrzowicach stanowi dodatkowy atut potwierdzający wysoką atrakcyjność inwestycyjną miasta.

Przyszłość Radzionkowa nierozzerwalnie wiąże się z powiatem tarnogórskim, sąsiedztwem powstającej Metropolii Górnośląskiej oraz wspólnoty jednostek samorządowych skupionych w deklaracji „Biały Śląsk”. Oddziaływanie rynku i jego produktów oraz zapotrzebowanie na pracę, jakie zgłaszają zlokalizowane na ich obszarach przedsiębiorstwa, to gospodarcze szanse dla Radzionkowa, który nie będzie nigdy konkurował skalą oferty, ale może być miejscem generowania pożądaných jakości uzupełniających ofertę większych miast. Propozycja uczestnictwa Radzionkowa w tworzeniu regionalnych atrakcji to wkład niewielkiej terytorialnie, ale oryginalnej jednostki osadniczej, którą zamieszkują ludzie z pasją, dbający o swoje śląskie dziedzictwo, ale jednocześnie gotowi sprostać wymaganiom współczesności.

2. Syntetyczna diagnoza Miasta Radzionków

Metodologia badań

Określanie warunków rozwoju miasta wymaga rozpoznania jego aktualnej sytuacji oraz ustalenia pozycji konkurencyjnej wobec innych ośrodków, w tym skonfrontowania realiów funkcjonowania z najbliższymi sąsiadami oraz miastami działającymi w podobnych warunkach otoczenia regionalnego. Studia diagnostyczne przeprowadzone dla potrzeb przygotowania Strategii rozwoju Miasta Radzionkowa obejmowały identyfikację 24 cech i wskaźników opisujących miasta, które wybrano jako bazę dla porównań i oceny sytuacji Radzionkowa. Są to miasta sąsiednie: Bytom, Piekary Śl., Tarnowskie Góry oraz miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji: Bieruń, Lubliniec, Orzesze, Pyskowice. Analizy wzbogacono o dane prezentujące przeciętny poziom badanych cech dla całego powiatu tarnogórskiego i województwa śląskiego.

Informacje statystyczne uzupełniają wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w maju i czerwcu 2013 roku z wykorzystaniem papierowego formularza i strony internetowej Urzędu Miasta. W pierwszej formie wypowiedziało się 262 mieszkańców miasta, którzy wypełnili kwestionariusze znajdujące się w 8 wyznaczonych miejscach Radzionkowa. Były to: Hala MOSiR (23 os./8,78%), Urząd Miasta (64 os./24,43%), Centrum Kultury „Karolinka” (14 os./5,34%), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS - Jerzy Psiuk" (27 os./10,31%), Gminne Centrum Informacji (16 os./6,11%), Biblioteka Miejska (22 os./8,40%), Przychodnia Rad-Med Sp. z o. o. (20 os./7,63%), Zakład Gospodarki Komunalnej (13 os./4,96%). Dodatkowo wypowiedzieli się emeryci zrzeszeni w Polskim Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów (46 os./17,56%) oraz radni gminni i powiatowi (18 os./6,87%). Badanie przeprowadzono za pomocą kwestionariusza zawierającego siedem pytań, z których sześć miało charakter zamknięty, zaś jedno umożliwiała swobodne wypowiedzenie się na temat pożądanых zmian ze wskazaniem miejsca sugerowanej interwencji władz miasta. Cechy respondentów opisywało siedem pytań metryczkowych, na podstawie których można stwierdzić, iż było wśród nich:

- 127 kobiet (48,47%) i 87 mężczyzn (33,21%);
- 91 osób pracujących (34,73%) i 133 osoby niepracujące (50,76%) w Radzionkowie;
- 91 osób posiadających 1 lub 2-osobowe gospodarstwo domowe (34,73%), 57 osób posiadających 3-osobowe gospodarstwo domowe (21,76%), 57 osób posiadających 4-

osobowe gospodarstwo domowe (21,76%), 41 osób posiadających gospodarstwo domowe liczące 5 i więcej osób (15,65%);

- 14 osób w wieku do 20 lat (5,34%), 52 osoby w wieku 21-30 lat (19,85%), 53 osoby w wieku 31-40 lat (20,23%), 36 osób w wieku 41-50 lat (13,74%), 45 osób w wieku 51-60 lat (17,18%), 47 osób w wieku powyżej 60 lat (17,94%);
- 10 osób z wykształceniem podstawowym i mniej (3,8%), 31 osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (11,8%), 99 osób z wykształceniem średnim (37,8%), 100 osób z wykształceniem wyższym (38,2%);
- 27 uczniów-studentów (10,31%), 129 osób pracujących (49,24%), 8 pracodawców (3,05%), 46 emerytów (17,56%), 12 bezrobotnych (4,58%), 12 gospodyń domowych (4,58%);
- 14 osób subiektywnie oceniających własną sytuację materialną jako bardzo dobrą (5,34%), 101 osób subiektywnie oceniających własną sytuację materialną jako dobrą (38,5%), 110 osób subiektywnie oceniających własną sytuację materialną jako przeciętną (41,98%), 19 osób subiektywnie oceniających własną sytuację materialną jako złą (7,25%).

Jednocześnie umożliwiono wypowiedanie się mieszkańców miasta na temat kierunków jego rozwoju drogą elektroniczną i tak swoje opinie wyraziły 292 osoby, wśród których było:

- 73 kobiety (25,0%) i 218 mężczyzn 74,7%;
- 60 osób pracujących (20,5%) i 229 niepracujących (78,4%) w Radzionkowie;
- 45 osób w wieku do 20 lat (15,4%), 127 osób w wieku 21 - 30 lat (43,5%), 74 osoby w wieku 31 - 40 lat (25,3%), 22 osoby w wieku 41 - 50 lat (7,5%) 19 osób w wieku 51-60 lat (6,5%), 4 osoby w wieku powyżej 60 lat (1,4%);
- 10 osób z wykształceniem podstawowym i mniej (3,4%), 22 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (7,5%), 119 osób z wykształceniem średnim (40,8%), 134 osoby z wykształceniem wyższym (45,9%).

W badaniu internetowym z oczywistych względów udział wzięli tylko zainteresowani, zaś realia informatyczne nie pozwoliły na dobór reprezentatywnej grupy. Uzyskano jednak wypowiedzi o charakterze uzupełniającym, w kilku zagadnieniach dobitnie akcentujące konieczność rozwiązania wybranych problemów Radzionkowa. Dla zapewnienia pewnej otwartości w pytaniach zamkniętych zadanych w obydwu badaniach wprowadzono

możliwość wpisania odpowiedzi niestandardowych: „inne”. Z takiej okazji skorzystało ponad 120 osób. Kwestionariusz badania ankietowego zamieszczono w załączniku nr 2.

2.1. Położenie i powierzchnia miasta Radzionków

Radzionków położony jest w centralnej części województwa śląskiego, w powiecie tarnogórskim, w obszarze oddziaływania Konurbacji Górnośląskiej. Należy do najmniejszych gmin w regionie, a jego powierzchnia stanowi zaledwie 2,0% powierzchni powiatu tarnogórskiego. W strukturze użytkowania gruntów Radzionkowa dominują tereny zabudowy mieszkaniowej (36%). Wysoki udział powierzchni zagospodarowanej miasta łączy się z takimi funkcjami użytkowania jego obszaru jak: tereny użytkowane rolniczo (19%), tereny zieleni i wód (18%) oraz tereny zabudowy usługowej (17%). Niewielki jest natomiast, w strukturze użytkowania gruntów miasta udział terenów przeznaczonych pod funkcje produkcyjne, tj. zaledwie 2%.

Tab. 1. Powierzchnia i struktura użytkowania gruntów w Radzionkowie

Kategoria	Wartość
Radzionków - powierzchnia [ha]	1 306
Procentowy udział powierzchni Radzionkowa w powiecie tarnogórskim	2,0%
Radzionków - struktura użytkowania gruntów, w tym:	
tereny zabudowy mieszkaniowej	36%
tereny zabudowy usługowej	17%
tereny użytkowane rolniczo	19%
tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej	2%
tereny zieleni i wód	18%
tereny komunikacji	6%
tereny pod infrastrukturę techniczną	2%
RAZEM	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Radzionków

Opinie respondentów wyrażone w badaniach ankietowych potwierdzają pozytywne postrzeżenie położenia Radzionkowa. Ponad 27% pytanych poprzez papierowy formularz i 36% odpowiadających na pytania drogą elektroniczną wskazało położenie miasta na brzegu Aglomeracji jako jedną z głównych jego zalet. Można również wiązać z tym odpowiedzi dotyczące wizerunku miasta, w tym postrzeżenia go jako miejsce gdzie „dobrze się mieszka i

chciałbym tu pozostać”, które wybrało prawie 65% pytanych poprzez papierowy formularz i 48% odpowiadających na pytania drogą elektroniczną. Przeciwnego zdania było jedynie 40 osób (po 15% respondentów w każdym z rodzajów badania), wskazujących odpowiedź: „mieszkam, ale chciałbym się wyprowadzić”. Wśród pytanych poprzez papierowy formularz było 21 kobiet (52%), po 10 osób (25%) w wieku 21- 30 lat i 31- 40 lat, 15 osób (37%) oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą oraz 26 osób z wykształceniem wyższym (65 %). Jednocześnie prawie połowa z wszystkich niezadowolonych w pełni z mieszkania w Radzionkowie wskazała śląskie tradycje jako jedną z głównych zalet miasta, stan dróg i zanieczyszczenie powietrza jako jego główne wady, zaś wśród usług miejskich w 57% (23 osoby) dobrze oceniła kulturę. Wydaje się, iż opinie takie wynikają przede wszystkim z braku mieszkania (62%) i odpowiedniej pracy (57%) dla młodych ludzi oraz niezadowolenia ze stanu dróg (konieczność jego poprawy wskazało 60% takich osób).

2.2. Mieszkańcy

Potencjał ludnościowy Radzionkowa na przestrzeni lat 2002-2012 uległ nieznacznemu zmniejszeniu tj. o 1,6% z poziomu 17,4 tys. do poziomu 17,1 tys. mieszkańców. Tym samym gęstość zaludnienia zmalała zaledwie z 1352 osoby/km² do 1331 osób/km². Dynamika spadku liczby ludności Radzionkowa jest zbliżona do skali spadku potencjału ludnościowego województwa śląskiego (2% spadek) i wyższa niż w przypadku powiatu tarnogórskiego, w którym liczba ludności w zasadzie nie uległa zmianie w analizowanym okresie.

W porównaniu Radzionkowa do miast sąsiednich najszybciej liczba ludności spadała w latach 2002-2012 w Bytomiu (spadek o 9%), następnie w Piekarach Śląskich (spadek o 5%). W przypadku Tarnowskich Gór dynamika zmian liczby ludności (spadek o 1,7%) była zbliżona od skali spadku jaki odnotowano w Radzionkowie. Wśród miast o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji potencjał ludnościowy Orzesza zwiększył się o 7% (w latach 2002-2012). W przypadku Lublińca nie uległ zmianie, natomiast w Bieruniu zmniejszył się o 1%. Największy spadek liczby ludności w analizowanej grupie miast zanotowano w Pyskowicach tj. o 4%.

Tab. 2. Liczba ludności (wg faktycznego miejsca zamieszkania na 31.XII), jej dynamika oraz gęstość zaludnienia

Kategoria	Miejsca sąsiednie										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - ludność	17 420	17 390	17 359	17 269	17 191	17 163	17 192	17 160	17 181	17 187	17 141
Radzionków - ludność 2002=100	100	99,8	99,6	99,1	98,7	98,5	98,7	98,5	98,6	98,7	98,4
Radzionków - gęstość zaludnienia [os./km²]	1 352	1 350	1 348	1 341	1 335	1 333	1 335	1 332	1 334	1 334	1 331
Miejsca sąsiednie											
Bytom - ludność	192 597	191 060	189 535	187 943	186 540	184 765	183 829	182 749	177 266	176 106	174 724
Bytom - ludność 2002=100	100	99	98	98	97	96	95	95	92	91	91
Bytom - gęstość zaludnienia [os./ km ²]	2791	2769	2747	2724	2703	2678	2664	2649	2569	2552	2532
Piekary Śl. - ludność	60 649	60 334	59 984	59 675	59 338	59 061	58 832	58 519	58 022	57 745	57 502
Piekary Śl. - ludność 2002=100	100	99	99	98	98	97	97	96	96	95	95
Piekary Śl. - gęstość zaludnienia [os./ km ²]	1516	1508	1500	1492	1483	1477	1471	1463	1451	1444	1438
Tarnowskie Góry - ludność	62 060	61 708	61 566	61 255	60 997	60 975	60 857	60 746	60 843	60 889	61 002
Tarnowskie Góry - ludność 2002=100	100	99	99	99	98	98	98	98	98	98	98,3
Tarnowskie Góry - gęstość zaludnienia [os./ km ²]	739	735	733	729	726	726	724	723	724	725	726
Miejsca o podobnych cechach i zalazach lokalizacji											
Bieruń - ludność	19 956	19 841	19 724	19 640	19 566	19 464	19 486	19 534	19 851	19 830	19 681
Bieruń - ludność 2002=100	100	99	99	98	98	98	98	98	99	99	99
Bieruń - gęstość zaludnienia [os./ km ²]	499	496	493	491	489	487	487	488	496	496	492
Lubliniec - ludność	24 457	24 372	24 359	24 242	24 172	24 126	23 992	24 173	24 394	24 373	24 394
Lubliniec - ludność 2002=100	100	100	100	99	99	99	98	99	100	100	100
Lubliniec - gęstość zaludnienia [os./ km ²]	275	274	274	272	272	271	270	272	274	274	274
Orzesze - ludność	18 602	18 606	18 674	18 789	18 795	18 907	18 971	19 090	19 514	19 654	19 823
Orzesze - ludność 2002=100	100	100	100	101	101	102	102	103	105	106	107

	221	222	222	222	224	224	224	224	225	226	227	232	234	236
Orzesze – gęstość zaludnienia [os./ km ²]	19 394	19 418	19 267	19 164	19 078	19 104	19 025	19 048	18 802	18 750	18 704			
Pyskowice - ludność	100	100	99	99	98	99	98	98	97	97	96			
Pyskowice - ludność 2002=100	626	626	622	618	615	616	614	614	607	605	603			
Przebieganie w:														
Powiat tarnogórski - ludność	139 197	138 804	138 577	138 228	137 830	137 684	137 522	137 496	138 209	138 305	138 579			
Powiat tarnogórski – ludność 2002=100	100	100	100	99	99	99	99	99	99	99	100			
Powiat tarnogórski – gęstość zaludnienia [os./ km ²]	216	216	215	215	214	214	214	214	215	215	215			
Województwo śląskie - ludność	4 731	4 714	4 700	4 685	4 669	4 662	4 648	4 642	4 634	4 626	4 615			
Województwo śląskie – gęstość zaludnienia [os./ km ²]	533	982	771	775	137	302	961	942	935	357	870			
Województwo śląskie – ludność 2002=100	100	100	99	99	99	99	98	98	98	98	98			
Województwo śląskie – gęstość zaludnienia [os./ km ²]	384	382	381	380	379	378	377	376	376	375	374			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W przypadku Radzionkowa wskaźnik starzenia się, liczony jako liczba osób w wieku 65 i powyżej w relacji do 100 osób w wieku 0-14 lat, w latach 2002-2012 wykazywał korzystną wartość (w przedziale od: 45 do 76)¹, chociaż niekorzystna dynamika jego zmian (wzrost o 68%) należała do zdecydowanie wyższych niż w województwie śląskim (wzrost o 43%) oraz w powiecie tarnogórskim (wzrost o 47%).

---

¹ Średnia dla UE 25 wynosi 95

Tab. 3. Wskaźnik starzenia się oraz saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych

Kategoria	Mieszkańcy											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - wskaźnik starzenia się	45	48	52	56	60	64	67	71	71	72	76	
Radzionków - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	107	115	124	134	143	149	158	158	161	168	
Radzionków - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-53	-7	-2	-80	-78	-31	-4	43	-1	32	-13	
Miasta systemie												
Bytom - wskaźnik starzenia się	78	85	91	98	104	109	113	117	115	118	123	
Bytom - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	108	116	125	133	139	144	149	146	151	157	
Bytom - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-1197	-1118	-1160	-1086	-1048	-1086	-723	-922	-869	-743	-893	
Piekary Śl. - wskaźnik starzenia się	80	85	92	98	105	109	111	113	112	111	113	
Piekary Śl. - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	106	115	123	131	137	139	142	140	140	141	
Piekary Śl. - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-198	-151	-196	-176	-217	-145	-160	-224	-213	-159	-221	
Tarnowskie Góry - wskaźnik starzenia się	76	82	88	94	102	107	110	110	111	112	113	
Tarnowskie Góry - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	108	116	124	134	140	144	145	146	148	149	
Tarnowskie Góry - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-281	-283	-116	-298	-199	-109	-188	-102	-76	18	37	
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji												
Bieruń - wskaźnik starzenia się	42	46	50	53	57	62	64	64	65	66	67	
Bieruń - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	109	118	126	134	146	150	152	153	156	159	
Bieruń - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-115	-146	-139	-108	-119	-95	-80	-78	-100	-116	-125	
Lubliniec - wskaźnik starzenia się	64	69	75	81	87	91	94	95	95	98	102	
Lubliniec - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	107	117	126	135	141	146	148	148	153	158	
Lubliniec - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-104	-72	-82	-83	-78	-41	-48	-3	-12	1	-5	
Orzesze - wskaźnik starzenia się	66	70	73	77	82	84	85	89	86	87	87	
Orzesze - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	105	110	117	123	127	129	134	129	131	131	
Orzesze - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-14	68	51	101	67	113	47	137	136	89	126	

Pyskowice - wskaźnik starzenia się	91	98	104	109	111	115	117	114	119	120	121
Pyskowice - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	107	113	119	122	126	128	125	131	131	133
Pyskowice - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-130	-46	-115	-71	-96	-39	-62	-21	28	0	-45
zaznaczone											
Powiat tarnogórski - wskaźnik starzenia się	75	81	87	94	101	105	108	111	108	109	111
Powiat tarnogórski - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	107	115	124	134	139	143	147	143	145	147
Powiat tarnogórski - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-389	-210	-40	-253	-157	9	-126	46	274	227	348
Województwo śląskie - wskaźnik starzenia się	75	80	85	90	95	98	101	102	102	104	107
Województwo śląskie - wskaźnik starzenia się 2002=100	100	106	113	120	126	131	134	136	136	139	143
Województwo śląskie - saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	-9 809	-9 419	-8 592	-5 623	-8 521	-9 890	-7 157	-4 797	-4 938	-5 672	-5 902

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

We wszystkich analizowanych miastach, tj. zarówno sąsiednich, jak i o podobnych zaletach lokalizacji zanotowano niekorzystne tendencje związane ze starzeniem się ich społeczności. Wśród miast sąsiednich wysoką niekorzystną dynamiką zmian dla wskaźnika starzenia się cechuje się Bytom (wzrost o 57%), Tarnowskie Góry (wzrost o 49%), a także Piekary Śląskie (wzrost o 41%). Podobne wartości wzrostu wskaźnika starzenia się można zauważyć w przypadku miast o podobnych cechach lokalizacji tj.: Bierunia (wzrost o 59%), Lublińca (wzrost o 58%), Pyskowic (wzrost o 33%) oraz Orzesza (wzrost o 31%).

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w przypadku Radzionkowa utrzymuje się na ujemnym poziomie. Niemniej jego skala w relacji do potencjału ludnościowego miasta nie jest znacząca. W latach 2002-2012 z Radzionkowa wyjechało 191 osób, co stanowiło ok. 1,1% jego potencjału ludnościowego. Zdecydowanie gorzej sytuacja pod względem migracji wewnętrznych i zagranicznych wyglądała w latach 2002-2012 w miastach sąsiednich. Przykładowo w Bytomiu liczba osób wyjeżdżających z miasta wyniosła 10,8 tys. co stanowiło ok. 6,2% potencjału ludnościowego miasta. W Piekarach Śląskich liczba ludności obniżyła się z tytułu migracji wewnętrznych i zagranicznych o 2,1 tys. osób tj. 3,6% potencjału ludnościowego miasta, natomiast w Tarnowskich Górach spadek ten wyniósł 1,6 tys. osób, tj. 2,6% ogólnej liczby mieszkańców.

W miastach o podobnych zaletach lokalizacji, największą negatywną skalą migracji wewnętrznych i zagranicznych cechował się Bieruń (1,2 tys. osób, tj. 6,2% liczby mieszkańców), następnie Orzesze (0,9 tys. osób, tj. 4,6% liczby mieszkańców), Pyskowice (0,6 tys. osób, tj. 3,2% liczby mieszkańców), Lubliniec (0,5 tys. osób, tj. 2,2% liczby mieszkańców). Przeciętnie w powiecie tarnogórskim wielkość migracji wewnętrznych i zagranicznych w latach 2002-2012 wyniosła zaledwie 271 osób, tj. 0,2% potencjału ludnościowego powiatu. Zdecydowanie bardziej niekorzystnie cecha ta kształtowała się w całym województwie śląskim, z którego w analizowanym okresie wyjechało ponad 80 tys. osób, tj. 1,7% potencjału ludnościowego regionu.

W wypowiedziach respondentów badania ankietowego na temat cech społeczności Radzionkowa zaznaczono iż „sympatyczni i przyjaźni mieszkańcy” są zaletą miasta. Twierdzi tak 16,4 % pytanym poprzez papierowy formularz i 9,6% odpowiadających na pytania drogą elektroniczną. Istotniejszy dla planowania kierunków rozwoju lokalnego jest jednak fakt, iż na pierwszym miejscu wśród jego zalet znalazła się odpowiedź „śląskie tradycje”, którą wybrało aż 52% pytanym poprzez papierowy formularz (136 osób) i 47% wypowiadających się drogą elektroniczną (137 osób). Wśród pierwszej z tych grup znajdują się 92 osoby (68%), które jednocześnie wybrały odpowiedź „Radzionków jest miejscem, gdzie dobrze się mieszka

i chciałbym tu pozostać”, co wydaje się wskazywać na fakt, iż ważną przyczyną ich pozytywnej oceny zalet osadniczych miasta są właśnie jego śląskie tradycje. Są to w 70 % osoby z wykształceniem średnim i wyższym (równy rozkład odpowiedzi). Do zalet Radzionkowa prawie 8% pytanych poprzez papierowy formularz i ponad 6% odpowiadających drogą elektroniczną zaliczyło „utrwalone wartości i sposoby postępowania”, co nie jest może szczególnie znaczącą liczbą respondentów (odpowiednio 23 i 18 osób), ale w szczególny sposób wskazuje na świadomość postrzegania pozytywnego znaczenia istnienia radzionkowskiej społeczności lokalnej. We współczesnych realiach społecznych dążenia do tworzenia miejscowych wspólnot i sąsiedzkich więzi stanowią ważny element kształtowania pożądanych relacji międzyludzkich, szczególnie cenny wobec globalizacyjnych zagrożeń utraty lokalnej tożsamości i istnienia pozaprzestrzennych relacji w wirtualnym świecie. Radzionków zdaniem 41 respondentów posiada zalety pozwalające skutecznie bronić się przed takimi niebezpieczeństwami.

Tolerancyjność jego mieszkańców jest postrzegana jako zaleta miasta tylko przez 5,3% pytanych poprzez papierowy formularz i 2,4% odpowiadających drogą elektroniczną. Nie można jednoznacznie ocenić tego wyniku, gdyż trudno zidentyfikować co konkretnie akceptują lub odrzucają mieszkańcy Radzionkowa, ale wśród odpowiedzi na pytanie dotyczące tego czym władze miasta powinny się zająć, ważne miejsce przypadło „tworzeniu atrakcyjnych przestrzeni publicznych”, które zaznaczyło 22 % pytanych poprzez papierowy formularz i 21% odpowiadających drogą elektroniczną. W komentarzach wskazywano głównie na konieczność budowy rynku (17 wpisów osób pytanych poprzez papierowy formularz i 7 odpowiadających elektronicznie), placów zabaw, terenów zielonych służących rekreacji oraz zadbania o estetyczny i atrakcyjny wizerunek centrum i głównych ulic miasta. Działania te powinny w części posłużyć również „zachowaniu lokalnych wartości i tradycji”, które 11% pytanych poprzez papierowy formularz i 13% odpowiadających na pytania drogą elektroniczną uznało za pilne zajęcie władz miasta. Prawie 48,3% pierwszej z tych grup stanowią kobiety, 52% to osoby wskazujące przynależność do najmniejszych (1, 2 osobowych) gospodarstw domowych, 28% to osoby powyżej 60 roku życia, zaś 59% z nich nie pracuje w Radzionkowie, co dodatkowo powinno motywować do podejmowania działań w tej dziedzinie, gdyż takie osoby na co dzień mają kontakt z realiami innych miast i wyraźniej dostrzegają różnice.

2.3. Edukacja

Zaplecze edukacji na poziomie szkoły podstawowej tworzone jest w Radzionkowie przez następujące placówki oświatowe: SP nr 1 (ul. Ks. Knosały 16), SP nr 2 (ul. Szymały 36), Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych (szkoła podstawowa, gimnazjum – ul. Sikorskiego 8), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa – ul. Sikorskiego 7a), Zespół Szkół Specjalnych (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła przysposabiająca do pracy – ul. Nałkowskiej 2), Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Zamkowa Szkoła” (Pl. J. Pawła II 8). Szkolnictwo na poziomie gimnazjalnym realizowane jest również przez Gimnazjum im. Ojca Ludwika Wrodarczyka (ul. Krzywa 18). Ponadto w Radzionkowie działalność prowadzi Liceum Ogólnokształcące (Pl. J. Pawła II 8), Zespół Szkół Techniczno-Ekonomicznych (zasadnicza szkoła zawodowa i technikum – ul. Z. Nałkowskiej 2) oraz Zespół Szkół Techniczno-Humanistycznych (ul. Ks. Knosały 113, funkcjonuje do 31. 08. 2014 r.).

W latach 2002-2012 liczba uczniów szkół podstawowych w Radzionkowie, dla których organem prowadzącym jest Gmina Radzionków, uległa znaczącemu zmniejszeniu tj. o 31% z 1 247 do 862 osób. Potencjał liczby uczniów szkół podstawowych zmniejszał się także w powiecie tarnogórskim (tj. o 30%) oraz województwie śląskim (tj. również o 30%). Skutki negatywnych tendencji demograficznych dotyczą również miast sąsiednich. Przykładowo, w Bytomiu liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się o 36%, w Piekarach Śląskich o 34%, w Tarnowskich Górach o 32%. Podobna sytuacja miała także miejsce w miastach o podobnych do Radzionkowa cechach lokalizacji. W Pyskowicach liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się o 38%, w Bieruniu o 35%, zaś w Orzeszu o 27%. Najmniejszy spadek liczby uczniów szkół podstawowych odnotowano w Lublińcu tj. spadek o 6%.

Spadkowi liczby uczniów szkół podstawowych towarzyszy zazwyczaj zmniejszająca się liczba uczniów przypadających na placówkę oświatową tego typu. Niemniej, w latach 2002-2012 zmianie ulegała także liczba szkół, co powoduje, że obciążenie uczniami szkół podstawowych w poszczególnych miastach kształtowało się odmiennie. W przypadku Radzionkowa liczba szkół podstawowych wzrosła z 4 do 7, ale wśród nich znajdują się szkoły przeznaczone dla uczniów szczególnej troski² tj. szkoła specjalna oraz szkoła funkcjonująca w ramach Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego. Ośrodek Adaptacyjno – Rehabilitacyjny oraz szkoła prywatna, działająca dopiero od 2012 r., obejmują swoim

---

² Ze względu na swoją specyfikę nie zostały uwzględnione w tab.4

zakresem obszar większy niż miasto. W analizowanym okresie we wszystkich miastach liczba szkół podstawowych uległa zmniejszeniu, lub też, jak w przypadku Pyskowic, pozostała na niezmiennym poziomie.

W Bytomiu liczba szkół podstawowych zmniejszyła się z 39 do 26, natomiast liczba uczniów przypadających na placówkę szkolną spadła z 341 do 325 osób. W Piekarach Śląskich zamknięto 3 szkoły, natomiast liczba uczniów na placówkę spadła z 277 do 230 osób. W Tarnowskich Górach liczba szkół zmniejszyła się z 16 do 11, przy spadku liczby uczniów na szkołę z 269 do 268 osób. W miastach o podobnych cechach lokalizacji liczba szkół oraz liczba uczniów przypadających na placówkę szkolną kształtowała się następująco:

- Bieruń, spadek liczby szkół z 5 do 3, wzrost liczby uczniów z 338 do 364 osób/szkołę,
- Lubliniec, spadek liczby szkół z 8 do 5, wzrost liczby uczniów z 174 do 263 osób/szkołę,
- Orzesze, spadek liczby szkół z 10 do 8, spadek liczby uczniów z 159 do 146 osób/szkołę,
- Pyskowice, liczba szkół nie uległa zmianie, spadek liczby uczniów z 372 do 231 osób/szkołę.

Tab. 4. Liczba uczniów w szkołach podstawowych

Kategoria	2002											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - liczba uczniów szkół podstawowych	1 247	1 225	1 178	1 152	1 116	1 081	1 033	961	885	871	862	
Radzionków - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	98	94	92	89	87	83	77	71	70	69	
Radzionków - liczba szkół	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3/4 ³	
Radzionków - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	416	408	393	384	372	360	344	320	295	290	287/216	
Miasta systemnie												
Bytom - liczba uczniów szkół podstawowych	13 285	12 609	11 962	11 353	10 620	9 982	9 486	9 145	8 798	8 616	8 438	
Bytom - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	95	90	85	80	75	71	69	66	65	64	
Bytom - liczba szkół	39	38	29	28	28	28	28	27	27	27	26	
Bytom - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	341	332	412	405	379	357	339	339	326	319	325	
Piekary Śl. - liczba uczniów szkół podstawowych	4 153	3 875	3 648	3 530	3 398	3 208	3 093	3 008	2 919	2 796	2 759	
Piekary Śl. - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	93	88	85	82	77	74	72	70	67	66	
Piekary Śl. - liczba szkół	15	15	11	11	11	11	11	11	11	11	12	
Piekary Śl. - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	277	258	332	321	309	292	281	273	265	254	230	
Tarnowskie Góry - uczniowie szkół podstawowych	4 310	4 069	3 790	3 593	3 325	3 165	3 103	2 919	2 877	2 945	2 951	
Tarnowskie Góry - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	94	88	83	77	73	72	68	67	68	68	
Tarnowskie Góry - liczba szkół	16	16	11	11	11	11	11	11	11	11	11	
Tarnowskie Góry - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	269	254	345	327	302	288	282	265	262	268	268	
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji												
Bieruń - liczba uczniów szkół podstawowych	1 691	1 631	1 532	1 389	1 282	1 205	1 132	1 078	1 087	1 103	1 092	
Bieruń - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	96	91	82	76	71	67	64	64	65	65	
Bieruń - liczba szkół	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	3	

³ Po dodaniu szkoły niepublicznej

Bieruń - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	338	326	306	278	256	241	283	270	272	276	364
Lubliniec - liczba uczniów szkół podstawowych	1 390	1 827	1 728	1 591	1 521	1 444	1 418	1 349	1 358	1 347	1 313
Lubliniec - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	131	124	114	109	104	102	97	98	97	94
Lubliniec - liczba szkół	8	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5
Lubliniec - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	174	305	288	265	254	241	236	225	226	225	263
Orzesze - liczba uczniów szkół podstawowych	1 588	1 521	1 474	1 402	1 283	1 231	1 193	1 131	1 102	1 123	1 166
Orzesze - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	96	93	88	81	78	75	71	69	71	73
Orzesze - liczba szkół	10	10	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Orzesze - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	159	152	184	175	160	154	149	141	138	140	146
Pyskowice - liczba uczniów szkół podstawowych	1 486	1 382	1 273	1 200	1 111	1 022	955	949	972	940	923
Pyskowice - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	93	86	81	75	69	64	64	65	63	62
Pyskowice - liczba szkół	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Pyskowice - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	372	346	318	300	278	256	239	237	243	235	231
Województwo łódzkie											
Powiat tamogórski - liczba uczniów szkół podstawowych	9 728	9 208	8 726	8 336	7 933	7 631	7 430	7 056	6 843	6 882	6 802
Powiat tamogórski - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	95	90	86	82	78	76	73	70	71	70
Powiat tamogórski - liczba szkół	47	48	42	42	42	41	42	42	42	43	44
Powiat tamogórski - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	207	192	208	198	189	186	177	168	163	160	155
Województwo łódzkie - liczba uczniów szkół podstawowych	336 199	319 286	302 610	287 962	274 312	261 433	251 824	245 109	240 404	240 429	236 536
Województwo łódzkie - liczba uczniów szkół podstawowych 2002=100	100	95	90	86	82	78	75	73	72	72	70
Województwo łódzkie - liczba uczniów szkół	1 413	1 393	1 275	1 274	1 269	1 265	1 259	1 255	1 248	1 249	1 245
Województwo łódzkie - liczba uczniów szkół na szkołę podstawową	238	229	237	226	216	207	201	195	199	192	190

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2002-2012 liczba uczniów w liceach utrzymywała się zarówno w badanych miastach, jak i całym powiecie tarnogórskim oraz województwie śląskim na zmiennym poziomie. W Radzionkowie liczba uczniów liceów wzrosła z 97 do 188. W miastach sąsiednich liczba uczniów liceów kształtowała się następująco:

- Bytom, wzrost z 430 do 1848 osób, tj. 205 osób/liceum,
- Piekary Śląskie, wzrost z 273 do 300 osób, tj. 300 osób/liceum,
- Tarnowskie Góry, wzrost z 773 do 1945 osób, tj. 324 osoby/liceum.

W miastach o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji, z wyjątkiem Orzesza (gdzie zamknięto liceum) liczba uczniów szkół tego typu rosła. W Bieruniu wzrosła z 258 do 414 osób, w Lublińcu z 302 do 813 osób, w Pyskowicach z 57 do 93 osób. W Bieruniu oraz Pyskowicach prowadzone jest jedno liceum, natomiast liczba liceów w Lublińcu wzrosła w latach 2002-2012 z 2 do 4 szkół.

W województwie śląskim liczba liceów, w analizowanym okresie, spadła nieznacznie z 260 do 256 szkół, natomiast liczba uczniów wzrosła z 28,7 do 60,1 tys. osób. Podobna tendencja miała miejsce w powiecie tarnogórskim, w którym liczba liceów spadła z 10 do 8 szkół, zaś liczba uczniów wzrosła z 0,9 tys. do 2,2 tys. osób.

Tab. 5. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych – licea

Kategoria	Miejsca sąsiednie											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	97	168	225	165	88	18	b.d.	231	229	225	184	
Radzionków - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	173	232	170	91	19	b.d.	238	236	232	190	
Radzionków - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	2	2	2	2	2	1	b.d.	1	1	1	1	
Radzionków - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	49	84	113	83	44	18	b.d.	231	229	225	184	
Miejsca sąsiednie												
Bytom - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	430	851	1 181	1 136	2 326	2 324	2 250	2 211	2 119	2 022	1 848	
Bytom - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	198	275	264	541	540	523	514	493	470	430	
Bytom - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	7	8	8	7	11	11	11	10	10	9	9	
Bytom - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	61	106	148	162	211	211	205	221	212	225	205	
Piekary Śl. - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	273	512	719	650	632	634	596	539	491	358	300	
Piekary Śl. - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	188	263	238	232	232	218	197	180	131	110	
Piekary Śl. - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	
Piekary Śl. - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	137	256	360	325	316	317	298	270	246	358	300	
Tarnowskie Góry - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	773	1403	2134	2120	2141	2130	2068	2043	2040	2015	1945	
Tarnowskie Góry - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	182	276	274	277	276	268	264	264	261	252	

Tarnowskie Góry - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	6	6
Tarnowskie Góry - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	110	200	305	303	306	304	345	341	340	336	324			
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji														
Bieruń - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	258	471	698	655	639	612	589	575	530	474	414			
Bieruń - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	183	271	254	248	237	228	223	205	184	160			
Bieruń - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Bieruń - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	258	471	698	655	639	612	589	575	530	474	414			
Lubliniec - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	302	614	921	974	945	909	875	819	765	749	813			
Lubliniec - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	203	305	323	313	301	290	271	253	248	269			
Lubliniec - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4			
Lubliniec - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	151	307	307	325	315	303	292	273	255	250	203			
Orzesze - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	12	33	45	53	54	38	18	0	0	0	0			
Orzesze - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	275	375	442	450	317	150	0	0	0	0			
Orzesze - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0			
Orzesze - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	12	33	45	53	54	38	18	0	0	0	0			
Pyskowice - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	57	113	175	189	193	152	121	92	99	92	93			

Pyskowice - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	198	307	332	339	267	212	161	174	161	163
Pyskowice - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pyskowice - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	57	113	175	189	193	152	121	92	99	92	93
Województwo Śląskie											
Powiat tarnogórski - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	933	1728	2618	2578	2579	2577	2490	2398	2377	2335	2221
Powiat tarnogórski - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	185	281	276	276	276	267	257	255	250	238
Powiat tarnogórski - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	10	10	11	11	10	8	8	8	8	8	8
Powiat tarnogórski - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	93	173	238	234	258	322	311	300	297	292	278
Województwo Śląskie - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea)	28 719	55 722	82 037	81 374	79 695	77 569	74 086	69 574	66 746	63 273	61 083
Województwo Śląskie - liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (licea) 2002=100	100	194	286	283	277	270	258	242	232	220	209
Województwo Śląskie - liczba szkół ponadgimnazjalnych (licea)	260	274	284	287	277	271	267	261	257	251	256
Województwo Śląskie - liczba uczniów na szkołę ponadgimnazjalną (licea)	110	203	289	283	288	286	277	267	260	252	235

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wyniki badania ankietowego pokazują ogólnie dobrą ocenę usług edukacyjnych realizowanych w Radzionkowie, którą wyraziło ponad 51% wszystkich pytanym przez papierowy formularz i 43% odpowiadających drogą elektroniczną. Zaledwie po 2% zaznaczyło ocenę „bardzo źle”, zaś wśród pytanym przez papierowy formularz 8% wybrało odpowiedź „bardzo dobrze”. Łącznie usługi edukacyjne realizowane w Radzionkowie oceniło dobrze i przeciętnie 82% respondentów badania zrealizowanego przez papierowy formularz oraz 87% odpowiadających drogą elektroniczną. Jednocześnie jednak na konieczność doskonalenia usług edukacyjnych wskazało prawie 7% wszystkich pytanym przez papierowy formularz i ponad 8% odpowiadających drogą elektroniczną. Wśród pierwszej z tych grup aż 77% to osoby z wyższym wykształceniem, 61% pracuje w Radzionkowie, a 55% dobrze ocenia swoją sytuację materialną. Konieczność istnienia szkoły kształcącej w pożądanym kierunku, jako odpowiedź na pytanie dotyczące potrzeb młodych mieszkańców miasta, wskazało prawie 19% wszystkich pytanym przez papierowy formularz i ponad 13% odpowiadających drogą elektroniczną.

2.4. Kultura i turystyka

Potencjał kulturalny Radzionkowa tworzony jest przede wszystkim w oparciu o następujące podmioty: Centrum Kultury „Karolinka”, Zespół Pieśni i Tańca „Mały Śląsk” Miejską Bibliotekę Publiczną, Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek oraz organizacje pozarządowe. Znaczna część imprez kulturalnych organizowana jest przez odpowiedni referat Urzędu Miasta. Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych w Radzionkowie zalicza się:

- Dni Radzionkowa,
- Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Folklorystycznych „Fyrtek” organizowany co 2 lata,
- Przegląd Zespołów Tańca Nowoczesnego „Arabeska”,
- „Street Art Festival”,
- Festiwal Ekologiczny,
- Radzionkowski Festiwal Głośnego Czytania,
- „Rock&Rollinka” - Przegląd Zespołów Młodzieżowych,
- Jarmark Bożonarodzeniowy,
- Cider Fest – organizowany przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich,
- Piknik służb mundurowych.

Poza aktywnością sceniczną Zespołu Pieśni i Tańca „Mały Śląsk” należy także zwrócić uwagę na działalność kulturalną prowadzoną w ramach: Formacji Tańca Nowoczesnego „Pasja” oraz „Bez nazwy”, Chóru Mieszanego „Harfa” oraz Teatru „Bezprzerwy”⁴.

Aktywność turystyczna generowana jest głównie przez prywatne Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek odwiedzane corocznie przez ponad 30 - 40 tys. osób. Muzeum angażuje się znacząco w tworzenie „Industriady” będącej Świętem Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Dodatkowo na terenie miasta przebiegają dwa znakowane szlaki turystyczne: niebieski – Szlak Powstańców Śląskich oraz zielony – Szlak Tysiąclecia.

Aktywność kulturalna mieszkańców Radzionkowa mierzona liczbą czytelników w bibliotekach oraz liczbą widzów w kinach na przestrzeni lat 2002-2012 maleje. Liczba czytelników w bibliotekach zmniejszyła się o 23%, natomiast liczba widzów na seansach filmowych w C.K. Karolinka spadła o 39%. Tendencje spadkowe w zakresie tak ujętej aktywności kulturalnej mieszkańców nie są specyficzne wyłącznie dla Radzionkowa. Liczba czytelników w bibliotekach spadała w analizowanym okresie także w powiecie tarnogórskim (spadek o 25%) oraz w województwie śląskim (spadek o 20%). Największy spadek czytelnictwa odnotowano w Lublińcu (spadek o 48%), następnie zaś w Bytomiu (spadek o 42%) oraz Bieruniu (spadek o 36%).

---

⁴ amatorska grupa teatralna

Tab. 6. Czytelniczy bibliotek i widzowie w kinach w ciągu roku

Kategoria	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - czytelnicy bibliotek	2 022	2 034	1 967	1 981	1 871	1 784	1 762	1 789	1 774	1 747	1 550
Radzionków - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	101	97	98	93	88	87	88	88	86	77
Radzionków - widzowie w kinach	4 139	3 273	2 532	2 607	2 131	3 687	3 919	4 973	4 210	4 225	2 543
Radzionków - widzowie w kinach 2002=100	100	79	61	63	51	89	95	120	102	102	61
Miasta sąsiednie											
Bytom - czytelnicy bibliotek	24 763	24 093	21 719	19 694	17 516	15 224	8 094	12 284	14 731	15 014	14 455
Bytom - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	97	88	80	71	61	33	50	59	61	58
Bytom - widzowie w kinach	46 250	0	0	18 768	0	0	3 653	12 137	13 442	245 622	220 191
Bytom - widzowie w kinach 2002=100	100	0	0	41	0	0	8	26	29	531	476
Piekary Śl. - czytelnicy bibliotek	10 343	10 533	10 418	9 765	10 305	10 253	10 015	9 606	9 177	8 703	8 589
Piekary Śl. - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	102	101	94	100	99	97	93	89	84	83
Piekary Śl. - widzowie w kinach	15 310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Piekary Śl. - widzowie w kinach 2002=100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarnowskie Góry - czytelnicy bibliotek	21 272	20 894	20 977	20 562	18 903	17 253	16 896	16 658	16 467	15 538	15 403
Tarnowskie Góry - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	98	99	97	89	81	79	78	77	73	72
Tarnowskie Góry - widzowie w kinach	11 932	11 932	13 813	1 523	0	0	0	0	0	0	0
Tarnowskie Góry - widzowie w kinach 2002=100	100	100	116	13	0	0	0	0	0	0	0
Miasta o podobnych cechach i zakresach lokalizacji											
Bieruń - czytelnicy bibliotek	3 603	3 743	3 245	3 196	3 022	2 946	2 809	2 722	2 473	2 428	2 296
Bieruń - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	104	90	89	84	82	78	76	69	67	64
Bieruń - widzowie w kinach	2 010	4 520	747	1 470	1 250	1 280	920	1 000	790	350	0
Bieruń - widzowie w kinach 2002=100	100	225	37	73	62	64	46	50	39	17	0
Lubliniec - czytelnicy bibliotek	7 675	7 699	7 631	7 143	6 500	5 898	4 816	4 241	4 366	4 182	4 177

	100	100	99	93	85	77	63	55	57	54	54
Lubliniec - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	100	99	93	85	77	63	55	57	54	54
Lubliniec - widzowie w kinach	4 967	3 599	6 517	1 386	0	0	12 440	12 909	11 611	12 298	9 814
Lubliniec - widzowie w kinach 2002=100	100	72	131	28	0	0	250	260	234	248	198
Orzesze - czytelnicy bibliotek	3 672	4 021	3 984	3 974	3 792	3 532	3 530	3 535	3 278	3 298	3 303
Orzesze - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	110	108	108	103	96	96	96	89	90	90
Orzesze - widzowie w kinach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Orzesze - widzowie w kinach 2002=100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyskowice - czytelnicy bibliotek	5 159	5 247	5 394	5 265	5 137	4 951	4 841	4 759	4 656	4 558	4 412
Pyskowice - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	102	105	102	100	96	94	92	90	88	86
Pyskowice - widzowie w kinach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyskowice - widzowie w kinach 2002=100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łódzkie											
Powiat tarnogórski - czytelnicy bibliotek	3 3751	3 3486	3 3610	3 3138	3 1468	2 9386	2 8536	2 7845	2 7484	2 6100	2 5420
Powiat Tarnogórski - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	99	100	98	93	87	85	83	81	77	75
Powiat tarnogórski - widzowie w kinach	1 6071	1 5205	1 6345	4 130	2 131	3 687	3 919	4 973	4 210	4 225	2 543
Powiat tarnogórski - widzowie w kinach 2002=100	100	95	102	26	13	23	24	31	26	26	16
Województwo śląskie - czytelnicy bibliotek	1 085 565	1 096 064	1 090 491	1 053 938	1 004 950	958 367	918 032	984 055	882 161	877 316	867 861
Województwo śląskie - czytelnicy bibliotek 2002=100	100	101	100	97	93	88	85	85	81	81	80
Województwo śląskie - widzowie w kinach	2 951 935	2 727 657	3 488 654	3 120 463	4 359 128	4 718 273	5 087 347	5 716 174	5 460 594	5 644 274	5 338 734
Województwo śląskie - widzowie w kinach 2002=100	100	92	118	106	148	160	172	194	185	191	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Należy podkreślić, że w grupie miast o podobnych do Radzionkowa cechach lokalizacji, miasto to wyróżnia się działającą salą kinową w ramach Centrum Kultury „Karolinka”, co stanowi wyjątkową zaletę, szczególnie w odniesieniu do Orzesza, Pyskowic, w których kina nie działają.

Pod względem liczby osób odwiedzających muzea, szczególnie w grupie miast o podobnych zaletach lokalizacji, Radzionków należy do ośrodków wyróżniających się głównie ze względu na działalność Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek. Obiekt ten rokrocznie odwiedza ponad 30 tys. osób (spadek o 5% w latach 2005-2012). Wśród pozostałych miast o podobnych zaletach lokalizacji, w żadnym z nich podmiot prywatny nie prowadzi działalności kulturowo-turystycznej na taką skalę.

W miastach sąsiednich dużą liczbą odwiedzających muzea może pochwalić się Bytom, tj. niemal 90 tys. osób w 2012 roku, w tym wzrost o ok. 195% liczby odwiedzających w relacji do 2002 roku. Branża muzealnica rozwija się także w całym województwie śląskim. W latach 2002-2012 nastąpił wzrost liczby osób odwiedzających muzea z 663,9 tys. do 1 160 tys. osób. Odwrotną tendencję, tj. spadkową zanotowano natomiast w powiecie tarnogórskim, w którym liczba osób odwiedzających muzea w latach 2002-2012 spadła z 93 tys. do 41 tys. osób.

Radzionków utrzymuje także znaczącą pozycję w dziedzinie aktywności kulturalnej mieszkańców związanej z uczestnictwem w imprezach organizowanych przez domy kultury i ich filie. W latach 2007-2013 liczba osób uczestniczących w tego rodzaju aktywności kulturalnej spadła zaledwie o 2%. W powiecie tarnogórskim, w tym samym okresie, liczba osób uczestniczących w imprezach organizowanych przez domy kultury i ich filie wzrosła o 21%, natomiast w województwie śląskim spadła o 7%.

W grupie miast o podobnych zaletach lokalizacji największy wzrost uczestnictwa w imprezach organizowanych przez domy kultury odnotowano w Pyskowicach (wzrost o 67%). Pozostałe miasta cechowały się znaczącymi spadkami tego rodzaju aktywności kulturalnej mieszkańców, tj. Lubliniec: spadek o 79%, Orzesze: spadek o 73%, Bieruń: spadek o 72%. W miastach sąsiednich, z wyjątkiem Piekar Śląskich (spadek o 46%) odnotowano wzrost aktywności kulturalnej związanej z uczestnictwem mieszkańców w imprezach organizowanych przez domy kultury tj. w Bytomiu: wzrost o 25% oraz w Tarnowskich Górach: wzrost o 28%.

Tab. 7. Zwiedzający muzea oraz uczestnicy imprez organizowanych przez domy kultury

Kategoria	2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012											
	0	0	0	35 000	34 500	0	37 000	35 000	37 000	32 000	33 368	
Radzionków - zwiedzający muzea i oddziały	-	-	-	100	99	0	106	100	106	91	95	
Radzionków - zwiedzający muzea i oddziały 2005=100	-	-	-	-	-	15 950	-	16 665	-	9 520	15 650	
Radzionków - uczestnicy imprez	-	-	-	-	-	100	-	104	-	60	98	
Radzionków - uczestnicy imprez 2007=100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Miasta sąsiednie												
Bytom - zwiedzający muzea i oddziały	30 323	23 935	35 332	48 523	35 552	32 989	30 866	54 825	81 442	70 018	89 568	
Bytom - zwiedzający muzea i oddziały 2005=100	100	79	117	160	117	109	102	181	269	231	295	
Bytom - uczestnicy imprez	-	-	-	-	-	18 582	-	33 059	-	13 006	23 185	
Bytom - uczestnicy imprez 2002=100	-	-	-	-	-	100	-	178	-	70	125	
Piekary Śl. - zwiedzający muzea i oddziały	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Piekary Śl. - zwiedzający muzea i oddziały 2005=100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Piekary Śl. - uczestnicy imprez	-	-	-	-	-	64 077	-	103 331	-	42 819	34 864	
Piekary Śl. - uczestnicy imprez 2007=100	-	-	-	-	-	100	-	161	-	67	54	
Tarnowskie Góry - zwiedzający muzea i oddziały	93 186	77 729	78 721	82 333	84 392	94 609	88 401	70 486	71 800	65 471	7 764	
Tarnowskie Góry - zwiedzający muzea i oddziały 2005=100	100	83	84	88	91	102	95	76	77	70	8	
Tarnowskie Góry - uczestnicy imprez	-	-	-	-	-	11 483	-	10 376	-	9 530	14 650	
Tarnowskie Góry - uczestnicy imprez 2002=100	-	-	-	-	-	100	-	90	-	83	128	
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji												
Bieruń - zwiedzający muzea i oddziały	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bieruń - zwiedzający muzea i oddziały 2005=100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bieruń - uczestnicy imprez	-	-	-	-	-	30 750	-	23 361	-	5 780	8 500	
Bieruń - uczestnicy imprez 2007=100	-	-	-	-	-	100	-	76	-	19	28	

Wielkość wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym dotacja na rzecz zabytkowego kościoła p.w. św. Wojciecha w Radzionkowie w latach 2002-2012 wzrosła o 64%, tj. z 54 zł do 90 zł/mieszkańca. Wartość jednostkowa wydatków na kulturę w Radzionkowie jest zbliżona do wydatków tego rodzaju ponoszonych przeciętnie przez gminy w powiecie tarnogórskim (99 zł/mieszkańca), jednak zdecydowanie odbiega od wydatków ponoszonych średnio w województwie śląskim (130 zł/mieszkańca). Tempo wzrostu wydatków na kulturę zarówno w powiecie tarnogórskim (wzrost o 99%) jak i w województwie śląskim (wzrost o 112%) jest zdecydowanie wyższe niż w przypadku Radzionkowa.

W grupie miast sąsiednich najczęściej na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w przeliczeniu na 1-go mieszkańca wydaje się w Tarnowskich Górach tj. 120 zł. Zarówno Bytom (62 zł/mieszkańca) jak i Piekary Śląskie (82 zł/mieszkańca) na cele związane z kulturą wydają mniejsze środki w przeliczeniu na mieszkańca niż ma to miejsce w Radzionkowie. Należy także zwrócić uwagę, iż tempo wzrostu wydatków na kulturę w Bytomiu w latach 2002-2012 było duże tj. wzrost o 78%.

Wśród miast o podobnych zaletach lokalizacji największą jednostkową wartością wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego cechują się Pyskowice (119 zł/mieszkańca), które dodatkowo wyróżnia najwyższy wzrost tego rodzaju wydatków, tj. o 106% w latach 2002-2012. W przypadku Bierunia oraz Lublińca wartość wydatków na kulturę w 2012 roku wyniosła 93 zł/mieszkańca. W analizowanej grupie najniższe wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca ponoszono w Orzeszu tj. zaledwie 61 zł.

Tab. 8. Wielkość wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa

Kategoria	2002-2012										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - wydatki na kulturę	940 460	927 446	898 967	915 000	1 018 248	1 290 317	1 452 533	1 563 855	1 511 788	1 427 599	1 538 813
Radzionków - wielkość wydatków na kulturę 2002=100	100	99	96	97	108	137	154	166	161	152	164
Radzionków - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	54	53	52	53	59	75	84	91	88	83	90
Miasta sąsiednie											
Bytom - wydatki na kulturę	6 052 649	6 279 637	6 539 978	6 622 180	6 894 685	7 299 059	13 898 279	9 303 613	9 118 094	9 538 055	10 765 841
Bytom - wydatki na kulturę 2002=100	100	104	108	109	114	121	230	154	151	158	178
Bytom - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	31	33	35	35	37	40	76	51	51	54	62
Piekary Śl. - wydatki na kulturę	3 536 151	3 188 666	3 359 423	3 723 319	4 155 895	4 054 496	4 191 718	6 181 601	5 494 211	4 689 400	4 706 720
Piekary Śl. - wydatki na kulturę 2002=100	100	90	95	105	118	115	119	175	155	133	133
Piekary Śl. - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	58	53	56	62	70	69	71	106	95	81	82
Tarnowskie Góry - wydatki na kulturę	2 881 073	2 830 001	3 295 414	4 095 696	3 887 559	4 542 130	5 161 719	5 591 966	8 393 022	7 062 208	7 346 993
Tarnowskie Góry - wydatki na kulturę 2002=100	100	98	114	142	135	158	179	194	291	245	255
Tarnowskie Góry - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	46	46	54	67	64	74	85	92	138	116	120
Miasta o podobnych cechach i zależności lokalizacji											
Bieruń - wydatki na kulturę	1 268 551	1 307 968	1 245 000	1 338 053	1 284 000	1 477 622	1 535 531	1 764 996	1 917 027	1 718 940	1 837 842
Bieruń - wydatki na kulturę 2002=100	100	103	98	105	101	116	121	139	151	136	145
Bieruń - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	64	66	63	68	66	76	79	90	97	87	93
Lubliniec - wydatki na kulturę	1 645	1 887	1 622	1 606	1 839	8 609	4 496 257	2 891 201	2 217 885	2 161 603	2 272 346

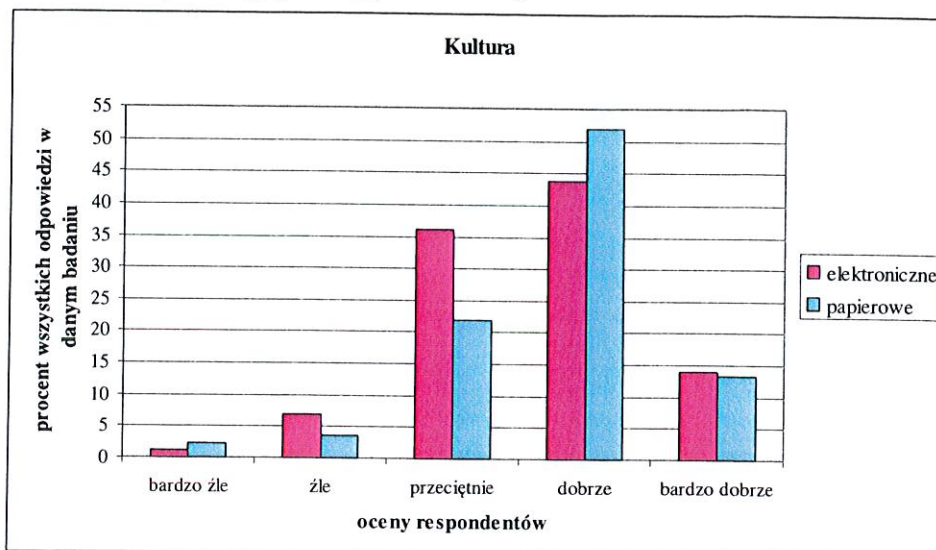

	862	332	319	982	403	626													
Lubliniec - wydatki na kulturę 2002=100	100	115	99	98	112	523	273	176	135	131	138								
Lubliniec - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	67	77	67	66	76	357	187	120	91	89	93								
Orzesze - wydatki na kulturę	855 000	822 400	807 220	923 619	959 600	1 076 600	1 258 800	1 345 513	1 246 000	1 170 000	1 215 000								
Orzesze - wydatki na kulturę 2002=100	100	96	94	108	112	126	147	157	146	137	142								
Orzesze - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	46	44	43	49	51	57	66	70	64	60	61								
Pyskowice - wydatki na kulturę	1 084 600	1 201 900	1 247 900	1 292 698	1 325 469	1 436 560	1 649 729	1 838 050	2 179 183	2 037 895	2 233 351								
Pyskowice - wydatki na kulturę 2002=100	100	111	115	119	122	132	152	169	201	188	206								
Pyskowice - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	56	62	65	67	69	75	87	96	116	109	119								
Przebieg																			
Powiat tarnogórski – wydatki na kulturę	6 917 290	6 976 268	7 191 413	8 017 189	8 080 117	9 632 102	10 397 270	11 452 690	15 463 329	13 763 189	13 738 950								
Powiat tarnogórski - wielkość wydatków na kulturę 2002=100	100	101	104	116	117	139	150	166	224	199	199								
Powiat tarnogórski - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	50	50	52	58	59	70	76	83	112	100	99								
Województwo śląskie – wydatki na kulturę	283 882 107	267 808 547	292 238 401	334 219 892	385 108 168	437 292 454	450 513 646	524 327 262	565 995 364	538 852 730	601 306 749								
Województwo śląskie - wielkość wydatków na kulturę 2002=100	100	94	103	118	136	154	159	185	199	190	212								
Województwo śląskie - wielkość wydatków na kulturę na 1-go mieszkańca	60	57	62	71	82	94	97	113	122	116	130								

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W przeprowadzonych badaniach ankietowych opinie osób pytanych poprzez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną na temat stanu kultury w Radzionkowie niewiele się różnią, co przedstawia wykres 1.

Wykres 1 Oceny poziomu usług w dziedzinie kultury wyrażone przez respondentów pytanych poprzez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

Źródło: opracowanie własne

Ogólnie kultura oceniana jest przez respondentów dobrze lub przeciętnie, chociaż 13,4% (35 osób) pytanych poprzez papierowy formularz i 14% (41 osób) odpowiadających drogą elektroniczną uznało jej poziom za bardzo dobry. Szczegółowe odpowiedzi na pytania dotyczące tej funkcji miasta przedstawia tabela 9.

Tab. 9. Respondenci którzy zaznaczyli odpowiedzi na pytania dotyczące radzionkowskiej kultury

Pytania	Respondenci wypowiadający się			
	przez papierowy formularz		drogą elektroniczną	
	liczba	%	liczba	%
Radzionków jest miejscem gdzie odbywają się ciekawe wydarzenia	95	36,3	62	21,2
Radzionków jest miejscem gdzie za mało się dzieje	38	14,5	84	28,8
Zaletą Radzionkowa są działania instytucji kultury	41	15,7	14	4,8
Wadą Radzionkowa jest nuda prowincji	21	8,0	56	19,2
Młodym mieszkańcom Radzionkowa brakuje imprez kulturalnych	37	14,1	42	14,4
Władze miasta powinny się zająć organizowaniem imprezy kulturalnych	27	10,3	21	7,2

Źródło: opracowanie własne

Wśród odpowiadających poprzez papierowe formularze, kulturalne zalety Radzionkowa jako miejsca gdzie odbywają się ciekawe wydarzenia, zaznaczyły 22 osoby powyżej 60 roku życia (23% wszystkich wybierających tę odpowiedź) i 19 osób w wieku 21-30 lat (20% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Aż 73 % z nich stanowiły osoby z wykształceniem średnim i wyższym (równy rozkład odpowiedzi) i 79 % oceniających własną sytuację materialną jako dobrą i przeciętną (odpowiedzi również rozłożyły się równo). Szczególnie ta ostatnia cecha wydaje się dobrze rokować na przyszłość, gdyż daje szanse na wspieranie rozwoju instytucji kultury i ambitniejsze projekty w tej dziedzinie realizowane z zaangażowaniem środków prywatnych. Respondenci, którzy zaznaczyli odpowiedź: „Radzionków jest miejscem gdzie za mało się dzieje” to w 26 % osoby w wieku 31-40 lat i 68 % z nich posiada wykształcenie średnie lub wyższe (równy rozkład odpowiedzi po 13 osób). Na nudę prowincji jako wadę Radzionkowa narzekają przede wszystkim: kobiety (43% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby w wieku 31-40 lat (33% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby z wykształceniem wyższym (43% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz osoby dobrze oceniające własną sytuację materialną (48% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Sugestię, aby władze miasta zajęły się organizowaniem imprez kulturalnych zgłaszały głównie: kobiety (52% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby posiadające mniejsze (1-3 domowników) gospodarstwa domowe (56% wszystkich wybierających tę odpowiedź), z wykształceniem średnim (44% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz osoby najmłodsze – do 20 lat i najstarsze – po 60 roku życia (po 22% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Aż 89% wszystkich wybierających tę odpowiedź zadeklarowało jednocześnie dobrą lub przeciętną własną sytuację materialną (równy rozkład odpowiedzi). Ok. 70 % wszystkich sugerujących potrzebę organizowania imprez kulturalnych jednocześnie zaznaczyło, iż postrzegają Radzionków jako miejsce gdzie dobrze się mieszka, choć jego wadą jest trudny dojazd z Katowic i Gliwic oraz brak odpowiedniej pracy i imprez kulturalnych dla młodych ludzi.

2.5. Sport i rekreacja

Zaplecze sportowo-rekreacyjne Radzionkowa zorganizowane jest głównie w ramach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, który zarządza następującymi obiektami: hala sportowa, kąpielisko otwarte, korty tenisowe, boiska do siatkówki, boisko do bule, place zabaw. Ważnym z punktu widzenia rekreacji w mieście jest teren parku na Księżej Górze, gdzie znajdują się m.in.: ścieżki piesze, rowerowe oraz trasy narciarstwa biegowego. Ponadto,

w Radzionkowie działają kluby sportowe: KS „Ruch” Radzionków oraz „Sokół Radzionków”, uczniowskie kluby sportowe i stowarzyszenia działające w obszarze sportu i kultury fizycznej, centrum tenisowe „Happy Match”. Dodatkowo w ramach sektora prywatnego funkcjonuje Klub Jeździecki „Lider”.

W ujęciu statystycznym liczba klubów sportowych działających w Radzionkowie w latach 2002-2012 wzrosła z 3 do 4 tj. wzrost o 33%. W tym samym okresie liczba członków klubów sportowych spadła w mieście z 345 do 236 osób (spadek o 32%). W analizowanym czasie w powiecie tarnogórskim liczba klubów sportowych wzrosła z 45 do 49 (wzrost o 23%), natomiast w województwie śląskim wzrosła z 958 do 1351 tj. wzrost o 41%. Zarówno w powiecie tarnogórskim, jak i w województwie śląskim powiększała się liczba członków klubów sportowych tj. odpowiednio o 2% oraz 8%.

We wszystkich miastach sąsiednich następował rozwój działalności związanej ze sportem, mierzonej liczbą klubów sportowych. W Bytomiu nastąpił wzrost liczby klubów sportowych z 22 do 31 (wzrost o 41%), w Piekarach Śląskich wzrost z 7 do 12 klubów sportowych (tj. o 71%), w Tarnowskich Górach wzrost z 14 do 18 klubów sportowych (tj. o 29%). Zmiennie kształtowała się natomiast liczba członków klubów sportowych, tj. w Bytomiu spadek o 15%, w Piekarach Śląskich spadek o 32%, w Tarnowskich Górach wzrost o 19%.

W miastach o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji działalność sportowa odnoszona do liczby klubów sportowych oraz liczby ich członków w latach 2002-2012 cechowała się dużą zmiennością. W Bieruniu powiększyła się zarówno liczba klubów sportowych (wzrost o 100%), jak i ich członków (wzrost o 85%). W Lublińcu i Pyskowicach liczba klubów w badanym okresie nie uległa zmianie, natomiast w pierwszym z wymienionych miast spadła liczba ich członków (spadek o 20%), w drugim natomiast wzrosła (wzrost o 30%). W Orzeszu wzrosła liczba klubów sportowych (wzrost o 100%), niemniej spadła liczba ich członków (spadek o 35%).

Tab. 10. Kluby sportowe oraz członkowie klubów sportowych

Kategoria	2008	2010	2012
Radzionków - liczba klubów sportowych	3	3	4
Radzionków - liczba klubów sportowych 2008=100	100	100	133
Radzionków - członkowie klubów sportowych	345	320	236
Radzionków - członkowie klubów sportowych 2008=100	100	93	68
Miasta sąsiednie			
Bytom - liczba klubów sportowych	21	32	31
Bytom - liczba klubów sportowych 2002=100	95	145	141

Bytom - członkowie klubów sportowych	1 897	3 943	3 479
Bytom - członkowie klubów sportowych 2002=100	46	96	85
Piekary Śl. - liczba klubów sportowych	13	14	12
Piekary Śl. - liczba klubów sportowych 2002=100	186	200	171
Piekary Śl. - członkowie klubów sportowych	771	1 356	1 037
Piekary Śl. - członkowie klubów sportowych 2002=100	51	90	68
Tarnowskie Góry - liczba klubów sportowych	14	13	18
Tarnowskie Góry - liczba klubów sportowych 2008=100	100	93	129
Tarnowskie Góry - członkowie klubów sportowych	1 198	1 080	1 431
Tarnowskie Góry - członkowie klubów sport. 2008=100	100	90	119
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji			
Bieruń - liczba klubów sportowych	4	5	8
Bieruń - liczba klubów sportowych 2008=100	100	125	200
Bieruń - członkowie klubów sportowych	247	248	457
Bieruń - członkowie klubów sportowych 2008=100	100	100	185
Lubliniec - liczba klubów sportowych	9	11	9
Lubliniec - liczba klubów sportowych 2008=100	100	122	100
Lubliniec - członkowie klubów sportowych	789	675	630
Lubliniec - członkowie klubów sportowych 2008=100	100	86	80
Orzesze - liczba klubów sportowych	2	3	4
Orzesze - liczba klubów sportowych 2008=100	100	150	200
Orzesze - członkowie klubów sportowych	208	87	135
Orzesze - członkowie klubów sportowych 2008=100	100	42	65
Pyskowice - liczba klubów sportowych	6	6	6
Pyskowice - liczba klubów sportowych 2008=100	100	100	100
Pyskowice - członkowie klubów sportowych	347	415	452
Pyskowice - członkowie klubów sportowych 2008=100	100	120	130
Przeciętnie:			
Powiat tarnogórski - liczba klubów sportowych	45	44	49
Powiat tarnogórski - liczba klubów sportowych 2002=100	113	110	123
Powiat tarnogórski - członkowie klubów sportowych	3 283	2 826	3 353
Powiat tarnogórski - członkowie klubów sport. 2002=100	100	86	102
Województwo śląskie - liczba klubów sportowych	1 259	1 308	1 351
Województwo śląskie - liczba klubów sportowych 2002=100	131	137	141
Województwo śląskie - członkowie klubów sportowych	104 732	97 921	102 891
Województwo śląskie - członkowie klubów sportowych 2002=100	110	103	108

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Aktywność sportowa mieszkańców Radzionkowa mierzona liczbą osób ćwiczących w klubach sportowych w latach 2002-2012 zmniejszyła się z 264 do 222 osób, tj. o 15%. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta, zaledwie 13 osób uprawia sport w ramach klubów sportowych. Jest to wskaźnik bardzo niski w relacji przykładowo do średniej dla powiatu tarnogórskiego (22 osoby/1000 mieszkańców), czy też szerzej do województwa śląskiego (22 osoby/1000 mieszkańców). Ponadto, zarówno w powiecie tarnogórskim, jak i w województwie śląskim, liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w latach 2002-2012 uległa zwiększeniu tj. odpowiednio o 21% i 28%.

W miastach sąsiednich, z wyjątkiem Piekary Śląskich (spadek o 21%), liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w analizowanym okresie uległa zwiększeniu, tj. w Bytomiu o 3%, natomiast w Tarnowskich Górach o 19%. Przy czym najwyższa – tak rozumiana aktywność sportowa – notowana jest w Tarnowskich Górach tj. 24 osoby ćwiczące w klubach sportowych na 1000 mieszkańców.

W grupie miast o podobnych zaletach lokalizacji względem Radzionkowa, wysoki wzrost aktywności sportowej odnosi się do Bierunia (wzrost o 122%, 23 osoby ćwiczące na 1000 mieszkańców) oraz Pyskowic (wzrost o 41%, 24 osoby ćwiczące na 1000 mieszkańców). W Lublińcu liczba osób ćwiczących w klubach sportowych spadła o 15% (przy 24 osobach ćwiczących na 1000 mieszkańców). Największy spadek osób ćwiczących odnotowano w Orzeszu tj. 50% (przy zaledwie 5 osobach ćwiczących na 1000 mieszkańców).

Tab. 11. Ćwiczący w klubach sportowych

Kategoria	2008	2010	2012
Radzionków - ćwiczący w klubach sportowych	264	218	222
Radzionków - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	15	13	13
Radzionków - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	84	85
Miasta sąsiednie			
Bytom - ćwiczący w klubach sportowych	1 850	3 609	3 235
Bytom - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	10	20	19
Bytom - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2002=100	56	114	103
Piekary Śl. - ćwiczący w klubach sportowych	711	1 043	700
Piekary Śl. - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	12	18	12
Piekary Śl. - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2002=100	78	116	79

Tarnowskie Góry - ćwiczący w klubach sportowych	1 220	1 077	1 454
Tarnowskie Góry - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	20	18	24
Tarnowskie Góry - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	88	119
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji			
Bieruń - ćwiczący w klubach sportowych	201	378	451
Bieruń - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	10	19	23
Bieruń - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	185	222
Lubliniec - ćwiczący w klubach sportowych	670	633	581
Lubliniec - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	28	26	24
Lubliniec - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	93	85
Orzesze - ćwiczący w klubach sportowych	184	73	97
Orzesze - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	10	4	5
Orzesze - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	39	50
Pyskowice - ćwiczący w klubach sportowych	322	375	445
Pyskowice - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	17	20	24
Pyskowice - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2008=100	100	118	141
Przeciętnie w:			
Powiat tarnogórski - ćwiczący w klubach sportowych	2 928	2 568	3 095
Powiat tarnogórski - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	21	19	22
Powiat tarnogórski - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2002=100	115	101	121
Województwo śląskie - ćwiczący w klubach sportowych	95 106	94 227	100 557
Województwo śląskie - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	20	20	22
Województwo śląskie - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców 2002=100	120	119	128

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Pod względem wielkości wydatków na sport i rekreację, szczególnie w przeliczeniu na 1-go mieszkańca, Radzionków wyróżnia się ich wysoką wartością oraz dynamiką wzrostu. W latach 2002-2012 wydatki budżetu miasta na kulturę fizyczną i sport wzrosły prawie

o 1200 %, tj. z 18 zł/mieszkańca do poziomu 214 zł/mieszkańca. Dla porównania w powiecie tarnogórskim wydatki tego typu wzrosły o 600%, tj. z 15 zł/mieszkańca do 90 zł/mieszkańca. Natomiast w województwie śląskim wzrost ten był niemal o 370% z 36 zł/mieszkańca do 133 zł/mieszkańca.

Wzrost wydatków na sport i rekreację odnotowano także we wszystkich miastach sąsiednich, choć jego skala jest zróżnicowana. W Bytomiu wydatki z tego tytułu wzrosły o 175% (do poziomu 111 zł/mieszkańca), w Piekarach Śląskich wzrosły o 79% (tj. do poziomu 57 zł/mieszkańca), natomiast w Tarnowskich Górach wzrosły o 443% (do poziomu 31 zł/mieszkańca). Wśród miast o podobnych zaletach lokalizacji najwięcej w przeliczeniu na 1-go mieszkańca na sport i rekreację wydaje się w Bieruniu, tj. 285 zł, następnie zaś w Pyskowicach tj. 106 zł. Najniższe wydatki związane z kulturą fizyczną i sportem notowane były w 2012 roku w Orzeszu, tj. 12 zł/mieszkańca, następnie w Lublińcu tj. 21 zł/mieszkańca.

Tab. 12. Wielkość wydatków na sport i rekreację

Kategoria	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - wydatki na kulturę fizyczną i sport	310 102	301 137	248 083	278 349	309 664	1 451 353	1 612 060	3 061 039	4 172 720	1 985 843	4 131 734
Radzionków - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	97	80	90	100	468	520	987	1 346	640	1 332
Radzionków - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	18	17	14	16	18	85	94	178	243	116	241
Miasta sąsiednie											
Bytom - wydatki na kulturę fizyczną i sport	7 034 842	8 260 272	7 391 626	8 341 374	11 581 370	18 290 956	22 460 705	32 458 204	22 832 175	18 952 564	19 337 123
Bytom - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	117	105	119	165	260	319	461	325	269	275
Bytom - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	37	43	39	44	62	99	122	178	129	108	111
Piekary Śl. - wydatki na kulturę fizyczną i sport	1 838 221	1 459 045	1 521 500	2 141 993	3 812 422	2 237 703	2 860 138	4 685 756	4 457 843	5 120 750	3 284 543
Piekary Śl. - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	79	83	117	207	122	156	255	243	279	179
Piekary Śl. - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	30	24	25	36	64	38	49	80	77	89	57
Tarnowskie Góry - wydatki na kulturę fizyczną i sport	348 155	326 676	407 580	482 748	1 759 579	1 975 908	2 998 731	4 851 408	4 985 399	2 063 985	1 891 608
Tarnowskie Góry - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	94	117	139	505	568	861	1 393	1 432	593	543
Tarnowskie Góry - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	6	5	7	8	29	32	49	80	82	34	31

Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji

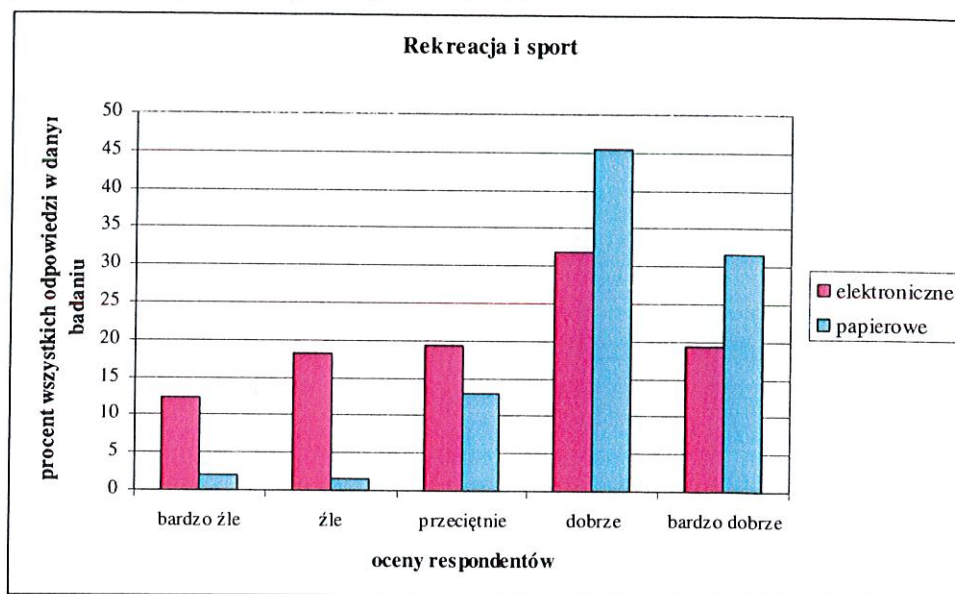
Bieruń - wydatki na kulturę fizyczną i sport	415 547	474 722	454 835	461 407	439 538	1 854 476	2 376 137	2 717 245	3 687 337	7 868 382	5 608 323
Bieruń - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	114	109	111	106	446	572	654	887	1 893	1 350
Bieruń - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	21	24	23	23	22	95	122	139	186	397	285
Lubimiec - wydatki na kulturę fizyczną i sport	117 982	141 476	439 883	497 169	618 223	1 664 138	859 178	2 310 296	1 213 088	760 702	515 875
Lubimiec - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	120	373	421	524	1 411	728	1 958	1 028	645	437
Lubimiec - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	5	6	18	21	26	69	36	96	50	31	21
Orzesze - wydatki na kulturę fizyczną i sport	167 093	179 703	140 292	134 992	124 373	133 406	1 153 549	1 103 530	248 280	196 944	231 196
Orzesze - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	108	84	81	74	80	690	660	149	118	138
Orzesze - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	9	10	8	7	7	7	61	58	13	10	12
Pyskowice - wydatki na kulturę fizyczną i sport	149 801	190 802	186 333	250 084	526 396	517 413	619 381	709 467	716 873	2 145 276	1 981 239
Pyskowice - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	127	124	167	351	345	413	474	479	1 432	1 323
Pyskowice - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	8	10	10	13	28	27	33	37	38	114	106
Przebiegowice											
Powiat tarnogórski - wydatki na kulturę fizyczną i sport	2 115 121	1 823 977	2 037 259	2 063 793	3 481 574	5 904 472	8 199 931	12 649 775	17 171 124	14 083 875	12 496 638

Powiat tarnogórski - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	86	96	98	165	279	388	598	812	666	591
Powiat tarnogórski - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	15	13	15	15	25	43	60	92	124	102	90
Województwo śląskie - wydatki na kulturę fizyczną i sport	172 438 173	214 294 576	210 948 195	277 310 738	348 185 227	390 372 125	538 683 984	713 993 637	670 646 838	714 243 144	613 218 657
Województwo śląskie - wydatki na kulturę fizyczną i sport 2002=100	100	124	122	161	202	226	312	414	389	414	356
Województwo śląskie - wydatki na kulturę fizyczną i sport na 1-go mieszkańca	36	45	45	59	75	84	116	154	145	154	133

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Opinie osób pytaných w badaniu ankietowym poprzez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną na temat sportu i rekreacji w Radzionkowie różnią się dość znacznie. W ocenach ogólnego funkcjonowania usług tego rodzaju bardziej pozytywnie kształtują się wypowiedzi respondentów pytaných poprzez papierowy formularz, niż odpowiadających drogą elektroniczną. Pierwsza grupa w ponad 77% ocenia je dobrze i bardzo dobrze, zaś te same noty przyznało im jedynie 50 % respondentów internetowych.

Wykres 2 Ocenę poziomu usług w dziedzinie sportu i rekreacji wyrażone przez respondentów pytaných poprzez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

Źródło: opracowanie własne

Wydaje się, iż to zróżnicowanie tłumaczy wskazany w uwagach do elektronicznego badania ankietowego (17 razy) brak stadionu „Ruchu” Radzionków. Na problem konieczności modernizacji bazy sportowej wskazało w nim również 37% (110 osób) pytaných. Pojawiło się także wiele konkretnych odniesień do Klubu Sportowego „Ruch” Radzionków, m.in. nawiązujących do jego marki, znaczenia w kształtowaniu wizerunku oraz podtrzymywaniu tożsamości lokalnej. Internauci biorący udział w badaniu ankietowym wskazali również na potrzebę budowy ścieżek rowerowych i kompleksu sportowego. Respondenci badania przeprowadzonego z wykorzystaniem papierowego formularza także zwrócili uwagę na konieczność rozszerzania oferty sportowej i rekreacyjnej Radzionkowa o wskazane urządzenia, ale pojawiły się też sugestie dotyczące naprawy basenów na Księżej Górze i zwiększenia powierzchni terenów zielonych. W obydwu badaniach wskazano na potrzeby tworzenia parków, skwerów i innych miejsc rekreacji, budowania placów zabaw oraz

uporządkowania „Szkały”, „Danielca” i obrzeży miasta pod kątem ich rekreacyjnego użytkowania.

W zbiorze zalet miasta odpowiedź „ciekawe imprezy sportowe” wskazało 38% pytanym przez papierowe formularze i 11% odpowiadających drogą elektroniczną. W pierwszej z tych grup znajdowało się 58% respondentów wskazujących jednocześnie, iż Radzionków jest miejscem gdzie dobrze się mieszka i chcą w nim pozostać. Wśród nich było 31% osób z wykształceniem średnim oraz 38 – z wyższym. Ponad połowa dobrze ocenia swoją sytuację materialną. Jednak tylko 11% (5 osób) z nich to deklarujący status zawodowy ucznia lub studenta i 4 osoby poniżej 20 roku życia.

Obiektów sportowych brakuje młodym mieszkańcom Radzionkowa zdaniem tylko 9% respondentów pytanym przez papierowy formularz, ale prawie 38% odpowiadających drogą elektroniczną. Wśród tych pierwszych prawie 67% stanowią respondenci którzy wskazali jednocześnie na śląskie tradycje jako jedną z głównych zalet Radzionkowa. Prawie 40 % z nich ma powyżej 60 lat, a 54 % dobrze ocenia swoją sytuację materialną i przyznaje się do posiadania gospodarstwa domowego liczącego nie więcej niż 3 osoby. Jest w tej grupie tylko 3 uczniów lub studentów i 2 osoby poniżej 20 roku życia.

Na konieczność podejmowania inicjatyw zmierzających do modernizowania bazy sportowej wskazało 7% pytanym przez papierowy formularz i prawie 37% odpowiadających drogą elektroniczną. 58% pierwszej z tych grup stanowią osoby, które wskazują jednocześnie, iż Radzionków jest miejscem gdzie dobrze się mieszka i chcą w nim pozostać. 42% z nich jest w wieku od 31-40 lat. Prawie 90% dobrze lub przeciętnie ocenia swoją sytuację materialną.

2.6. Mieszkalnictwo

W latach 2002-2010⁵ zasoby mieszkaniowe Radzionkowa wzrosły z 5 774 do 5 946 mieszkań, co oznacza wzrost o 3%. W tym samym okresie w powiecie tarnogórskim przyrost liczby mieszkań wyniósł 5%, natomiast w całym województwie śląskim 4%. Nieco szybciej w przypadku Radzionkowa przyrastała powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1-go mieszkańca tj. z 23,7 m² do 25,5 m², czyli o 8%. Niemniej, dla porównania przyrost powierzchni użytkowej mieszkania na 1-go mieszkańca w przypadku powiatu tarnogórskiego wyniósł 11%, natomiast w województwie śląskim było to 12%.

W grupie miast sąsiednich największe tempo przyrostu mieszkań odnotowano w Tarnowskich Górach (wzrost o 4%). W przypadku Piekar Śląskich przyrost liczby

---

⁵ Dane, ze względu na ich dostępność, obejmują okres wyłącznie od 2002 do 2010 roku

mieszkań w latach 2002-2010 wyniósł zaledwie 1%, w Bytomiu dynamika zmian liczby mieszkań była w zasadzie stała (tj. 0,4%). Wzrastała natomiast liczba metrów kwadratowych powierzchni użytkowej przypadających na 1-go mieszkańca. Najszybciej tendencja ta ujawniła się w Tarnowskich Górach (wzrost o 11% z 23,6 m² do 26,1 m²). W Bytomiu dynamika zmian tego rodzaju wyniosła 9% (z 20,3 m² do 22,2 m²), zaś w Piekarach Śląskich odpowiednio: wzrost o 8% (z 22,4 m² do 24,1 m²).

Wśród miast o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji najszybciej potencjał mieszkaniowy powiększał się w Lublińcu (wzrost o 9%), następnie w Orzeszu (wzrost o 7%), w Bieruniu (wzrost o 4%) oraz Pyskowicach (wzrost o 2%). Niemal w identycznej kolejności miast przyrastała powierzchnia użytkowa na 1-go mieszkańca tj. w Lublińcu o 15% (z 22,8 m² do 26,2 m²), w Orzeszu o 9% (z 26,4 m² do 28,8 m²), Bieruniu o 9% (z 22,2 m² do 24,1 m²) oraz w Pyskowicach o 8% (z 19,3 m² do 20,9 m²).

Tab. 13. Mieszkania ogółem⁶

Kategoria	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Radzionków - mieszkania ogółem	5 774	5 798	5 807	5 816	5 823	5 842	5 849	5 886	5 946
Radzionków - mieszkania ogółem 2002=100	100	100	101	101	101	101	101	102	103
Radzionków - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m²]	23,7	24,0	24,1	24,3	24,5	24,8	24,8	25,1	25,5
Radzionków - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	101	102	103	103	105	105	106	108
Miasta sąsiednie									
Bytom - mieszkania ogółem	72 242	72 322	72 272	72 281	72 265	72 279	72 343	72 406	72 499
Bytom - mieszkania ogółem 2002=100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bytom - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	20,3	20,5	20,6	20,8	21,0	21,2	21,4	21,5	22,2
Bytom - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	101	101	102	103	104	105	106	109
Piekary Śląskie - mieszkania ogółem	23 180	23 227	23 257	23 272	23 289	23 297	23 373	23 413	23 459
Piekary Śląskie - mieszkania ogółem 2002=100	100	100	100	100	100	101	101	101	101
Piekary Śląskie - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	22,4	22,6	22,9	23,0	23,2	23,3	23,6	23,8	24,1
Piekary Śląskie - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	101	102	103	104	104	105	106	108

⁶ Brak danych za lata 2011 i 2012

Tarnowskie Góry - mieszkania ogółem	21 286	21 392	21 427	21 491	21 573	21 695	21 813	21 961	22 135
Tarnowskie Góry - mieszkania ogółem 2002=100	100	100	101	101	101	102	102	103	104
Tarnowskie Góry - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	23,6	24,0	24,1	24,4	24,7	25,0	25,4	25,7	26,1
Tarnowskie Góry - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	102	102	103	105	106	108	109	111
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji									
Bieruń - mieszkania ogółem	5 876	5 927	5 952	5 983	6 007	6 048	6 075	6 093	6 109
Bieruń - mieszkania ogółem 2002=100	100	101	101	102	102	103	103	104	104
Bieruń - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	22,2	22,7	23,0	23,3	23,6	24,1	24,3	24,4	24,1
Bieruń - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	102	104	105	106	109	109	110	109
Lubliniec - mieszkania ogółem	7 652	7 748	7 860	7 955	7 984	8 088	8 182	8 300	8 359
Lubliniec - mieszkania ogółem 2002=100	100	101	103	104	104	106	107	108	109
Lubliniec - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	22,8	23,5	23,9	24,4	24,7	25,2	25,8	26,1	26,2
Lubliniec - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	103	105	107	108	111	113	114	115
Orzesze - mieszkania ogółem	6 046	6 116	6 159	6 205	6 243	6 318	6 358	6 440	6 491
Orzesze - mieszkania ogółem 2002=100	100	101	102	103	103	104	105	107	107
Orzesze - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	26,4	27,0	27,3	27,5	27,8	28,2	28,5	29,0	28,8
Orzesze - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	102	103	104	105	107	108	110	109
Pyskowice - mieszkania ogółem	6 605	6 612	6 619	6 640	6 648	6 689	6 702	6 719	6 738
Pyskowice - mieszkania ogółem 2002=100	100	100	100	101	101	101	101	102	102
Pyskowice - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	19,3	19,4	19,6	19,8	20,0	20,2	20,4	20,5	20,9
Pyskowice - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	101	102	103	104	105	106	106	108
Wyżymierz									
Powiat tarnogórski - mieszkania ogółem	45 627	46 007	46 171	46 403	46 619	46 885	47 174	47 501	47 936
Powiat tarnogórski - mieszkania ogółem 2002=100	100	101	101	102	102	103	103	104	105
Powiat tarnogórski - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	24,5	25,0	25,2	25,5	25,8	26,2	26,5	26,8	27,2

Powiat tarnogórski - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	102	103	104	105	107	108	109	111
Województwo śląskie - mieszkania ogółem	1 646 012	1 659 651	1 667 320	1 673 682	1 679 888	1 688 944	1 700 047	1 709 815	1 719 054
Województwo śląskie - mieszkania ogółem 2002=100	100	101	101	102	102	103	103	104	104
Województwo śląskie - powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ²]	22,6	23,1	23,4	23,7	23,9	24,2	24,6	24,9	25,2
Województwo śląskie - powierzchnia użytkowa na 1 osobę 2002=100	100	102	104	105	106	107	109	110	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Atrakcyjność mieszkaniowa mierzona cenami ofertowymi mieszkań w analizowanej grupie miast wskazuje, iż wartość 1-go m² mieszkania w Radzionkowie wyceniana jest najniżej przez oferentów. Cena ta w październiku 2013 roku, w przypadku Radzionkowa wyniosła 2 344 zł/m². Dla porównania cena ofertowa 1-go metra kwadratowego w powiecie tarnogórskim wyniosła 2 853 zł/m², zaś w województwie śląskim 3 185 zł/m². Drożej oferowana jest także powierzchnia mieszkaniowa w Piekarach Śląskich (2 613 zł/m²) oraz w Tarnowskich Górach (2 936 zł/m²). W grupie miast o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji, najdrożej mieszkania oferowane są w Pyskowicach (2 822 zł/m²), następnie w Bieruniu (2 779 zł/m²), Orzeszu (2 616 zł/m²) oraz w Lublińcu (2 612 zł/m²).

Tab. 14. Średnia cena ofertowa 1-go metra kwadratowego (październik 2013)

Kategoria	Cena ofertowa [zł/m ²]
Radzionków	2 344
Miasta sąsiednie	
Piekary Śląskie	2 613
Tarnowskie Góry	2 936
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji	
Bieruń	2 779
Lubliniec	2 612
Orzesze	2 616
Pyskowice	2 822
Przeciętnie w:	
Powiat tarnogórski	2 853
Województwo śląskie	3 185

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu www.oferty.net.pl

W strukturze zasobów mieszkaniowych Radzionkowa dominują mieszkania osób fizycznych - najczęściej domy jednorodzinne (tj. 65,5% zasobów). Wysoki jest także udział (21,2%) zasobów spółdzielni mieszkaniowych. Mieszkania komunalne stanowią zaledwie 6,1% ogółu zasobów mieszkaniowych. Dla porównania, przeciętnie w powiecie tarnogórskim zasoby gminne lokali mieszkaniowych stanowią 9,2%, natomiast w województwie śląskim to ponad 12%. Natomiast zasoby mieszkaniowe osób fizycznych w powiecie tarnogórskim to niemal 67% całkowitych zasobów mieszkaniowych, zaś w przypadku całego województwa śląskiego to ok. 53%.

Tab. 15. Struktura zasobów mieszkaniowych w Radzionkowie

Kategoria	Liczba mieszkań	Struktura [%]
Radzionków - zasoby gminne	357	6,1%
Radzionków - zasoby spółdzielni mieszkaniowych	1235	21,2%
Radzionków - zasoby zakładów pracy	418	7,2%
Radzionków - zasoby osób fizycznych	3 813	65,5%
Przeciętnie w:		
Powiat tarnogórski - zasoby gminne	4 213	9,2%
Powiat tarnogórski - zasoby spółdzielni mieszkaniowych	9 071	19,8%
Powiat tarnogórski - zasoby zakładów pracy	1 894	4,1%
Powiat tarnogórski - zasoby osób fizycznych	30 671	66,9%
Województwo śląskie - zasoby gminne	206 421	12,3%
Województwo śląskie - zasoby spółdzielni mieszkaniowych	507 628	30,3%
Województwo śląskie - zasoby zakładów pracy	66 947	4,0%
Województwo śląskie - zasoby osób fizycznych	892 902	53,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na ocenę warunków zamieszkania w Radzionkowie jaką sformułowali respondenci badania ankietowego składało się kilka odpowiedzi, odnoszących się zarówno do gospodarki mieszkaniowej prowadzonej przez władze miasta, jak i cech zagospodarowania oraz poziomu świadczenia usług bytowych. Ogólnie atrakcyjne warunki zamieszkania uznało za zaletę Radzionkowa 5% pytanych poprzez papierowy formularz i 7,5% odpowiadających drogą elektroniczną. Dużą liczebność domów jednorodzinnych uznało za zaletę Radzionkowa 16,5% pytanych poprzez papierowy formularz i 12% odpowiadających drogą elektroniczną. Wskazano zbyt małą liczbę mieszkań przez 29% pytanych poprzez papierowy formularz i 23% odpowiadających drogą elektroniczną oraz potrzeby dotyczące młodych mieszkańców:

braku własnego mieszkania (odpowiednio 46,5% i 42%) i miejsca na budowę domu (odpowiednio 7,6% i 9%).

W opiniach respondentów pytanych poprzez papierowy formularz dużo domów jednorodzinnych stanowi zaletę głównie dla osób niepracujących w Radzionkowie (51% wszystkich wybierających tę odpowiedź), deklarujących przynależność do 1,2- osobowego gospodarstwa domowego (40% wszystkich wybierających tę odpowiedź), posiadających średnie lub wyższe wykształcenie (po 37% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz dobrze i przeciętnie oceniających własną sytuację materialną (po ok. 41% wszystkich wybierających tę odpowiedź).

2.7. Aktywność społeczna

Obecnie lista organizacji pozarządowych działających w Radzionkowie obejmuje 39 podmiotów, działających między innymi w zakresie: edukacji, muzyki, sportu, ekologii, aktywności seniorów, wyznaniowym, turystycznym, politycznym oraz różnorodnych hobby. Aktywność społeczna mieszkańców Radzionkowa mierzona przyrostem liczby stowarzyszeń i organizacji społecznych w latach 2002-2012 oraz przyrostem liczby tego rodzaju instytucji na 1000 mieszkańców należy do najwyższych w województwie, tj. wzrost o 143% w przypadku liczby organizacji (z 16 do 39) oraz wzrost o 89% w przypadku liczby organizacji przypadających na 1000 mieszkańców (z 0,9 do 1,7). Dla porównania w powiecie tarnogórskim liczba organizacji społecznych wzrosła o 69%, zaś w województwie śląskim o 66%. Wyższa jest natomiast, zarówno w przypadku powiatu tarnogórskiego, jak i województwa śląskiego, liczba organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – odpowiednio: 2,2 organizacje w powiecie tarnogórskim oraz 2,0 organizacje w województwie śląskim.

W miastach sąsiednich dynamika przyrostu liczby organizacji społecznych w latach 2002-2012 wyniosła w Bytomiu 63%, w Piekarach Śląskich 88%, w Tarnowskich Górach 71%. Niższa w relacji do Radzionkowa jest natomiast liczba organizacji społecznych przypadająca na 1000 mieszkańców w Bytomiu (1,5 organizacje) oraz w Piekarach Śląskich (1,1 organizacje).

W grupie miast o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji najszybciej potencjał organizacji społecznych przyrastał, w analizowanym okresie, w Pyskowicach (wzrost o 100%), w dalszej kolejności: w Orzeszu (wzrost o 93%), Bieruniu (wzrost o 65%) oraz Lublińcu (wzrost o 50%). We wszystkich wskazanych miastach, z wyjątkiem Lublińca

(2,2 organizacje na 1000 mieszkańców), liczba organizacji społecznych przypadających na 1000 mieszkańców jest mniejsza niż w przypadku Radzionkowa. Wyjątek stanowi jeszcze Bieruń, w którym liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców jest identyczna jak w Radzionkowie.

Tab. 16. Stowarzyszenia i organizacje społeczne

Kategoria	Mieszkańcy											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	17	20	22	24	23	25	25	26	27	39	
Radzionków - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	106	125	138	150	144	156	156	163	169	181	
Radzionków - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,9	1,0	1,2	1,3	1,4	1,3	1,5	1,5	1,5	1,6	1,7	
Radzionków - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	106	125	139	152	146	158	159	165	171	184	
Miasta szklane												
Bytom - stowarzyszenia i organizacje społeczne	158	166	178	181	200	209	221	228	242	247	257	
Bytom - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	105	113	115	127	132	140	144	153	156	163	
Bytom - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,4	1,4	1,5	
Bytom - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	106	114	117	131	138	147	152	166	171	179	
Piekary Śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne	34	36	40	45	49	54	53	53	54	56	64	
Piekary Śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	106	118	132	144	159	156	156	159	165	188	
Piekary Śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	
Piekary Śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	106	119	135	147	163	161	162	166	173	199	
Tarnowskie Góry - stowarzyszenia i organizacje społeczne	73	77	86	91	97	101	108	112	117	119	125	
Tarnowskie Góry - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	105	118	125	133	138	148	153	160	163	171	
Tarnowskie Góry - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	2,0	2,0	
Tarnowskie Góry - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	106	119	126	135	141	151	157	163	166	174	
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji												
Bieruń - stowarzyszenia i organizacje społeczne	20	21	22	22	21	23	23	25	27	30	33	
Bieruń - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	105	110	110	105	115	115	125	135	150	165	
Bieruń - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,7	

Bieruń - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	106	111	112	107	118	118	128	136	151	167
Lubliniec - stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	39	42	43	47	47	51	51	50	51	54
Lubliniec - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	108	117	119	131	131	142	142	139	142	150
Lubliniec - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	2,0	2,1	2,2
Lubliniec - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	109	117	121	132	132	144	143	139	142	150
Orzesze - stowarzyszenia i organizacje społeczne	1,5	1,5	1,7	1,8	2,0	2,1	2,1	2,1	2,3	2,4	2,9
Orzesze - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	100	113	120	133	140	140	140	153	160	193
Orzesze - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,5
Orzesze - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	100	113	119	132	138	137	136	146	151	181
Pyskowice - stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	11	12	14	17	17	17	19	19	21	22
Pyskowice - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	100	109	127	155	155	155	173	173	191	200
Pyskowice - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2
Pyskowice - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	100	110	129	157	157	158	178	178	197	207
Przegląd											
Powiat tarnogórski - stowarzyszenia i organizacje społeczne	179	187	208	224	237	248	264	274	284	291	302
Powiat tarnogórski - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	104	116	125	132	139	147	153	159	163	169
Powiat tarnogórski - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2
Powiat tarnogórski - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	105	117	126	134	140	149	155	160	164	169
Województwo śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne	5 453	5 849	6 274	6 673	7 116	7 476	7 793	8 078	8 395	8 706	9 062
Województwo śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne 2002=100	100	107	115	122	130	137	143	148	154	160	166
Województwo śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0
Województwo śląskie - stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2002=100	100	108	116	124	132	139	145	151	157	163	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wysoką aktywność społeczną mieszkańców Radzionkowa potwierdzają także dane dotyczące ostatnich wyborów samorządowych z 2010 roku. Zainteresowanie sprawami lokalnymi, mierzone frekwencją w wyborach samorządowych, w Radzionkowie należy do najwyższych wśród badanych miast tj. niemal 49%. Dla porównania przeciętna frekwencja w wyborach samorządowych z 2010 roku w powiecie tarnogórskim wyniosła 46,17%, zaś w województwie śląskim 42,94%.

Niższa była także frekwencja w wyborach samorządowych z 2010 roku w przypadku miast sąsiednich. W Bytomiu wyniosła zaledwie 34,59%, w Tarnowskich Górach: 43,26%, natomiast w Piekarach Śląskich 43,31%. Wśród miast o podobnych zaletach lokalizacji, nieco wyższą niż w przypadku Radzionkowa, frekwencję w wyborach samorządowych odnotowano w Bieruniu tj. niemal 50%.

Tab. 17. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 r.

Kategoria	Frekwencja
Radzionków	48,88%
Miasta sąsiednie	
Bytom	34,59%
Piekary Śląskie	43,31%
Tarnowskie Góry	43,26%
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji	
Bieruń	49,91%
Lubliniec	45,90%
Orzesze	42,37%
Pyskowice	37,70%
Przeciętnie w:	
Powiat tarnogórski	46,17%
Województwo śląskie	42,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Badanie rodzajów aktywności społecznej przedstawia się następująco. Wśród odpowiedzi osób pytaných poprzez papierowy formularz na aktywność organizacji społecznych wskazali prawie w równej liczbie kobiety i mężczyźni, 40 % z nich to osoby należące do najmniejszych (1, 2-osobowych) gospodarstw domowych, 66% posiada średnie i wyższe wykształcenie (równy rozkład odpowiedzi), zaś 71% ocenia własną sytuację materialną jako dobrą lub przeciętną. Nowatorskie inicjatywy władz miasta doceniają głównie mężczyźni (46% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby pracujące w Radzionkowie

(49% wszystkich wybierających tę odpowiedź), należące do 1, 2-osobowych gospodarstw domowych (46% wszystkich wybierających tę odpowiedź), posiadające wykształcenie średnie (46% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz pracujące w Radzionkowie (54% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Ambitne przedsięwzięcia ekologiczne jako zaletę miasta wskazują przede wszystkim osoby z wykształceniem średnim (57% wszystkich wybierających tę odpowiedź), w wieku 51 – 60 lat (36% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Zrównoważony rozwój również doceniają głównie respondenci z średnim wykształceniem (63% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz osoby posiadające pracę (58% wszystkich wybierających tę odpowiedź).

2.8. Gospodarka

W latach 2002-2012 aktywność gospodarcza w Radzionkowie mierzona liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wykazywała tendencję wzrostową, tj. liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się z 1 495 do 1653, czyli o 10,6%. Tym samym liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 1000 mieszkańców wzrosła z 86 do 96. W analogicznym okresie liczba podmiotów gospodarki narodowej w powiecie tarnogórskim wzrosła o 19% tj. z 87 do 104 podmiotów na 1000 mieszkańców. Nieco mniejszy wzrost odnotowano dla całego województwa śląskiego tj. 9% z 88 do 98 podmiotów na 1000 mieszkańców.

Wśród miast sąsiednich najwyższą dynamikę w zakresie liczby podmiotów gospodarki narodowej zanotowano w Piekarach Śląskich tj. 22%, choć przy niskiej wartości liczby podmiotów gospodarki narodowej przypadającej na 1000 mieszkańców (wzrost z 57 do 73 podmiotów). Na drugim miejscu, pod względem tego rodzaju dynamiki uplasowały się Tarnowskie Góry – wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej o 13%, równocześnie przy ich wysokiej liczbie przypadającej na 1000 mieszkańców (wzrost z 107 do 122 podmiotów). Najniższy w badanej grupie był wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu tj. o 7% (wzrost z 79 do 93 podmiotów na 1000 mieszkańców).

W grupie miast o podobnych do Radzionkowa cechach lokalizacji najwyższą dynamiką w zakresie liczby podmiotów gospodarki narodowej cechowały się Pyskowice, tj. wzrost o 16% (z 68 do 82 podmiotów na 1000 mieszkańców). W dalszej kolejności znalazły się Orzesze – wzrost o 4%, Lubliniec – wzrost o 2%. W przypadku Bierunia potencjał gospodarczy miasta mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej uległ zmniejszeniu o 16%.

Tab. 18. Podmioty gospodarki narodowej

Kategoria	2002											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - liczba podmiotów gospodarki narodowej	1 495	1 546	1 593	1 555	1 575	1 598	1 621	1 594	1 666	1 619	1 653	
Radzionków - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	103,4	106,6	104,0	105,4	106,9	108,4	106,6	111,4	108,3	110,6	
Radzionków - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 miesz.	86	89	92	90	92	93	94	93	97	94	96	
Miasta sąsiednie												
Bytom - liczba podmiotów gospodarki narodowej	15 255	15 569	16 129	15 978	15 947	16 116	16 288	16 094	16 590	16 194	16 326	
Bytom - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	102	106	105	105	106	107	105	109	106	107	
Bytom - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 miesz.	79	81	85	85	85	87	89	88	94	92	93	
Piekary Śl. - liczba podmiotów gospodarki narodowej	3 437	3 396	3 472	3 483	3 701	3 691	3 727	3 808	4 067	4 052	4 189	
Piekary Śl. - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	99	101	101	108	107	108	111	118	118	122	
Piekary Śl. - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 miesz.	57	56	58	58	62	62	63	65	70	70	73	
Tarnowskie Góry - liczba podmiotów gospodarki narodowej	6 614	6 814	6 881	6 839	6 802	6 913	6 997	6 977	7 364	7 289	7 441	
Tarnowskie Góry - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	103	104	103	103	105	106	105	111	110	113	
Tarnowskie Góry - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 miesz.	107	110	112	112	112	113	115	115	121	120	122	
Miasta o podobnych cechach i zaletach lokalizacji												
Bieruń - liczba podmiotów gospodarki narodowej	1 541	1 606	1 647	1 636	1 631	1 598	1 586	1 177	1 271	1 280	1 300	
Bieruń - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	104	107	106	106	104	103	76	82	83	84	
Bieruń - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 miesz.	77	81	84	83	83	82	81	60	64	65	66	

	2 219	2 192	2 196	2 257	2 165	2 136	2 184	2 186	2 242	2 193	2 269
Lubliniec - liczba podmiotów gospodarki narodowej											
Lubliniec - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	99	99	102	98	96	98	99	101	99	102
Lubliniec - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 mieszk.	91	90	90	93	90	89	91	90	92	90	93
Orzesze - liczba podmiotów gospodarki narodowej	1 531	1 577	1 604	1 602	1 608	1 614	1 610	1 512	1 584	1 541	1 591
Orzesze - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	103	105	105	105	105	105	99	103	101	104
Orzesze - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 mieszk.	82	85	86	85	86	85	85	79	81	78	80
Pyskowice - liczba podmiotów gospodarki narodowej	1 324	1 319	1 368	1 365	1 414	1 436	1 472	1 459	1 504	1 469	1 533
Pyskowice - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	100	103	103	107	108	111	110	114	111	116
Pyskowice - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 mieszk.	68	68	71	71	74	75	77	77	80	78	82
Województwo łódzkie											
Powiat tarnogórski - liczba podmiotów gospodarki narodowej	12 074	12 422	12 663	12 496	12 544	12 856	13 096	13 257	14 101	13 981	14 344
Powiat tarnogórski - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	103	105	103	104	106	108	110	117	116	119
Powiat tarnogórski - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 mieszk.	87	89	91	90	91	93	95	96	102	101	104
Województwo łódzkie - liczba podmiotów gospodarki narodowej	417 945	424 031	429 173	426 266	425 499	427 413	428 920	430 578	451 635	443 420	453 496
Województwo łódzkie - liczba podmiotów gospodarki narodowej 2002=100	100	101	103	102	102	102	103	103	108	106	109
Województwo łódzkie - liczba podmiotów gospodarki narodowej / 1000 mieszk.	88	90	91	91	91	92	92	93	97	96	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Potencjał przedsiębiorczości mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przypadku Radzionkowa w latach 2002-2012 wykazuje tendencję wzrostową. Liczba tego rodzaju firm wzrosła o 7% z 1 179 do 1 263, tj. 74 firmy na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie w powiecie tarnogórskim wzrost liczby firm prowadzonych przez osoby fizyczne był dwukrotnie większy i ukształtował się na poziomie 14% (tj. 77 firm na 1000 mieszkańców), podczas gdy w całym województwie śląskim tendencja wzrostowa była zdecydowanie słabsza tj. 3% (73 firmy na 1000 mieszkańców).

W miastach sąsiednich potencjał przedsiębiorczości wyrażony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą był najszybszy w Piekarach Śląskich (wzrost o 14%, tj. 54 firmy na 1000 mieszkańców). Na drugim miejscu uplasowały się Tarnowskie Góry z dynamiką rzędu 7% (88 firm na 1000 mieszkańców). W przypadku Bytomia liczba firm prowadzonych przez osoby fizyczne uległa zmniejszeniu w latach 2002-2012 o 3% (61 firm na 1000 mieszkańców).

Najwyższą dynamiką wzrostu sektora firm prowadzonych przez osoby fizyczne w grupie miast o podobnych zaletach lokalizacji w relacji do Radzionkowa, cechują się Pyskowice tj. wzrost o 10% (57 firm na 1000 mieszkańców). Dodatnią dynamikę wykazano również w przypadku Orzesza tj. wzrost o 3% (67 firm na 1000 mieszkańców). W przypadku pozostałych miast tj. Bierunia oraz Lublińca liczba firm prowadzonych przez osoby fizyczne uległa zmniejszeniu odpowiednio o 22% (51 firm na 1000 mieszkańców) w przypadku pierwszego z miast oraz o 4% (69 firm na 1000 mieszkańców) w przypadku drugiego.

Tab. 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Kategoria	Lata											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radzionków - liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp.	1 179	1 226	1 262	1 224	1 232	1 245	1 269	1 251	1 307	1 257	1 263	
Radzionków - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	104	107	104	104	106	108	106	111	107	107	
Radzionków - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	68	71	73	71	72	73	74	73	76	73	74	
Miasto Bielskie												
Bytom - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	10 953	11 133	11 566	11 267	11 150	11 171	11 282	10 971	11 311	10 764	10 663	
Bytom - liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	102	106	103	102	102	103	100	103	98	97	
Bytom - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	57	58	61	60	60	60	61	60	64	61	61	
Piekary Śl. - liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp.	2 731	2 664	2 731	2 681	2 748	2 727	2 750	2 827	3 059	3 023	3 110	
Piekary Śl. - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	98	100	98	101	100	101	104	112	111	114	
Piekary Śl. - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	45	44	46	45	46	46	47	48	53	52	54	
Tarnowskie Góry - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	5 020	5 168	5 180	5 098	5 032	5 081	5 154	5 102	5 424	5 308	5 377	
Tarnowskie Góry - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	103	103	102	100	101	103	102	108	106	107	
Tarnowskie Góry - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	81	84	84	83	82	83	85	84	89	87	88	
Miasto Opatów												
Bieruń - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	1 299	1 356	1 385	1 370	1 362	1 333	1 318	934	1 011	1 009	1 012	
Bieruń - liczba osób fiz. Prow. działalność gosp. 2002=100	100	104	107	105	105	103	101	72	78	78	78	
Bieruń - liczba osób fizycznych prow. działalność gosp. / 1000 mieszk.	65	68	70	70	70	68	68	48	51	51	51	

	1 759	1 718	1 707	1 756	1 653	1 630	1 662	1 671	1 709	1 643	1 683
Lubliniec - liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp.											
Lubliniec - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	98	97	100	94	93	94	95	97	93	96
Lubliniec - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	72	70	70	72	68	68	69	69	70	67	69
Orzesze - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	1 281	1 320	1 346	1 334	1 331	1 338	1 325	1 279	1 340	1 281	1 320
Orzesze - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	103	105	104	104	104	103	100	105	100	103
Orzesze - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	69	71	72	71	71	71	70	67	69	65	67
Pyskowice - liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp.	966	938	969	953	967	986	1 023	1 028	1 061	1 018	1 062
Pyskowice - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	97	100	99	100	102	106	106	110	105	110
Pyskowice - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	50	48	50	50	51	52	54	54	56	54	57
Województwo łódzkie											
Powiat tarnogórski - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	9 356	9 613	9 763	9 530	9 500	9 680	9 889	9 993	10 703	10 497	10 706
Powiat tarnogórski - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	103	104	102	102	103	106	107	114	112	114
Powiat tarnogórski - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	67	69	70	69	69	70	72	73	77	76	77
Województwo łódzkie - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp.	327 098	330 097	332 171	326 898	323 455	322 859	323 485	325 991	342 941	331 726	335 721
Województwo łódzkie - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. 2002=100	100	101	102	100	99	99	99	100	105	101	103
Województwo łódzkie - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gosp. / 1000 mieszk.	69	70	71	70	69	69	70	70	74	72	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Lata 2002-2012 to w przypadku Radzionkowa okres powiększania potencjału miejsc pracy oraz spadku liczby bezrobotnych. Liczba osób pracujących w mieście wzrosła o 28% przy równoczesnym spadku liczby osób bezrobotnych o 38%. Dla porównania w powiecie tarnogórskim liczba pracujących wzrosła o 5% (spadek bezrobotnych na poziomie 37%), zaś w przypadku województwa śląskiego liczba miejsc pracy zwiększyła się tylko o 1% (spadek liczby bezrobotnych o 38%).

Sytuacja związana z liczbą pracujących w miastach sąsiednich nie była w latach 2002-2012 tak korzystna jak w Radzionkowie. Przykładowo w Bytomiu liczba pracujących zmniejszyła się o 19% (przy 39% spadku osób bezrobotnych), w Tarnowskich Górach liczba miejsc pracy zmniejszyła się o 3% (przy 28% spadku liczby bezrobotnych), natomiast potencjał miejsc pracy w Piekarach Śląskich skurczył się o 11% (przy 34% spadku liczby bezrobotnych).

W miastach o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji największy przyrost miejsc pracy (61%) miał miejsce w Pyskowicach przy równoczesnym spadku liczby bezrobotnych o 41%. Dużą pozytywną dynamikę wykazywał także rynek pracy w Orzeszu, tj. wzrost liczby pracujących o 31% towarzyszący spadkowi liczby osób bezrobotnych o 37% - oraz w Bieruniu, tj. wzrost liczby miejsc prac o 19% przy spadku liczby bezrobotnych o 51%. Najtrudniejsza sytuacja na rynku pracy, wśród analizowanych miast w latach 2002-2012 miała miejsce w Lublińcu, gdzie liczba pracujących zmniejszyła się o 5%, natomiast liczba osób bezrobotnych spadła o 16%.

Tab. 20. Liczba pracujących i bezrobotnych

Kategoria	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - liczba pracujących	2 808	2 688	2 774	2 733	3 248	3 259	3 710	3 743	3 594	3 492	3 602
Radzionków - liczba pracujących 2002=100	100	96	99	97	116	116	132	133	128	124	128
Radzionków - liczba bezrobotnych	-	1073	998	915	748	546	407	553	607	617	661
Radzionków - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	93	85	70	51	38	52	57	58	62
Miasta i powiaty											
Bytom - liczba pracujących	39 994	35 167	33 642	33 877	33 115	33 230	32 700	33 510	33 519	32 562	32 403
Bytom - liczba pracujących 2002=100	100	88	84	85	83	83	82	84	84	81	81
Bytom - liczba bezrobotnych	-	17 853	16 912	15 186	12 341	8 935	6 791	9 315	9 879	10 707	10 966
Bytom - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	95	85	69	50	38	52	55	60	61
Piekary Śl. - liczba pracujących	12 609	12 117	12 876	15 081	12 479	12 225	12 760	12 638	12 265	12 016	11 262
Piekary Śl. - liczba pracujących 2000=100	100	96	102	120	99	97	101	100	97	95	89
Piekary Śl. - liczba bezrobotnych	4 499	4 653	4 417	3 879	3 230	2 645	1 740	2 422	2 695	2 676	2 948
Piekary Śl. - liczba bezrobotnych 2002=100	100	103	98	86	72	59	39	54	60	59	66
Tarnowskie Góry - liczba pracujących	18 257	17 508	17 238	17 056	17 193	17 302	17 642	17 302	16 424	17 170	17 633
Tarnowskie Góry - liczba pracujących 2002=100	100	96	94	93	94	95	97	95	90	94	97
Tarnowskie Góry - liczba bezrobotnych	-	3 794	3 617	3 370	2 600	2 010	1 696	2 369	2 515	2 496	2 720
Tarnowskie Góry - liczba bezrobotnych 2002=100	-	100	95	89	69	53	45	62	66	66	72
Miasta i powiaty w województwie śląskim											
Bieruń - liczba pracujących	9 180	9 288	9 186	10 306	10 421	10 670	11 029	10 840	10 417	11 178	10 880
Bieruń - liczba pracujących 2000=100	100	101	100	112	114	116	120	118	113	122	119
Bieruń - liczba bezrobotnych	-	1 052	995	862	646	411	248	423	418	429	512
Bieruń - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	95	82	61	39	24	40	40	41	49

	7 574	7 213	7 412	7 156	7 243	7 342	7 344	7 551	7 528	7 383	7 184
Lubliniec - liczba pracujących											
Lubliniec - liczba pracujących 2000=100	100	95	98	94	96	97	97	100	99	97	95
Lubliniec - liczba bezrobotnych	-	1 288	1 146	1 163	902	740	695	888	1 063	1 071	1 077
Lubliniec - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	89	90	70	57	54	69	83	83	84
Orzesze - liczba pracujących	2 206	2 188	2 013	2 078	2 197	2 150	2 681	2 561	2 554	2 631	2 896
Orzesze - liczba pracujących 2000=100	100	99	91	94	100	97	122	116	116	119	131
Orzesze - liczba bezrobotnych	-	995	1 021	901	912	661	361	465	551	542	629
Orzesze - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	103	91	92	66	36	47	55	54	63
Pyskowice - liczba pracujących	2 145	2 407	2 616	2 653	2 713	2 888	3 155	3 342	3 290	3 405	3 458
Pyskowice - liczba pracujących 2000=100	100	112	122	124	126	135	147	156	153	159	161
Pyskowice - liczba bezrobotnych	-	1 420	1 440	1 316	967	558	446	705	782	746	843
Pyskowice - liczba bezrobotnych 2003=100	-	100	101	93	68	39	31	50	55	53	59
Województwo Śląskie											
Powiat tarnogórski - liczba pracujących	30 236	28 782	29 065	29 295	29 536	31 239	31 178	30 996	30 192	30 998	31 842
Powiat tarnogórski - liczba pracujących 2000=100	100	95	96	97	98	103	103	103	100	103	105
Powiat tarnogórski - liczba bezrobotnych	8 510	8 289	7 796	7 306	5 875	4 368	3 551	4 872	5 335	5 351	5 958
Powiat tarnogórski - liczba bezrobotnych 2002=100	100	97	92	86	69	51	42	57	63	63	70
Województwo śląskie - liczba pracujących	1 536 648	1 496 051	1 491 783	1 504 944	1 543 315	1 603 146	1 632 980	1 592 668	1 532 628	1 546 635	-
Województwo śląskie - liczba pracujących 2000=100	100	97	97	98	100	104	106	104	100	101	-
Województwo śląskie - liczba bezrobotnych	330 150	325 516	309 704	281 280	229 819	165 960	122 748	168 425	181 198	186 187	205 459
Województwo śląskie - liczba bezrobotnych 2003=100	100	99	94	85	70	50	37	51	55	56	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Lata 2002-2012 to w przypadku Radzionkowa okres wzmózonych wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy. Wydatki tego typu wzrosły niemal o 700%. Dla porównania przeciętne wydatki inwestycyjne w powiecie tarnogórskim wzrosły o 187%, natomiast w województwie śląskim o 128%. Duży, tj. ponad 900 %, wzrost wydatków inwestycyjnych pochodzących z budżetu gminy odnotowano również w Bytomiu. W przypadku Tarnowskich Gór ta kategoria wydatków publicznych wzrosła o 182%, natomiast w Piekarach Śląskich wzrost wydatków inwestycyjnych ukształtował się na poziomie 40%. W miastach o podobnych zaletach lokalizacji dynamika wydatków inwestycyjnych była mniejsza niż w przypadku Radzionkowa. W Bieruniu wydatki inwestycyjne w latach 2002-2012 wzrosły o 64%, w Lublińcu o 258%, natomiast wydatki inwestycyjne w Orzeszu spadły o 11%.

Kolejne wskaźniki obrazujące sytuację gospodarczą gmin wiążą się z wpływami do budżetu gminy z tytułu podatków PIT oraz CIT. Tego rodzaju mierniki w sposób bezpośredni przybliżają kondycję finansową firm działających na danym obszarze. W latach 2002-2012 wpływy podatkowe z tytułu PIT w Radzionkowie uległy podwojeniu (do poziomu 677 zł na mieszkańca), zaś wpływy z podatku CIT wzrosły o 449% (do poziomu 25,6 zł na mieszkańca). W analogicznym okresie przeciętne wpływy z podatku PIT w powiecie tarnogórskim wzrosły o 170% (do poziomu 662 zł na mieszkańca), natomiast wzrost wpływów z tytułu podatku CIT wyniósł 301% (do poziomu 30,7 zł na mieszkańca). Dla porównania w województwie śląskim wzrost dochodów budżetów gmin z tytułu podatku PIT wyniósł 153% (do poziomu 807 zł na mieszkańca), zaś z tytułu podatku CIT wzrost ukształtował się na poziomie 161% (tj. 49,6 zł na mieszkańca).

W miastach sąsiednich wzrost dochodów podatkowych budżetu gminy z tytułu CIT oraz PIT kształtował się następująco:

- Bytom: wzrost dochodów z tytułu PIT o 113% do poziomu 755 zł na mieszkańca oraz wzrost dochodów z tytułu CIT o 255% do poziomu 28,5 zł na mieszkańca,
- Piekary Śląskie: wzrost dochodów z tytułu PIT o 187% do poziomu 839 zł na mieszkańca oraz wzrost dochodów z tytułu CIT o 617% do poziomu 29,4 zł na mieszkańca,
- Tarnowskie Góry: wzrost dochodów z tytułu PIT o 176% do poziomu 691 zł na mieszkańca oraz wzrost dochodów z tytułu CIT o 222% do poziomu 43,7 zł na mieszkańca.

W grupie miast o podobnych zaletach lokalizacyjnych względem Radzionkowa najwyższą dynamikę wzrostu dochodów z tytułu podatku PIT odnotowano w Lublińcu i Pyskowicach tj. po 169% (odpowiednio do poziomu 625 zł na mieszkańca oraz 548 zł na

mieszkańca). Na kolejnych pozycjach pod względem tak ujętej dynamiki dochodów budżetowych znalazł się Bieruń – wzrost o 139% (do poziomu 748 zł na mieszkańca) oraz Orzesze – wzrost o 126% (do poziomu 685 zł na mieszkańca). Nieco odmiennie w tej grupie miast kształtowała się dynamika dochodów podatkowych z tytułu CIT. Największy przyrost dochodów podatkowych tego rodzaju nastąpił w Orzeszu: 347% (tj. 21,2 zł na mieszkańca), następnie w Bieruniu: 135% (tj. 84,4 zł na mieszkańca), Lublińcu: 89% (tj. 44,4 zł na mieszkańca) oraz Pyskowicach 30% (tj. 13,4 zł na mieszkańca).

Tab. 21. Wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca oraz dochody z tytułu PIT i CIT na 1-go mieszkańca

Kategoria	Kategoria											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Radziorców - wydatki inwestycyjne	1 522 311	1 119 493	5 180 294	2 208 433	8 645 551	9 163 589	10 105 674	9 243 736	11 541 801	8 902 009	12 145 522	
Radziorców - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	74	340	145	568	602	664	607	758	585	798	
Radziorców - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	87	64	298	128	503	534	588	539	672	518	709	
Radziorców - dochody z tytułu PIT	5 784 335	4 811 398	6 452 592	7 812 111	8 854 680	10 565 792	11 185 255	10 229 242	9 635 198	11 143 258	11 604 738	
Radziorców - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	83	112	135	153	183	193	177	167	193	201	
Radziorców - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	332	277	372	452	515	616	651	596	561	648	677	
Radziorców - dochody z tytułu CIT	79 921	123 276	292 735	379 367	305 786	481 110	634 382	643 998	439 796	526 137	438 676	
Radziorców - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	154	366	475	383	602	794	806	550	658	549	
Radziorców - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	4,6	7,1	16,9	22,0	17,8	28,0	36,9	37,5	25,6	30,6	25,6	
Mieszkańcy												
Bytom - wydatki inwestycyjne	9 448 389	6 162 616	10 520 854	14 428 743	19 991 491	59 879 553	109 823 018	124 724 285	134 878 325	126 940 857	97 542 209	
Bytom - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	65	111	153	212	634	1162	1320	1428	1344	1032	
Bytom - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	49	32	56	77	107	324	597	682	761	721	558	

Bytom - dochody z tytułu PIT	61 754 093	49 122 276	78 835 372	91 776 285	100 423 236	119 927 449	127 865 083	111 567 524	111 820 743	126 852 313	131 836 540
Bytom - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	80	128	149	163	194	207	181	181	205	213
Bytom - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	321	257	416	488	538	649	696	610	631	720	755
Bytom - dochody z tytułu CIT	1 401 178	1 175 691	2 093 028	2 935 361	2 934 749	4 326 509	4 902 468	4 024 766	4 283 089	5 732 160	4 976 072
Bytom - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	84	149	209	209	309	350	287	306	409	355
Bytom - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	7,3	6,2	11,0	15,6	15,7	23,4	26,7	22,0	24,2	32,5	28,5
Piekary Śl. - wydatki inwest.	9 134 989	5 780 436	6 282 072	12 476 280	21 265 934	5 970 274	18 612 926	28 537 864	14 388 123	11 506 989	12 782 521
Piekary Śl. - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	63	69	137	233	65	204	312	158	126	140
Piekary Śl. - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	151	96	105	209	358	101	316	488	248	199	222
Piekary Śl. - dochody z tyt. PIT	16 811 809	16 631 674	26 937 440	32 123 432	36 022 389	43 909 757	46 814 341	42 152 170	41 229 313	46 100 554	48 237 100
Piekary Śl. - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	99	160	191	214	261	278	251	245	274	287
Piekary Śl. - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	277	276	449	538	607	743	796	720	711	798	839
Piekary Śl. - dochody z tyt. CIT	235 486	354 036	356 399	888 640	816 192	1 398 401	1 703 219	1 306 488	1 307 631	2 297 718	1 688 343
Piekary Śl. - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	150	151	377	347	594	723	555	555	976	717
Piekary Śl. - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	3,9	5,9	5,9	14,9	13,8	23,7	29,0	22,3	22,5	39,8	29,4
Tarnowskie Góry - wydatki inwestycyjne	8 970 976	6 402 137	6 306 656	6 456 935	7 862 567	8 657 072	9 375 263	18 986 118	50 218 409	61 318 970	25 324 850
Tarnowskie Góry - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	71	70	72	88	97	105	212	560	684	282

Tarnowskie Góry - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	145	104	102	105	129	142	154	313	825	1007	415
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu PIT	15 289 466	15 403 076	20 730 627	25 263 599	30 561 385	34 967 664	40 047 349	37 296 899	38 220 156	39 703 833	42 161 641
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	101	136	165	200	229	262	244	250	260	276
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	246	250	337	412	501	573	658	614	628	652	691
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu CIT	828 095	601 815	1 066 359	1 669 498	1 328 439	1 946 146	2 584 303	1 551 389	1 777 971	1 633 098	2 665 894
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	73	129	202	160	235	312	187	215	197	322
Tarnowskie Góry - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	13,3	9,8	17,3	27,3	21,8	31,9	42,5	25,5	29,2	26,8	43,7
Wzrost urodynowidz techniki walczenia											
Bieruń - wydatki inwestycyjne	10 540 343	9 878 237	11 015 563	18 413 420	22 986 272	10 701 932	7 866 133	11 171 773	25 000 951	25 252 931	17 310 330
Bieruń - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	94	105	175	218	102	75	106	237	240	164
Bieruń - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	528	498	558	938	1175	550	404	572	1259	1273	880
Bieruń - dochody z tytułu PIT	6 151 874	5 165 670	6 684 344	7 564 101	8 835 379	10 848 847	12 067 178	10 288 981	10 763 800	13 148 111	14 724 629
Bieruń - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	84	109	123	144	176	196	167	175	214	239
Bieruń - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	308	260	339	385	452	557	619	527	542	663	748
Bieruń - dochody z tytułu CIT	706 312	708 497	405 319	1 120 889	1 130 802	1 297 685	2 287 675	1 632 680	1 830 333	2 767 313	1 661 442
Bieruń - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	100	57	159	160	184	324	231	259	392	235
Bieruń - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	35,4	35,7	20,5	57,1	57,8	66,7	117,4	83,6	92,2	139,6	84,4

Lubliniec - wydatki inwestycyjne	4 260 879	5 735 197	8 045 872	7 154 638	9 899 497	22 296 289	10 039 319	19 445 113	9 615 629	9 359 052	15 270 729
Lubliniec - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	135	189	168	232	523	236	456	226	220	358
Lubliniec - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	174	235	330	295	410	924	418	804	394	384	626
Lubliniec - dochody z tytułu PIT	5 919 020	6 460 089	8 359 960	9 561 853	11 011 975	13 401 729	16 050 082	14 435 155	13 970 293	14 892 979	15 915 713
Lubliniec - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	109	141	162	186	226	271	244	236	252	269
Lubliniec - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	242	265	343	394	456	555	669	597	573	611	652
Lubliniec - dochody z tytułu CIT	573 356	354 529	302 620	328 948	498 903	780 774	827 081	806 365	1 216 216	812 539	1 084 125
Lubliniec - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	62	53	57	87	136	144	141	212	142	189
Lubliniec - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	23,4	14,5	12,4	13,6	20,6	32,4	34,5	33,4	49,9	33,3	44,4
Orzesze - wydatki inwestycyjne	3 101 130	4 470 821	4 804 857	5 099 263	4 715 663	6 358 533	4 658 810	6 402 463	5 470 075	4 328 948	2 775 407
Orzesze - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	144	155	164	152	205	150	206	176	140	89
Orzesze - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	167	240	257	271	251	336	246	335	280	220	140
Orzesze - dochody z tytułu PIT	5 996 574	5 329 364	6 840 426	8 630 539	9 037 378	11 426 549	12 688 145	11 001 770	12 045 396	13 697 335	13 572 286
Orzesze - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	89	114	144	151	191	212	183	201	228	226
Orzesze - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	322	286	366	459	481	604	669	576	617	697	685
Orzesze - dochody z tytułu CIT	93 924	54 242	111 383	231 948	404 224	236 220	275 196	308 616	94 250	379 231	419 716
Orzesze - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	58	119	247	430	252	293	329	100	404	447

Orzesze - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	5,0	2,9	6,0	12,3	21,5	12,5	14,5	16,2	4,8	19,3	21,2
Pyskowice - wydatki inwestycyjne	331 921	415 184	3 322 019	3 349 695	8 295 593	2 980 712	2 675 998	2 233 862	1 912 942	4 123 351	3 971 444
Pyskowice - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	125	1001	1009	2499	898	806	673	576	1242	1197
Pyskowice - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	17	21	172	175	435	156	141	117	102	220	212
Pyskowice - dochody z tyt. PIT	3 811 118	3 912 527	5 488 509	7 121 839	7 033 030	9 144 270	9 783 073	9 172 723	9 137 497	9 834 025	10 242 095
Pyskowice - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	103	144	187	185	240	257	241	240	258	269
Pyskowice - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	197	201	285	372	369	479	514	482	486	524	548
Pyskowice - dochody z tytułu CIT	192 464	126 747	167 274	241 604	305 367	322 317	336 248	271 144	281 640	321 165	251 060
Pyskowice - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	66	87	126	159	167	175	141	146	167	130
Pyskowice - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	9,9	6,5	8,7	12,6	16,0	16,9	17,7	14,2	15,0	17,1	13,4
Powiat tarnogórski - wydatki inwestycyjne	24 878 685	31 933 676	26 701 619	22 519 368	36 867 019	38 235 275	40 681 693	51 261 852	93 039 809	113 195 035	71 282 822
Powiat tarnogórski - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	128	107	91	148	154	164	206	374	455	287
Powiat tarnogórski - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	179	230	193	163	267	278	296	373	673	818	514
Powiat tarnogórski - dochody z tytułu PIT	33 964 176	32 591 747	46 141 238	54 262 688	62 299 190	74 914 602	84 056 810	78 318 506	79 202 732	86 903 303	91 806 494
Powiat tarnogórski - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	96	136	160	183	221	247	231	233	256	270
Powiat tarnogórski - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	244	235	333	393	452	544	611	570	573	628	662

Powiat tarnogórski - dochody z tytułu CIT	1 061 690	955 273	1 746 959	2 356 841	2 337 431	3 872 264	3 731 790	2 911 956	2 753 273	3 035 264	4 258 731
Powiat tarnogórski - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	90	165	222	220	365	351	274	259	286	401
Powiat tarnogórski - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	7,6	6,9	12,6	17,1	17,0	28,1	27,1	21,2	19,9	21,9	30,7
Województwo śląskie - wydatki inwestycyjne	1 331 414 029	1 242 636 757	1 504 800 773	1 860 247 138	2 431 498 593	2 722 698 071	3 016 209 860	3 738 132 736	3 537 383 019	3 348 681 737	3 040 053 409
województwo śląskie - wydatki inwestycyjne 2002=100	100	93	113	140	183	204	227	281	266	252	228
Województwo śląskie - wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca	281	264	320	397	521	584	649	805	763	724	659
Województwo śląskie - dochody z tytułu PIT	1 469 645 268	1 316 191 460	1 997 940 204	2 323 582 489	2 619 433 726	3 220 984 712	3 528 743 987	3 218 638 514	3 244 334 837	3 586 591 702	3 724 837 273
Województwo śląskie - dochody z tytułu PIT 2002=100	100	90	136	158	178	219	240	219	221	244	253
Województwo śląskie - dochody z tytułu PIT na 1-go mieszkańca	311	279	425	496	561	691	759	693	700	775	807
Województwo śląskie - dochody z tytułu CIT	87 869 065	79 816 483	188 848 842	199 919 212	222 529 886	259 259 449	280 628 993	224 868 014	222 556 124	283 979 437	229 094 364
Województwo śląskie - dochody z tytułu CIT 2002=100	100	91	215	228	253	295	319	256	253	323	261
Województwo śląskie - dochody z tytułu CIT na 1-go mieszkańca	18,6	16,9	40,2	42,7	47,7	55,6	60,4	48,4	48,0	61,4	49,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Realia gospodarcze Radzionkowa oceniane są różnie przez odpowiadających na pytania w badaniu ankietowym. Większość respondentów pozytywnie ocenia działalności miejscowych firm, ale krytycznie odnosi się do warunków rynku pracy (tab.22), wskazując na jego niewielkie rozmiary i ograniczone możliwości pozyskania dobrze płatnego, ciekawego, czy ambitnego zatrudnienia. Z komentarzy do pytań ankiety oraz wypowiedzi uczestników wywiadów i warsztatów wynika jednak, iż mieszkańcy zdają sobie sprawę z ograniczonych możliwości rozwoju gospodarczego Radzionkowa, wynikających głównie z małej powierzchni miasta i akceptują tym samym konieczność dojazdów do sąsiednich miast i innych większych ośrodków Aglomeracji Górnośląskiej. Górnicza przeszłość Radzionkowa skutkuje jeszcze w postaci znacznej liczby mieszkańców będących emerytami górniczymi oraz zmniejszającej się liczby aktualnie zatrudnionych w kopalniach węgla kamiennego działających na Górnym Śląsku. Przyszłość gospodarcza miasta to jednak przede wszystkim konsekwencja rozwoju firm zlokalizowanych w dużych miastach, choć w wypowiedziach wskazywano także na cenne wartości jakimi są rodzinne firmy oraz śląska solidność radzionkowskich zasobów ludzkich.

Tab. 22. Respondenci którzy zaznaczyli odpowiedzi na pytania dotyczące radzionkowskich realiów gospodarczych

Pytanie	Respondenci wypowiedzieli się			
	dziuż papłrowy mpmobry		fapch elbkronczna	
	liczby	%	liczby	%
Radzionków jest miejscem gdzie pracuję i jestem z tego zadowolony	54	20,6	27	9,2
Radzionków jest miejscem gdzie nie ma miejsc pracy	94	35,9	115	39,4
Radzionków jest miejscem gdzie nie ma szans na zrobienie kariery	64	24,4	88	30,1
Radzionków jest miejscem gdzie za mało się zarabia	59	22,5	37	12,7
Zaletą Radzionkowa są nowoczesne przedsiębiorstwa	2	0,8	0	0
Zaletą Radzionkowa są rodzinne firmy	32	12,2	17	5,8
Wadą Radzionkowa jest brak miejsc pracy	117	44,7	132	45,2
Wadą Radzionkowa są niskie zarobki w radzionkowskich przedsiębiorstwach	54	20,6	51	17,5

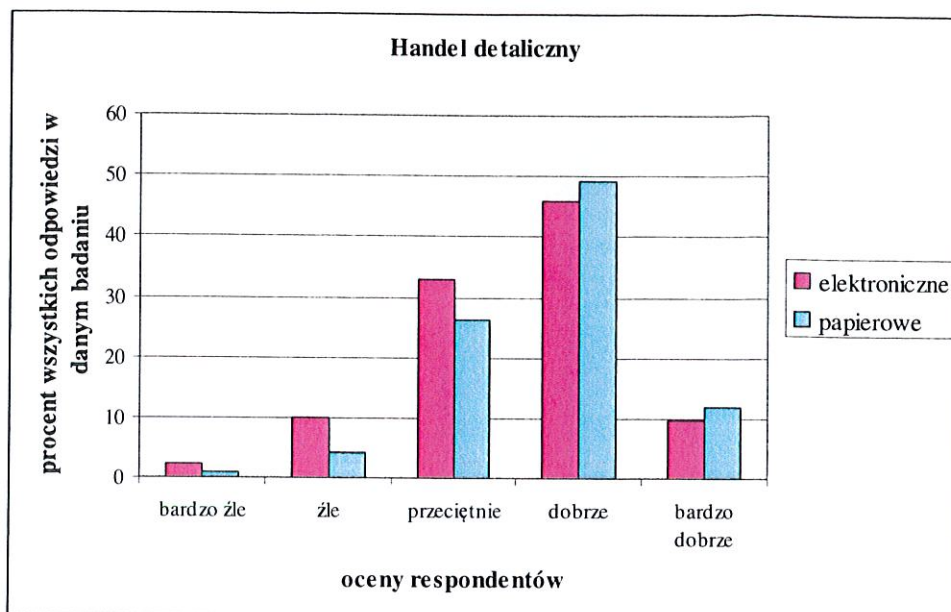
Młodym mieszkańcom Radzionkowa brakuje odpowiedniej pracy	175	66,8	147	50,3
Młodym mieszkańcom Radzionkowa brakuje wyższych zarobków	111	42,4	66	22,6
Młodym mieszkańcom Radzionkowa brakuje szans na karierę	99	37,8	79	27,1
Władze miasta powinny się zająć wspieraniem ludzi przedsiębiorczych	85	32,4	59	20,2
Władze miasta powinny się zająć pozyskaniem inwestora	73	27,9	75	25,7
Władze miasta powinny się zająć reklamowaniem miasta	18	18,7	16	5,5

Źródło: opracowanie własne.

Wśród odpowiadających na pytania poprzez papierowy formularz Radzionków jako miejsce gdzie nie ma miejsc pracy zdefiniowało po ok. 25% osób w wieku 31-40 lat oraz 51-60 lat. Są to przede wszystkim osoby z wykształceniem średnim (39% wszystkich wybierających tę odpowiedź), przeciętnie oceniające własną sytuację materialną (50% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Rodzinne firmy jako zaletę miasta wskazały głównie kobiety (59% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby w wieku 51-60 lat (34% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby z wykształceniem średnim (44% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz osoby przeciętnie oceniające własną sytuację materialną (53% wszystkich wybierających tę odpowiedź). Na fakt, iż młodym mieszkańcom Radzionkowa brakuje szans na karierę wskazywały głównie kobiety (46% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby z wyższym wykształceniem (44% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osoby w wieku 21-30 lat i 31-40 lat (po 20% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz osoby przeciętnie oceniające własną sytuację materialną (40% wszystkich wybierających tę odpowiedź).

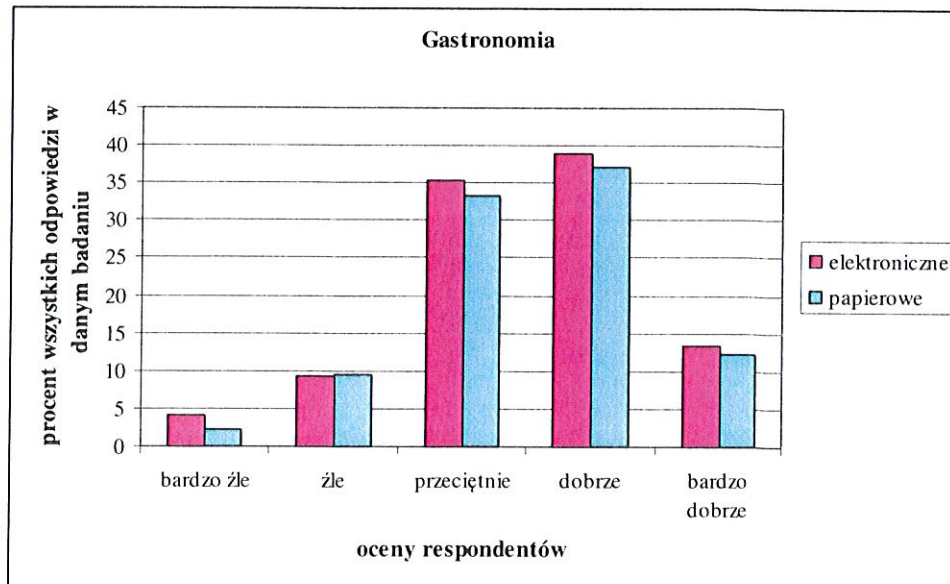
Respondenci przedstawili swoją opinię dotyczącą oceny gospodarki Radzionkowa w zakresie poziomu świadczenia usług na obszarze miasta oraz w zakresie handlu detalicznego i gastronomii. Wyniki badań przedstawiają poniższe wykresy. Kolejne wykresy przedstawiają ponadto usługi bytowe oferowane mieszkańcom z zakresu ochrony zdrowia i komunikacji.

Wykres 3. Oceny poziomu usług w dziedzinie handlu detalicznego wyrażone przez respondentów pytanym przez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

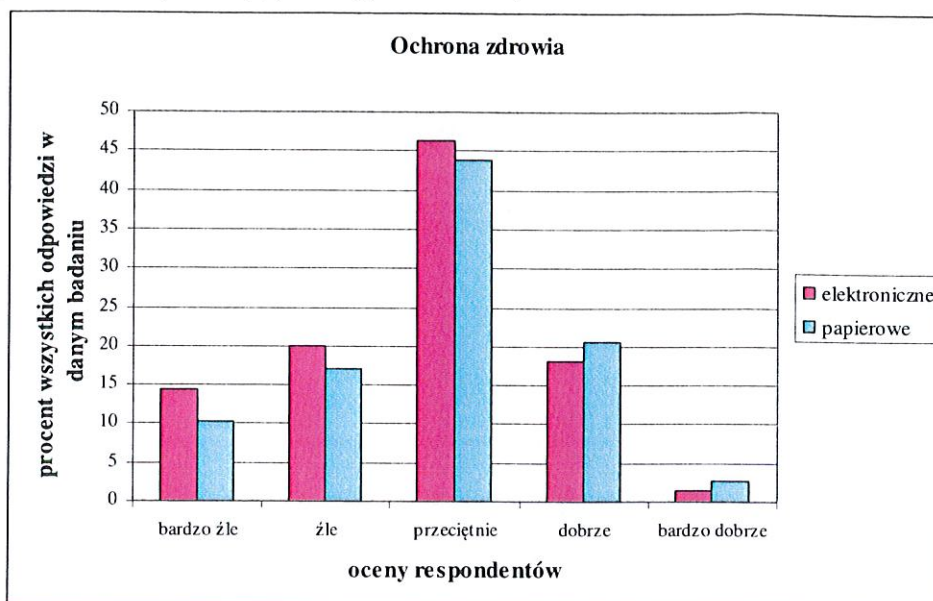

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Oceny poziomu usług w dziedzinie gastronomii wyrażone przez respondentów pytanym przez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

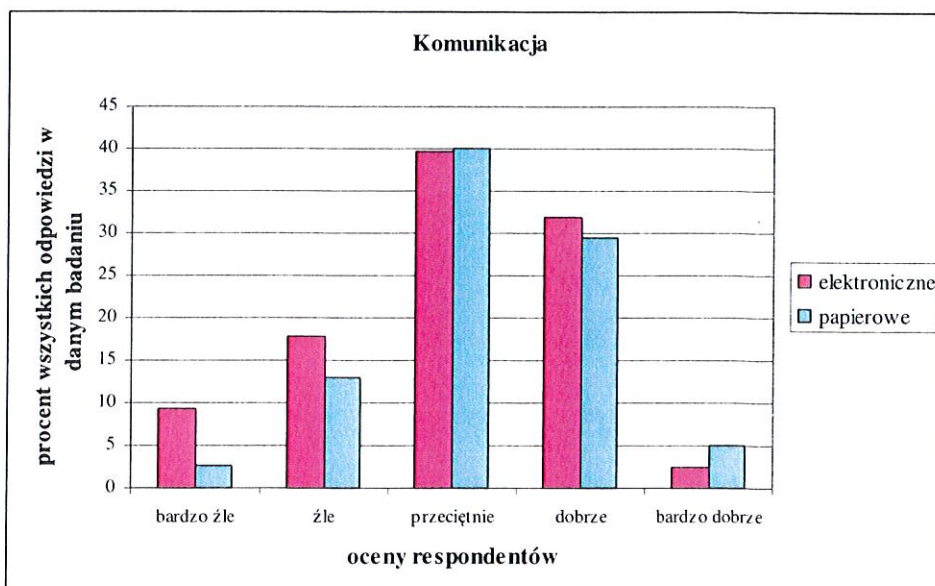

Wykres 5. Oceny poziomu usług w dziedzinie ochrony zdrowia wyrażone przez respondentów pytanym przez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Oceny poziomu usług w dziedzinie komunikacji wyrażone przez respondentów pytanym przez papierowy formularz i odpowiadających drogą elektroniczną

Źródło: opracowanie własne

W ocenie poziomu usług bytowych oferowanych mieszkańcom najczęściej krytycznych uwag przedstawiono wobec ochrony zdrowia oraz komunikacji (Wykres 5 i 6). Lepiej oceniono bezpieczeństwo: 43% ocen dobrych i 27% ocen przeciętnych wśród respondentów

pytanych przez papierowy formularz oraz 44% ocen dobrych i 37% ocen przeciętnych wśród respondentów odpowiadających drogą elektroniczną.

Zaprezentowane dane nie przedstawiają szczególnie atrakcyjnych cech zbadanych działalności gospodarczych, ale wydają się być właściwe do możliwości rynkowych oraz potrzeb mieszkańców i innych użytkowników miasta położonego w Subregionie Centralnym. Bogactwo oferty handlowej czy gastronomicznej tych ośrodków determinuje rozmach radzionkowskich firm, które są raczej lokalnym uzupełnieniem i miejscową oryginalnością (jak to jest w przypadku targu miejskiego odbywającego się w dwa dni w tygodniu) niż konkurencją. Radzionków jest jednak w wielu wypowiedziach dobrym miejscem do prowadzenia biznesu, gdzie władze personalnie rozpoznają lokalnych przedsiębiorców, a inne instytucje otoczenia biznesu oferują wsparcie i klimat sąsiedzkiej pomocy. Często wskazywaną szansą rozwoju gospodarczego Radzionkowa jest położenie miasta, które zyskało jeszcze na dostępności komunikacyjnej wraz z otwarciem autostrady A1 (odległość od granic miasta do wjazdu to ok. 2 km) oraz rozbudową Międzynarodowego Portu Lotniczego w Pyrzowicach (odległość od granic miasta to ok. 25. min. jazdy samochodem). Najcenniejszą zaletą gospodarczą wydaje się być jednak etos pracy śląskiej społeczności, podtrzymywany w deklaracjach utrzymania tożsamości lokalnej i istniejącej hierarchii wartości.

2.9. Środowisko naturalne

Do kluczowych dla realiów środowiskowych Radzionkowa należą tereny Księżej Góry (357 m n.p.m.) pełniące rolę parku. Istniejący obecnie drzewostan pełni nie tylko funkcje rekreacyjne, ale stanowi także ostoję dla zwierząt (w tym m.in.: saren, lisów, zaskrońców). W ramach kompleksu rekreacyjnego Księżej Góry funkcjonuje Śląski Ogród Botaniczny, który koordynuje m.in. zakładanie nowych kolekcji, realizację projektu przeniesienia roślin z Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach oraz budowę budynku Stacji Edukacji Ekologicznej.

Gospodarka środowiskowa w ujęciu statystycznym mierzona liczbą odpadów komunalnych zebranych w Radzionkowie w latach 2005-2012 wykazuje tendencję malejącą (spadek o 8%) z poziomu 249,6 kg do 229,4 kg na mieszkańca. Odmienne tendencja ta kształtuje się w powiecie tarnogórskim, w którym nastąpił wzrost liczby zgromadzonych odpadów komunalnych o 19% z poziomu 195,8 kg do 233,0 kg na mieszkańca. Podobny

trend, jednak ze zdecydowanie mniejszą dynamiką, dotyczy także całego województwa śląskiego. Liczba zebranych odpadów komunalnych w regionie wzrosła nieznacznie tj. o 1% z 192,3 kg do 194,5 kg na mieszkańca.

Wśród miast sąsiednich najwyższą dodatnią dynamiką w zakresie zebranych odpadów komunalnych cechowały się Tarnowskie Góry, tj. wzrost o 28% (z 343,2 kg do 441,5 kg na mieszkańca). W Bytomiu oraz Piekarach Śląskich wielkość zebranych odpadów komunalnych uległa zmniejszeniu odpowiednio o 18% (z 248,3 kg do 203,7 kg na mieszkańca) oraz o 12% (z 363,4 kg do 319,2 kg na mieszkańca).

W miastach o podobnych do Radzionkowa walorach lokalizacji liczbę zebranych odpadów komunalnych (z wyjątkiem Lublińca: wzrost o 11%) cechowała tendencja spadkowa. W Bieruniu liczba zebranych odpadów komunalnych spadła o 6% (z 279,0 kg do 261,2 kg na mieszkańca), w Orzeszu i Pyskowicach o 3% (z 117,0 kg do 113,8 kg na mieszkańca w przypadku Orzesza oraz z 191,7 kg do 185,8 kg na mieszkańca w Pyskowicach).

Walory środowiskowe Radzionkowa oraz miast w grupach porównawczych zostały statystycznie ocenione m.in. ze względu na dynamikę powiększania obszarów parków spacerowo-wypoczynkowych. W Radzionkowie tego rodzaju tereny uległy dynamicznemu powiększeniu z 19,2 ha do 45,0 ha (wzrost o 134%). Dla porównania tereny spacerowo-wypoczynkowe w powiecie tarnogórskim powiększyły się w latach 2002-2012 o 84%, natomiast w województwie śląskim o 22%. W miastach sąsiednich tendencje związane z zagospodarowaniem terenów pod funkcję spacerowo-wypoczynkową były odmienne. Przykładowo, w Bytomiu tego rodzaju obszary uległy zwiększeniu o 12% (z 95,3ha do 107,0 ha), w Tarnowskich Górach ich areał nie uległ zmianie (18,0 ha), natomiast w Piekarach Śląskich zmalał o 36% (z 28,0 ha do 18,0 ha).

W grupie miast o podobnych do Radzionkowa zaletach lokalizacji, wielkość terenów spacerowo-wypoczynkowych najszybciej powiększała się w Bieruniu (tj. o 5%, z 38,9 ha do 40,8 ha), Natomiast w Lublińcu, Orzeszu oraz w Pyskowicach pozostała bez zmian (odpowiednio 10 ha, 2,4 ha oraz 3,4 ha).

Tab. 23. Odpady komunalne zebrane oraz powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych

Kategoria	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Radzionków - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	249,6	189,9	163,1	159,5	153,1	83,1	151,0	229,4
Radzionków - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	76	65	64	61	33	60	92
Radzionków - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	45,0	45,0	45,0
Radzionków - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	100	100	100	100	100	100	100	234	234	234
Miejsca esplanad											
Bytom - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	248,3	311,3	264,1	341,8	234,1	167,6	166,2	203,7
Bytom - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	125	106	138	94	67	67	82
Bytom - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	95,3	95,3	95,3	95,3	95,3	104,5	104,5	104,5	107,0	107,0	107,0
Bytom - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	100	100	100	100	110	110	110	112	112	112
Piekary Śląskie - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	363,4	379,8	300,4	310,0	342,8	310,3	296,2	319,2
Piekary Śląskie - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	105	83	85	94	85	82	88
Piekary Śląskie - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	28,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Piekary Śląskie - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64
Tarnowskie Góry - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	343,2	407,4	400,5	293,4	379,7	409,3	411,3	441,5

Tarnowskie Góry - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	118	116	85	110	118	119	128
Tarnowskie Góry - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3	209,3
Tarnowskie Góry - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wzrosty i spadki procentowe w stosunku do roku 2002											
Bieruń - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [t]	-	-	-	279,0	268,0	272,4	210,5	249,3	234,1	237,1	261,2
Bieruń - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca (t) 2005=100	-	-	-	100	96	98	75	89	84	85	94
Bieruń - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	38,9	37,1	37,1	37,1	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8
Bieruń - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	95	95	95	105	105	105	105	105	105	105
Lubliniec - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	179,2	185,1	184,3	199,0	208,5	220,8	206,2	199,8
Lubliniec - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	103	103	111	116	123	115	111
Lubliniec - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Lubliniec - powierzchnia użytkowa parków na 1 osobę 2002=100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Orzesze - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca [kg]	-	-	-	117,0	105,3	123,8	122,7	104,0	100,5	109,9	113,8
Orzesze - odpady komunalne zebrane na 1-go mieszkańca 2005=100	-	-	-	100	90	106	105	89	86	94	97
Orzesze - parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4

Dane dotyczące zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powietrza atmosferycznego ze względu na istniejący system stacji pomiarowych oraz gromadzenia informacji są obecnie niedostępne dla Radzionkowa. W sposób wyłącznie ogólny informacje na temat tego rodzaju zanieczyszczeń mogą być zaprezentowane w odniesieniu do powiatu tarnogórskiego. Na obszarze powiatu w latach 2002-2012 następuje znacząca obniżka emisji zanieczyszczeń pyłowych (o 76%) oraz stopniowa obniżka zanieczyszczeń gazowych powietrza (o 13%). Sytuacja powiatu wygląda korzystnie szczególnie w odniesieniu do wartości przeciętnych emisji zanieczyszczeń w województwie śląskim. W latach 2002-2012 w regionie nastąpił istotny spadek zanieczyszczeń pyłowych (o 65%) oraz wzrost zanieczyszczeń gazowych (o 8%). W miastach sąsiednich największy spadek zanieczyszczeń powietrza miał miejsce w Piekarach Śląskich: spadek zanieczyszczeń pyłowych o 71% oraz gazowych o 23%. W przypadku miast o podobnych walorach lokalizacji, dane odnoszące się do emisji zanieczyszczeń powietrza obejmują wyłącznie lata 2002-2005 przez co ich aktualna użyteczność jest mocno ograniczona.

Interesująca z punktu widzenia ochrony powietrza atmosferycznego jest także informacja o wielkości wydatków ponoszonych przez gminy na ten cel. W przypadku Radzionkowa wydatki budżetowe związane z ochroną powietrza atmosferycznego w okresie 2002-2012 pojawiły się w ramach Programu Ograniczania Niskiej Emisji w formie dotacji do wymiany kotłów C.O. z funduszu gminnego, a w latach 2007-2009 w szerszym zakresie, przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Podobnie „punktowy” charakter wydatków związanych z ochroną powietrza miał miejsce w Bytomiu (lata 2009-2010) oraz Tarnowskich Górach (lata 2006-2010). Finansowanie działań związanych z ochroną powietrza, w przypadku miast sąsiednich, posiadało długookresowy wymiar wyłącznie w przypadku Piekar Śląskich (wydatki ponoszono w latach 2005-2012).

W przypadku Radzionkowa wydatki budżetowe związane z ochroną powietrza atmosferycznego w okresie 2002-2012 pojawiły się w ramach Programu Ograniczania Niskiej Emisji w formie dotacji do wymiany kotłów C.O. z funduszu gminnego, gdzie na dotacje w 2002 r. wydano 46 880 zł, w 2003 r. 20 800 zł, w 2004 r. 27 600 zł, w 2005 r. 31 200 zł, w 2006 r. 15 990 zł, w 2007 r. 31 200 zł, w 2008 r. brak, w 2009 r. 27 700 zł, w 2010 r. 19 485 zł, w 2011 r. 17 240 zł i w 2012 r. 20 000 zł. W latach 2007-2008 uruchomiono w Radzionkowie Program Ograniczania Niskiej Emisji przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, który obejmował wymianę kotłów C.O. i montaż systemów solarnych, całkowity koszt inwestycji wyniósł 989 548 zł.

W badaniu ankietowym pytani mieszkańcy Radzionkowa jako główną wadę osadniczą miasta wymienili zanieczyszczenie powietrza spowodowane niską emisją (40% pytanym przez papierowy formularz i 26% odpowiadających drogą elektroniczną). Zanieczyszczenie to przeszkadza przede wszystkim: kobietom (47% wszystkich wybierających tę odpowiedź), osobom z wykształceniem wyższym (44% wszystkich wybierających tę odpowiedź) i średnim (35% wszystkich wybierających tę odpowiedź) oraz prawie co drugiej osobie spośród emerytów i osób deklarujących bardzo dobrą sytuację materialną, zaś wśród osób w wieku 21-30 lat wadę tę dostrzega tylko 27% respondentów. Ambitne przedsięwzięcia ekologiczne za ważną zaletę miasta uznało jedynie 14 osób pytanym przez papierowy formularz (5,34%) i 6 osób odpowiadających drogą elektroniczną (2,1%). W komentarzu do badania aż 8 razy pojawił się postulat, aby władze zajęły się rozwiązaniem problemu niskiej emisji, sugerowano m.in. aby nakładać kary na lokalnych trucielei oraz jeszcze bardziej intensywnie promować ekologiczne sposoby ogrzewania jednorodzinnych domów. Wskazywano także na konieczność wspierania proekologicznych zachowań w dziedzinie komunikacji, co powinno zdaniem respondentów skutkować powstaniem dobrze zaprojektowanych i wykonanych ścieżek rowerowych, które umożliwiłyby podróżowanie do sąsiednich miast (np. Bytomia) szybciej niż miejskim autobusem.

2.10. Infrastruktura techniczna

Układ drogowy Radzionkowa w granicach administracyjnych miasta tworzony jest przede wszystkim przez sieć dróg gminnych oraz powiatowych. Dodatkowo wzdłuż wschodniej granicy miasta przebiega droga wojewódzka nr 911 umożliwiająca szybkie połączenie miasta z autostradą A1 oraz Bytomiem, Chorzowem i Katowicami, a także z drogą krajową nr 78 prowadzącą z Chałupek do Chmielnika. Ponadto przy zachodnich granicach miasta przebiega droga krajowa nr 11 łącząca Bytom przez Poznań z Kołobrzegiem. O dobrym skomunikowaniu drogowym miasta świadczą relatywnie krótkie czasy dojazdu do głównych miast Subregionu centralnego, a także Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

Mankamentem istniejącego układu drogowego gminy są natomiast problemy połączenia dróg gminnych z drogami powiatowymi oraz wojewódzkimi, które cechują się niską płynnością ruchu oraz dodatkowo w wielu wypadkach położone są poza granicami administracyjnymi miasta. Dodatkowo wewnętrzny ruch pojazdów samochodowych utrudnia biegnąca wzdłuż głównego pasma urbanizacyjnego Radzionkowa linia kolejowa,

rozdzielająca w praktyce miasto na dwie strefy, które nie posiadają wystarczającej liczby i właściwych cech połączeń spełniających wymogi płynnego ruchu, odpowiednio dostosowanych do aktualnych potrzeb użytkowników samochodów. Wskazana linia kolejowa zapewnia połączenia w komunikacji publicznej w kierunkach: Tarnowskie Góry – Bytom – Katowice. Z punktu widzenia dojazdów mieszkańców Radzionkowa do pracy oraz szkół dużym mankamentem istniejącego połączenia kolejowego jest czas dojazdu, który na trasie Radzionków – Katowice wynosi obecnie aż 45 minut.

Autobusowa komunikacja publiczna realizowana jest w Radzionkowie przez Gminę w ramach członkostwa w Komunikacyjnym Związku Komunalnym Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, poprzez tenże związek, a także przez Międzygminny Związek Komunikacji Publicznej (MZKP) w Świerkłańcu oraz licznych przewoźników prywatnych. W ramach miasta dostępne są następujące połączenia autobusowe:

- linia nr 17: Bytom Dworzec PKP – Mierzęcice Siedliska,
- linia nr 73: Stroszek Poczta – Osiedle Wieczorka Dworzec,
- linia nr 94: Bytom Dworzec PKP – Tarnowskie Góry Dworzec,
- linia nr 173: Bytom Dworzec PKP – Świerklaniec Park,
- linia nr 174: Rojca Baza Paliw – Czarna Huta,
- linia nr 608: Bytom Dworzec PKP – Radzionków Targowisko,
- linia nr 708: Bytom Dworzec PKP – Radzionków Rynek.

Podstawowym problemem w autobusowej komunikacji publicznej jest brak bezpośredniego lub dobrze skoordynowanego połączenia z Gliwicami, których dostępność samochodowa dla mieszkańców Radzionkowa znacznie poprawiła się w ostatnich latach dzięki otwarciu obwodnicy Bytomia. Kierunek gliwicki należy jednak do najbardziej niedoinwestowanych w przedsięwzięciach komunikacyjnych dotyczących wszystkich gmin tej części regionu.

Podstawowa analiza poziomu zatłoczenia miasta może zostać oparta o wartość wskaźnika motoryzacji liczonego jako liczba pojazdów samochodowych przypadających na 100 mieszkańców. Niemniej, ze względu na sposób gromadzenia danych na temat pojazdów samochodowych ich analiza zawiera wyłącznie informacje odnoszące się do liczby pojazdów w powiecie tarnogórskim, województwie śląskim oraz Bytomiu i Piekarach Śląskich (jako miastach na prawach powiatu). W przypadku powiatu tarnogórskiego w latach 2009-2012 liczba pojazdów samochodowych wzrosła o 15% do poziomu 54 pojazdów na 100 mieszkańców. Przeciętnie w województwie śląskim w latach 2006-2012 wzrost liczby

pojazdów samochodowych był wyższy i wyniósł 43% (do poziomu 59 pojazdów na 100 mieszkańców). W miastach sąsiednich tj. w Bytomiu oraz Piekarach Śląskich wzrost liczby pojazdów był porównywalny z tym, jaki miał miejsce w powiecie tarnogórskim i wyniósł odpowiednio 16% (do poziomu 46 pojazdów na 100 mieszkańców w Bytomiu) oraz 14% (do poziomu 51 pojazdów na 100 mieszkańców w Piekarach Śląskich). Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, że we wszystkich wskazanych miastach, powiecie tarnogórskim oraz w całym województwie śląskim następuje dynamiczny przyrost liczby pojazdów samochodowych skutkujący wzrostem zatłoczenia.

W okresie 2002 – 2012 Gmina Radzionków ponosiła stałe nakłady finansowe na realizację infrastruktury technicznej. Największe nakłady Gmina ponosiła na budowę, przebudowę i remonty dróg oraz sieci wodociągowo – kanalizacyjnej. Poziom tych nakładów prezentuje poniższa tabela.

Tab.24. Nakłady inwestycyjne infrastrukturalne w Radzionkowie w latach 2002 – 2012 r.

Lata	Budowa, przebudowa i remonty dróg	Budowa i przebudowa sieci wodno - kanalizacyjnej
2002	1 271 603,00 zł	221 383,84 zł
2003	622 786,82	306 747,00 zł
2004	631 431 zł	1 152 664,00 zł
2005	596 631,32 zł	433 068,00 zł
2006	5 369 523,00 zł	2 139 555,00 zł
2007	1 127 821,00 zł	215 573,00 zł
2008	4 008 880,00 zł	1 511 694,00 zł
2009	1 187 873,00 zł	1 312 108,00 zł
2010	4 936 899,98 zł	6 421 143,88 zł
2011	5 807 447,00 zł	2 792 700,00 zł
2012	2 968 435,00 zł	1 031 160,00 zł

Zródło: opracowanie własne

W badaniu ankietowym trudny dojazd z Katowic i Gliwic za wadę Radzionkowa uznało 35% pytanych poprzez papierowy formularz i 34% odpowiadających drogą elektroniczną. Zły stan sieci wodno-kanalizacyjnej zaznaczyło odpowiednio 21% i 12%. W obydwu badaniach wskazywano również na zły stan dróg (42% pytanych poprzez papierowy formularz i 28% odpowiadających drogą elektroniczną). Zarzuty wobec tej wady wskazywane w komentarzach do badania dotyczą jednak przede wszystkim infrastruktury drogowej (nawierzchni dróg, ścieżek rowerowych) i miejsc (skrzyżowań) zarządzanych przez instytucje powiatu tarnogórskiego. Podniesienie jakości zamieszkania w Radzionkowie zdaniem respondentów wiąże się z koniecznością poprawy stanu dróg na co wskazywało 50%

pytanych poprzez papierowy formularz i 34% odpowiadających drogą elektroniczną, usprawnianiem komunikacji (odpowiednio 26% i 25%) oraz remontowaniem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (odpowiednio 19% i 14%).

3. Czynniki strategiczne i analiza SWOT

Rozpoznanie uwarunkowań dotyczących kształtowania pożądanej przyszłości Radzionkowa wymaga ustalenia zbioru oddziaływań, jakie generować mogą różne osoby, grupy, instytucje czy zjawiska. Składają się na niego zarówno wpływy zewnętrzne, wynikające głównie z decyzji i zachowań podmiotów stanowiących strategiczne otoczenie miasta, jak i cechy miejskie oraz skutki podejmowania różnych wewnętrznych działań. Dokonać tego można stosując analizę SWOT, w ramach której wyróżnia się cztery grupy czynników strategicznych:

- **Siły (S)** – pozytywne atrybuty miasta, które mogą umożliwić, pobudzać bądź wspierać korzystne zmiany,
- **Słabości (W)** – cechy ograniczające możliwości rozwoju miasta, które pozostają pod wpływem oddziaływania jego władz i mieszkańców,
- **Szanse (O)** – zewnętrzne oddziaływania podmiotów i zjawisk, stwarzające pożądane możliwości rozwoju, niezależne od działań podejmowanych przez miasto,
- **Zagrożenia (T)** – zewnętrzne negatywne oddziaływania i zjawiska, utrudniające realizację zamierzeń rozwojowych, niezależne od działań miejskich.

Jednocześnie warto podzielić je na trzy główne grupy, związane z obszarami funkcjonowania miasta: społeczne, gospodarcze i środowiskowo-infrastrukturalne.

3.1. Czynniki społeczne

Tab. 25. Lista sił i słabości w obszarze społecznym

Siły	Słabości
S _s 1. Dobre warunki zamieszkania	W _s 1. Postawy akcentowania odrębności społeczności lokalnej wobec przyjezdnych
S _s 2. Śląskie tradycje	W _s 2. Niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się mieszkańców, ujemne saldo migracji)
S _s 3. Utrwalona tożsamość lokalna wielu mieszkańców	W _s 3. Duży popyt na mieszkania socjalne
S _s 4. Ugruntowane wartości społeczności lokalnej	W _s 4. Niski poziom aktywności osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej
S _s 5. Cechy spokojnej prowincji	W _s 5. Zły stan techniczny wielu mieszkań komunalnych
S _s 6. Podejmowanie różnych form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	W _s 6. Spadek liczby uczniów w szkołach
S _s 7. Bogata i różnorodna oferta kulturalna	
S _s 8. Wiele imprez sportowo-rekreacyjnych	

<p>S_s9. Obiekty sportowo-rekreacyjne przyciągające mieszkańców sąsiednich miast</p> <p>S_s10. Dobra działalność placówek edukacyjnych</p> <p>S_s11. Inicjatywy edukacyjne dla dorosłych</p> <p>S_s12. Sieć wsparcia i pomocy rodzinom</p>	podstawowych i gimnazjach
--	---------------------------

Tab. 26. Lista szans i zagrożeń w obszarze społecznym

Szanse	Zagrożenia
O_s1. Dobra opinia o zaletach osadniczych miasta w regionie	T_s1. Ujemny przyrost naturalny polskiego społeczeństwa
O_s2. Docenianie zalet radzionkowskiej społeczności w regionie	T_s2. Ubożenie polskiego społeczeństwa
O_s3. Postępująca metropolizacja miast Górnego Śląska	T_s3. Bezrobocie wśród młodzieży skutkujące skłonnościami do migracji
O_s4. Wiele różnorodnych ponadlokalnych inicjatyw edukacyjnych ułatwiających pozyskiwanie nowych umiejętności i wykształcenia	T_s4. Zmniejszające się bezpośrednie zaangażowanie rodziców w wychowanie dzieci i młodzieży
O_s5. Sentymenty emigrantów – dawnych mieszkańców miasta	T_s5. Spadek bezpieczeństwa publicznego
O_s6. Inicjatywy parafii rzymskokatolickich w życiu społecznym miasta	T_s6. Trudności budżetu państwa
O_s7. Duża liczba zwiedzających Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek	T_s7. Globalizacja kultury
	T_s8. Konkurencyjne miejsca atrakcyjnego zamieszkania w gminach sąsiednich

Wyniki analizy SWOT w obszarze społecznym⁷ wskazują na dominującą pozycję strategii agresywnej (SO), która orientuje przyszłość miasta na rozwój wykorzystujący szanse, jakie generują podmioty otoczenia dla wzmocnienia własnych sił (tabela 29). Śląskie tradycje, warunki zamieszkania oraz oferta usług kulturalnych i rekreacyjnych stanowią przewagę lokalizacyjną pozwalającą śmiało konkurować z propozycjami osadniczymi innych miejsc. Władze Radzionkowa doceniając zalety lokalnej społeczności mogą rozważyć podejmowanie ambitnych przedsięwzięć społecznych, gdyż sprzyjają temu zewnętrzne uwarunkowania.

⁷ Postać numeryczną macierzy SWOT zawarto w załączniku nr 3

Tab. 27. Macierz wyników SWOT w obszarze społecznym

	Szanse (O)	Zagrożenia (T)
Siły (S)	89	68
Słabości (W)	12	18

Najważniejszymi siłami w obszarze społecznym są:

- S_s2. Śląskie tradycje,
- S_s7. Bogata i różnorodna oferta kulturalna,
- S_s1. Dobre warunki zamieszkania,
- S_s5. Cechy spokojnej prowincji,
- S_s8. Wiele imprez sportowo-rekreacyjnych.

Do głównych słabości w obszarze społecznym zaliczyć należy:

- W_s1. Postawy akcentowania odrębności społeczności lokalnej wobec przyjezdnych,
- W_s2. Niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się mieszkańców, ujemne saldo migracji).

3.2. Czynniki gospodarcze

Tab. 28. Lista sił i słabości w obszarze gospodarczym

Siły	Słabości
S _g 1. Śląski etos pracy mieszkańców	W _g 1. Zbyt mała liczba miejsc pracy
S _g 2. Rodzinne firmy	W _g 2. Niskopłatna praca
S _g 3. Wizerunek miejsca przyjaznego inwestorom	W _g 3. Mała liczba nowoczesnych przedsiębiorstw
S _g 4. Przyrost liczby miejsc pracy znacznie przekraczający średnią dla powiatu tarnogórskiego	W _g 4. Mniejsza dynamika tworzenia małych i średnich firm niż w powiecie tarnogórskim
S _g 5. Uzbrojone działki inwestycyjne	
S _g 6. Tradycje wytwarzania wielu produktów i świadczenia usług	
S _g 7. Rosnący poziom wykształcenia mieszkańców skutkujący inicjatywami gospodarczymi	

Tab. 29. Lista szans i zagrożeń w obszarze gospodarczym

Szanse	Zagrożenia
<p>O_g1. Możliwość pozyskania unijnych środków na wsparcie projektów unowocześniających działalność przedsiębiorstw</p> <p>O_g2. Rozwój gospodarczy sąsiednich miast, w tym szczególnie Gliwic, Katowic i Tarnowskich Gór</p> <p>O_g3. Dobra opinia przedsiębiorstw działających w Radzionkowie na temat kontaktów z władzami miasta</p> <p>O_g4. Dobra opinia o solidności radzionkowskich przedsiębiorstw w regionie</p> <p>O_g5. Inicjatywy ponadlokalnych instytucji samorządu gospodarczego</p>	<p>T_g1. Problemy gospodarcze i społeczne sąsiedniego Bytomia</p> <p>T_g2. Problemy w utrzymaniu konkurencyjności lokalnych firm wobec działań międzynarodowych korporacji</p> <p>T_g3. Polityka podatkowa państwa</p> <p>T_g4. Konkurencja miast w zakresie udostępniania nieruchomości na cele gospodarcze</p>

Wyniki analizy SWOT w obszarze gospodarczym⁸ wskazują na prawie równomierne rozłożenie decydujących oddziaływań pomiędzy strategię: konserwatywną (ST) i agresywną (SO). Obydwie sugerują oparcie się na siłach miasta, zarówno unikając wpływu zagrożeń, jak i w sytuacjach gdy możliwe jest wykorzystanie sprzyjających okazji (tabela 32). Radzionków jest tym samym miejscem ścierania się pozytywnych i negatywnych oddziaływań na działalności gospodarcze. Jedne zachęcają do aktywnego wspierania lokalizacji firm, wytwarzania markowych produktów czy kultywowania tradycyjnych zawodów, inne sugerują ostrożność i racjonalne użytkowanie miejskich zasobów, w niektórych przypadkach nawet przyjmując za właściwą decyzję o odłożeniu ich wykorzystania na przyszłe, lepsze czasy.

Tab. 30. Macierz wyników SWOT w obszarze gospodarczym

	Szanse (O)	Zagrożenia (T)
Siły (S)	21	23
Słabości (W)	13	14

⁸ Postać numeryczną macierzy SWOT zawarto w załączniku nr 3

Dla obszaru gospodarczego kluczowe znaczenie posiadają następujące siły:

- **S_g3.** Wizerunek miejsca przyjaznego inwestorom,
- **S_g1.** Śląski etos pracy mieszkańców,
- **S_g2.** Rodzinne firmy,
- **S_g5.** Uzbrojone działki inwestycyjne.

Do najważniejszych słabości w obszarze gospodarczym należą:

- **W_g3.** Mała liczba nowoczesnych przedsiębiorstw,
- **W_g1.** Zbyt mała liczba miejsc pracy,
- **W_g2.** Niskopłatna praca.

3.3. Czynniki środowiskowo-infrastrukturalne

Tab. 31. Lista sił i słabości w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym

Siły	Słabości
S_{si}1. Położenie miasta w Subregionie Centralnym	W_{si}1. Zbyt duża powierzchnia terenów nieprzeznaczonych do zabudowy
S_{si}2. Dobra dostępność komunikacyjna – autostrada A1	W_{si}2. Niska emisja z domowych palenisk
S_{si}3. Niewielka odległość od portu lotniczego w Pyrzowicach	W_{si}3. Trudny dojazd środkami komunikacji publicznej do Gliwic
S_{si}4. Wiele domów jednorodzinnych	W_{si}4. Pogarszająca się dostępność kolejowa
S_{si}5. Inwestycje zorientowane na tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych – nowe krajobrazy i budowa rynku	W_{si}5. Niewielka ilość ścieżek rowerowych
S_{si}6. Akceptacja proekologicznych postaw przez wielu mieszkańców	W_{si}6. Nadmierne zagęszczenie zabudowy w centralnej części miasta
S_{si}7. Ambitne przedsięwzięcia ekologiczne	

Tab. 32. Lista szans i zagrożeń w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym

Szanse	Zagrożenia
O_{si}1. Proekologiczna orientacja wspierania przedsięwzięć w nowej perspektywie unijnej	T_{si}1. Trudności we współpracy z zarządcami dróg i skrzyżowań na granicach miasta
O_{si}2. Inicjatywy państwowe zorientowane na modernizację urządzeń wytwarzania energii	T_{si}2. Trudności we współpracy z władzami powiatu w zakresie modernizacji urządzeń

cieplnej w indywidualnych domach	infrastrukturalnych
O_{si}3. Propagowanie w wielu mediach proekologicznego stylu życia	T_{si}3. Mała zasobność finansowa utrudniająca modernizację urządzeń wytwarzania energii cieplnej w indywidualnych domach
O_{si}4. Wspieranie przedsięwzięć ICT w nowej perspektywie unijnej	T_{si}4. Radykalizm postanowień proekologicznych Unii Europejskiej
O_{si}5. Szybka kolej do lotniska w Pyrzowicach	T_{si}5. Trudności w realizacji krajowych inwestycji drogowych – droga DK11

Wyniki analizy SWOT w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym⁹ wskazują na dominującą pozycję strategii konkurencyjnej (WO), ale zbliżone oceny oddziaływań uzyskała również strategia agresywna (tabela 35). Dla obydwu z nich ważne jest istnienie szans, które można wykorzystać, zarówno rywalizując z innymi jednostkami terytorialnymi, jak i podejmując własne przedsięwzięcia rozwojowe. Władze Radzionkowa powinny starać się zdobyć przewagi w konkuroowaniu o możliwości pozyskania zasobów ponadlokalnych służących wzbogacaniu infrastruktury (np. udziału w przedsięwzięciach regionalnych czy zewnętrznych środków dofinansowania inwestycji). Ważne jest także, aby szukać okazji do wykorzystywania proekologicznych sił społeczności miasta i zmiany niepożądanych postaw konsumpcyjnych niektórych mieszkańców.

Tab. 33. Macierz wyników SWOT w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym

	Szanse (O)	Zagrożenia (T)
Siły (S)	23	18
Słabości (W)	25	17

Dla obszaru środowiskowo-infrastrukturalnego najważniejszymi siłami są:

- S_{si}6.** Akceptacja proekologicznych postaw przez wielu mieszkańców,
- S_{si}7.** Ambitne przedsięwzięcia ekologiczne.

Główne słabości w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym to:

- W_{si}2.** Niska emisja z domowych palenisk,
- W_{si}5.** Niewielka ilość ścieżek rowerowych.

⁹ Postać numeryczną macierzy SWOT zawarto w załączniku 3

Rezultatem analizy SWOT jest zidentyfikowanie rozkładu relacji badanych czynników strategicznych (tabela 36). Uzyskane informacje mogą pozwolić na wskazanie hierarchii strategii czystych, które teoretycznie opisują istotne preferencje, jakie należy uwzględnić w wyznaczaniu celów i kierunków rozwoju miasta.

Tab. 34. Macierz wyników SWOT wszystkich analizowanych obszarów

	Szanse	Zagrożenia
Siły	133 (39%)	110 (32%)
Słabości	50 (15%)	49 (14%)

Najbardziej prawdopodobną i realną orientacją rozwojową Radzionkowa jest strategia agresywna (SO), zakładająca istnienie pozamiejskich szans umożliwiających wykorzystanie sił, których wartość i inne cechy należą do dominujących uwarunkowań rozwoju miasta. Z analizy wynika, iż należy podejmować ambitne przedsięwzięcia, gdyż w najbliższym czasie można spodziewać się dobrych warunków ich realizacji, w tym np. koniunktury na usługi instytucji czy obiektów infrastruktury społecznej, co powinno przyczynić się do poprawy wskaźników dotyczących kosztów ich eksploatacji. Przyszłość miasta związana jest w tym kontekście przede wszystkim z siłami, co potwierdza dodatkowo fakt, iż na drugim miejscu w analizie znalazła się strategia konserwatywna (ST). W ramach jej kontekstu należy dążyć do zminimalizowania wpływu zagrożeń, a czasami nawet tylko zapewnienia przetrwania działalności w warunkach niekorzystnych dla określonych funkcji miejskich, co wymaga ostrożności i dystansu do niektórych relacji z podmiotami zewnętrznymi. Radzionków w swej wielowiekowej historii kilkakrotnie skutecznie odgradzał się od oddziaływań niezgodnych z wartościami uznawanymi za pożądane przez lokalną społeczność. Konserwatyzm postaw nie należy do promowanych w globalnym świecie, ale przyszłość budowana na koniunkturalnych oddziaływaniach (np. globalnych korporacji czy trendów społeczno-kulturowych) jest dla mieszkańców miasta doceniających wartość śląskich tradycji w wielu wypadkach zbyt ryzykowna.

Prawie po równo rozłożyły się natomiast wyniki analizy w strategiach uwzględniających skutki istnienia słabości miejskich. Zarówno orientacja na strategię konkurencyjną (WO), jak i defensywną (WT) wydają się jednak być dalekie od zaistnienia w radzionkowskich realiach ze względu na cechy miejskich słabości, które raczej nie

stanowią poważnej przeszkody w realizacji przedsięwzięć rozwojowych, chociaż hamują tempo pożądaných zmian. Wydaje się, iż warto podejmować wysiłki zmierzające do minimalizowania niektórych z nich oddziałując na cechy społeczności lokalnej, co jednak będzie długo trwać. Trudności mogące poważnie ograniczać realizację projektów rozwojowych mieszczą się natomiast głównie w obszarze wpływu zagrożeń i w każdym z analizowanych obszarów można wskazać na czynniki, wymagające dokładnego monitorowania, gdyż zmiany kształtowania się ich poziomu uniemożliwią osiągnięcie konkretnych celów. Do takich zagrożeń należą m.in. ujemny przyrost naturalny, bezrobocie wśród młodzieży, problemy gospodarcze sąsiedniego Bytomia czy trudności we współpracy z władzami ponadlokalnymi.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, iż analiza została przeprowadzona dla odrębnych obszarów (społeczny, gospodarczy, środowiskowo-infrastrukturalny) i nie uwzględnia bardziej ogólnego oddziaływania niektórych czynników. Dotyczy to przede wszystkim następujących czynników:

- „S_{si}1. Położenie miasta w Subregionie Centralnym”, „S_{si}2. Dobra dostępność komunikacyjna – autostrada A1”, „S_{si}3. Niewielka odległość od portu lotniczego w Pyrzowicach”, „T_{si}5. Trudności w realizacji krajowych inwestycji drogowych – droga DK11” – oprócz oddziaływań środowiskowo-infrastrukturalnych, mają istotne znaczenie dla kształtowania atrakcyjnych realiów gospodarczych miasta;
- „W_s2. Niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się mieszkańców, ujemne saldo migracji)”, „T_s2. Ubożenie polskiego społeczeństwa” – oprócz kształtowania realiów społecznych mogą oddziaływać na cechy lokalnego rynku poprzez wpływ na wielkość siły nabywczej, co przekłada się na liczbę i inne cechy przedsiębiorstw działających w mieście;
- „W_s1. Zbyt duża powierzchnia terenów nieprzeznaczonych do zabudowy” – oprócz wpływu na realia środowiskowo-infrastrukturalne determinuje cechy wielu przedsięwzięć, w tym rozmach ofert inwestycyjnych i gospodarkę mieszkaniową;
- „O_s3. Postępująca metropolizacja miast Górnego Śląska” – oprócz oddziaływań społecznych może być szansą dla radzionkowskich firm na pozyskanie zagranicznych klientów;
- „T_s3. Bezrobocie wśród młodzieży skutkujące skłonnościami do migracji” – oprócz oddziaływań społecznych ogranicza możliwości działalności radzionkowskich firm, które tracą potencjalnych pracowników, mogących warunkować ich zyskowne istnienie w warunkach dobrej koniunktury;
- „W_g2. Niskopłatna praca” – oprócz oddziaływań gospodarczych mogą ograniczać rozmach przedsięwzięć kulturalnych czy rekreacyjnych, poprzez pozbawianie niektórych

mieszkańców możliwości zakupu biletów czy innych form uczestnictwa (konieczność dorabiania – brak czasu);

- „O_g2. Rozwój gospodarczy sąsiednich miast, w tym szczególnie Gliwic, Katowic i Tarnowskich Gór” – oprócz oddziaływań gospodarczych może być szansą na dostęp do nowych usług kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, edukacyjnych itp. lokalizowanych na obszarze bogacących się miast.

4. Rozstrzygnięcia strategiczne dla Miasta Radzionków

4.1. Wyzwania strategiczne

Kształtowanie przyszłości Radzionkowa oprócz analizy istniejącej sytuacji i rozpoznania oczekiwań mieszkańców oraz innych grup użytkowników miasta wymaga wyznaczenia wyzwań strategicznych, które można uznać za pierwszy etap doprecyzowywania orientacji działań rozwojowych. Ich zbiór stanowi z jednej strony szczególnego rodzaju syntezę możliwości miasta, które posiada określone siły w postaci zasobów, potencjałów relacyjnych czy uwarunkowań przestrzennych oraz zewnętrznych szans stwarzanych przez podmioty otoczenia istotnie oddziałujące na realia radzionkowskie, z drugiej zaś jest wyrazem pragnień, a w pewnym stopniu nawet marzeń mieszkańców miasta, troszczących się o osiągnięcie pożądanego celu.

Znacząca w swej wartości świadomość posiadania dobra wspólnego, której umacnianie jest jednym z ogólnych zamierzeń każdej władzy samorządowej i instytucji wspierających dobre funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego, w radzionkowskich realiach jest wyjątkowo cennym zasobem miasta. Stanowi podstawę każdej z potencjalnych orientacji jego rozwoju, istotnością znaczenia dla zachowań mieszkańców determinując wszystkie inne szczegółowe propozycje. Nie oznacza to ich unikalności w realiach regionalnych czy krajowych, ale pozwala na wyróżnienie specyfiki Radzionkowa, która w konsekwencji rozstrzyga o możliwości sformułowania takich, a nie innych wyzwań strategicznych. W aktualnej sytuacji miasta można wyróżnić następujące z nich:

— **Wyzwanie I:** Lepiej dostosowywać się do nowoczesnej gospodarki

Oznacza to konieczność podejmowania starań z jednej strony polegających na nieustannym śledzeniu trendów gospodarczych i ewoluowaniu ekonomicznych podstaw funkcjonowania gospodarki regionu i kraju, z drugiej zaś zorientowanych na kreowanie lokalnych reakcji na te zmiany. W praktyce działań miasta występuje potrzeba wspierania powstawania odpowiednich miejsc pracy, które nie tylko dają szansę na wyższe zarobki i karierę, ale przede wszystkim mają charakter trwały. Koniunkturalność i szybki zysk nie są wartościami dobrze przyjmowanymi przez śląskie społeczności, od wieków zorientowane na ciężką pracę w zmaganiu się z trudnymi warunkami środowiska naturalnego, ale za to – jak pokłady rud czy węgla kamiennego – stabilnymi i rozpoznawalnymi. Dla wielu mieszkańców miasta bezpieczeństwo ekonomiczne jest ważniejsze od korzyści wynikających z ryzykownego przedsięwzięcia, co we

współczesnych realiach gospodarczych opartych na nieustannym poszukiwaniu szans w globalnej skali, nie należy do zachowań najbardziej popularnych. W tym sensie wyzwanie zorientowane na dostosowanie do nowoczesności musi koncentrować się na znajdowaniu kompromisów postaw. Dążenie do inspirowania zachowań gospodarczych znanych z innych części kraju czy postulowanych przez międzynarodowe instytucje pro gospodarcze może nie przynieść zamierzonych rezultatów. Niewątpliwie jednak Radzionków musi utrzymać ekonomiczne podstawy funkcjonowania i dostosowywać się do zmian, przede wszystkim tych dotyczących cech działalności przedsiębiorstw zlokalizowanych w sąsiednich miastach.

— **Wyzwanie II:** Trwale podtrzymywać lokalne tradycyjne wartości

Przyjmując prymat społecznej orientacji użyteczności walorów Radzionkowa, która determinuje wykorzystanie jego zasobów naturalnych i antropogenicznych, wyzwanie takie określa postawy atrakcyjności kulturowej miasta. Mieszkańcy na wiele sposobów potwierdzają znaczenie lokalnych tradycji, co oznacza dla władz miasta konieczność dbania o ich podtrzymywanie. Współczesność generuje jednak zagrożenia dla społeczności lokalnej posiadającej własny dorobek kulturowy. Wymaga to podejmowania działań służących obronie wartości lokalnych uznawanych w miarę powszechnie za cenne, ale i jednocześnie wzbogacanie jakości życia w mieście o nowe poglądy, postawy, dobra czy usługi docierające do Radzionkowa z zewnątrz i przyjmowane jako cywilizacyjne osiągnięcie. Trzeba zmierzyć się z kulturową konkurencją wartości i postaw, ale utrzymać przekonanie o własnych zaletach.

— **Wyzwanie III:** Lepiej mieszkać w porównaniu do otoczenia – standard mieszkania/ lokalizacji.

Powszechnie podzielaną opinią jest odrębność cech osadniczych Radzionkowa wobec realiów gmin sąsiednich. Raczej oczywisty jest pozytywny rezultat zestawienia radzionkowskich warunków zamieszkania z występującymi w tej dziedzinie w większych miastach powstającej metropolii, gdzie niewielka powierzchnia intensywnie zagospodarowanych obszarów oraz powszechne zatłoczenie ulic, placów czy innych przestrzeni publicznych i pseudo-publicznych (np. centra handlowe), stanowi o uciążliwości zamieszkania. Sąsiednie Tarnowskie Góry generują jednak zróżnicowane w swej atrakcyjności obszary zamieszkania, wśród których znajdują się również cenne lokalizacje. Gmina wiejska Świerklaniec podlega aktualnie zmianom suburbanizacyjnym, przekształcając się w rezultacie rozlewania zabudowy mieszkaniowej, powstającej dzięki inicjatywom bogacących się mieszkańców dużych miast, poszukujących lepszych

ekologicznie warunków życia, ale nie tworzą oni jeszcze jej zintegrowanej społeczności. Na tle sąsiadów Radzionków prezentuje się bardzo dobrze, gdyż oprócz zalet społecznych, posiada od wielu lat wyznaczone w przestrzeni miasta miejsca realizacji funkcji, umożliwiające sprawne korzystanie z działalności handlowych czy usług oraz unikanie konfliktów. Pomieszczenie wszystkich obiektów służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców na niewielkiej powierzchni miasta jest największym wyzwaniem dla kreowania atrakcyjnych warunków zamieszkania w Radzionkowie.

— **Wyzwanie IV:** Postępować w sposób odpowiedzialny ekologicznie

Tworzenie dobrych warunków życia w rozumieniu potrzeb współczesnych mieszkańców miast wiąże się z właściwymi relacjami społecznymi oraz względem elementów środowiska naturalnego. W promowanych powszechnie postawach proekologicznych postuluje się przede wszystkim likwidację uciążliwych zachowań, które utrudniają współżycie na niewielkich obszarach miast. Duża gęstość zaludnienia generuje konflikty również w Radzionkowie, ale rozwiązanie najpoważniejszego z nich jakim jest niska emisja z domowych palenisk, jest przedsięwzięciem wieloaspektowym i w tym kontekście zależnym również od decyzji zewnętrznych (ceny węgla i innych paliw, wysokość płac). Problemy segregacji odpadów mają szansę zmniejszyć się wraz z ustawowo wdrażanymi wymogami, ale postawy mieszkańców ewoluują wolniej. Trzeba dbać o wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym uczyć, karać i przypominać wszystkim, którzy chcą dobrze mieszkać, ale w wielu sytuacjach pozostają bez troskimi konsumentami.

— **Wyzwanie V:** Rozpoznawać markę radzionkowskich firm

Specyficzne cechy członków społeczności miasta znane są wielu mieszkańcom regionu, ale gorzej jest z rozpoznawalnością radzionkowskich działalności gospodarczych. Przez wiele dziesięcioleci miasto funkcjonowało w ekonomicznej symbiozie z miejscową kopalnią oraz innymi przedsiębiorstwami przemysłowymi zlokalizowanymi w sąsiednich większych miastach. To one stanowiły o realiach radzionkowskiego rynku pracy, a konkurencja ich oferty sprawiała, że nie było warunków ani w pewnym sensie również potrzeby powstawania miejscowych firm. Wielu przedsiębiorców mieszkających w Radzionkowie działalność gospodarczą lokalizowało w sąsiednich ośrodkach. Na obszarze miasta oferowano jedynie usługi bytowe i najpopularniejsze rodzaje działalności handlowej. Aktualnie niewiele się zmieniło, a Radzionków w relacjach gospodarczych głównie dostarcza pracowników sąsiednim miastom. Warto jednak wspierać lokalnych wytwórców, zarówno tych odnoszących regionalne, krajowe czy międzynarodowe

sukcesy, jak i wytwarzających oryginalne produkty dziś trafiające jedynie na rynek lokalny. Marka miejska powinna potwierdzać pochodzenie produktu nie tylko w znaczeniu przestrzennym, ale przede wszystkim aksjologicznym. Skuteczne i zyskowe zintegrowanie racji ekonomicznych i wartości wyrażane przez radzionkowską społeczność lokalną w kontekście marketingowym stanowić może szczególnie kierunek rozwoju gospodarczego miasta.

4.2. Wizja rozwoju

Podjęcie wyzwań rozwojowych wymaga sformułowania priorytetów, celów i kierunków przekształcenia cech miasta, a poprzedzać je powinno bardziej generalne ujęcie orientacji strategicznej. Jest nim wizja rozwoju miasta, zawierająca opis stanu, który należy osiągnąć w przyszłości podlegającej refleksji planistycznej. Uwzględnia się w niej istniejące i przewidywane potrzeby użytkowników miasta, możliwości rozwojowe wspólnoty lokalnej oraz zewnętrzne uwarunkowania zaistnienia pozytywnych zmian. Jej elementy powinny w racjonalny sposób wyrażać dążenia mieszkańców i władz miasta, jednocześnie stanowiąc wyraz ich ambicji i aspiracji.

Wizję rozwoju Radzionkowa na lata 2014 – 2025 sformułowano następująco:

Radzionków będzie miastem, które zapewni dobre warunki zamieszkania, postrzegane jako ponadprzeciętne w obszarze zalet społeczności lokalnej oraz osiągnięciem konkurencyjność gospodarczą bazującą na atrakcyjności kapitału ludzkiego i inteligentnych specjalizacjach.

Ideą główną tego przesłania jest oparcie planowania procesów rozwojowych na zaletach wspólnoty lokalnej Radzionkowa, jednocześnie przyjmując nadrzędność orientacji społecznej nad innymi kierunkami planowanych zmian. Miasto stawiać będzie na cechy i zachowania swoich mieszkańców jako główną zaletę, jednocześnie akceptując konieczność zaspokajania ich różnych potrzeb. Działania strategiczne muszą obejmować nie tylko uwzględnianie egzystencjalnego kontekstu realizacji funkcji osadniczej, który zawiera w sobie rozwiązywanie problemów mieszkaniowych, komunikacyjnych, edukacyjnych, kulturowych, opieki zdrowotnej czy pomocy społecznej. Należy podejmować przedsięwzięcia zorientowane na zaspokajanie potrzeb wyższego rzędu, w tym ambitnych projektów rozwoju obiektów i urządzeń infrastruktury społecznej i technicznej. Trzeba również tworzyć warunki do realizacji indywidualnych marzeń oraz oryginalnych pomysłów tych instytucji

i organizacji społecznych, które w swoich zapisach statutowych identyfikują się z wartościami uznawanymi lokalnie za cenne. Wymiar atrakcyjności radzionkowskich warunków zamieszkania potwierdzać powinni mieszkańcy sąsiednich gmin. Cenne będą zwłaszcza opinie mieszkańców dużych miast Subregionu.

Składnikiem pozytywnej oceny wartości mieszkania w Radzionkowie powinien być również aspekt gospodarczy funkcjonowania miasta. Jego niewielka powierzchnia uniemożliwia realizację dużych przedsięwzięć w tej dziedzinie, ale mała i średnia przedsiębiorczość może liczyć na wiele radzionkowskich walorów. Do nich należą przede wszystkim zalety kapitału ludzkiego, w tym śląski etos pracy oraz tradycje niektórych działalności gospodarczych. Ze względu na ograniczone możliwości miejscowego rynku pracy przyszłość gospodarcza Radzionkowa zawsze ściśle związana będzie z ofertą firm w sąsiednich większych miastach. Atrakcyjność ekonomiczna mieszkańców dojeżdżających do pracy w instytucjach i przedsiębiorstwach zlokalizowanych na ich obszarach zależy od poziomu i orientacji ich wykształcenia, co oznaczać będzie konieczność współpracy z instytucjami powiatowymi oraz ponadlokalnymi. Miasto chce także budować swoją konkurencyjność gospodarczą bazując na wspieraniu inteligentnych specjalizacji. Promocją objęte zostaną przede wszystkim inicjatywy stanowiące osiągnięcia umożliwiające eksport wiedzy i nowych rozwiązań technologicznych. W najbliższych latach należy rozpocząć starania o pozyskanie zainteresowania inwestorów zainteresowanych realizacją projektów w ramach tworzenia gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnym kreowaniu działalności.

4.3. Priorytety strategii

Realizacja zamierzeń zawartych w wizji rozwoju miasta wymaga ich doprecyzowania. Służy temu wyznaczenie priorytetów rozwojowych, określających konkretne obszary przyszłych działań. Ich liczba i pojemność merytoryczna jest wyrazem rozmachu strategii, ale musi uwzględniać kontekst racjonalności organizacyjnej i finansowej miasta oraz uwarunkowania generowane przez jego otoczenie. W aktualnych realiach funkcjonowania polskich gmin warto również uwzględnić opcje wspierania przedsięwzięć rozwojowych, jakie zawarte są w nowej perspektywie unijnej na lata 2014-2020, gdyż może to ułatwić ubieganie się w przyszłości o zewnętrzne środki dofinansowujące realizację projektów.

W Strategii rozwoju Miasta Radzionkowa sformułowano następujące priorytety:

Priorytet I. Inteligentna gospodarka

Potrzeba wspierania rozwoju gospodarczego Radzionkowa jest przez jego władze i mieszkańców uznana za konieczność warunkującą dalsze dobre funkcjonowanie miasta. Przekształcenia tradycyjnego profilu działalności wielu firm zlokalizowanych w Radzionkowie i sąsiednich ośrodkach, kiedyś głównie związanego z górnictwem węgla kamiennego i branżami kooperującymi z kopalniami, generuje potrzebę zapewnienia nowych obszarów aktywności gospodarczej. Dobre położenie i poprawiająca się dostępność komunikacyjna Radzionkowa podnoszą wartość jego obszarów inwestycyjnych. Miasto dysponując jednak ograniczoną liczbą działek i budynków przeznaczonych do użytkowania dla przedsiębiorstw chce przeznaczyć je dla prowadzących nowoczesne działalności gospodarcze, zdolnych konkurować choćby w małej skali z oferentami na krajowym i międzynarodowym rynku. Na pomoc będą mogły liczyć przede wszystkim firmy podejmujące prace mające na celu wdrażanie własnych innowacji, w tym wynalazków i nowych rozwiązań technologicznych. Miasto chce kreować szczególnie dobre warunki dla budowania konkurencyjności poprzez inteligentne specjalizacje, co w zamierzeniach ma nie tylko poprawić jego aktualny wizerunek gospodarczy, ale przede wszystkim zapewnić trwałą pozycję przedsiębiorstwom tworzącym jego bazę ekonomiczną i tym samym atrakcyjne miejsca pracy. Przyjmuje się, iż sukcesem wdrożenia zapisów strategii będzie uzyskanie istotnego udziału rynkowego kilku firm, chociaż może niewielkiego co do wielkości produkcji czy skali oferowanych usług, ale za to przyczyniającego się do rozpoznawania Radzionkowa jako ważnego miejsca, prowadzenia nowoczesnej, wyspecjalizowanej działalności.

Priorytet II. Przyjazna przestrzeń miejska

Atrakcyjność różnych miejsc w Radzionkowie jest atrybutem przestrzeni miasta, którego znaczenie dla mieszkańców w ostatnich latach szybko rośnie. Wynika to zarówno z proekologicznej presji wywieranej na sposoby organizacji wielu działań różnych osób i instytucji korzystających z miejskich zasobów przestrzennych, jak i hierarchii wartości uznawanych aktualnie za pożądane, wśród których racjonalne społecznie i ekonomicznie użytkowanie intensywnie zagospodarowanych obszarów miejskich znajduje się na wysokiej pozycji. Przeznaczenie terenów szczególnie w centrum miasta stanowi istotne wyzwanie dla władz. Trzeba, aby były one jednocześnie wizytówką miasta, miejscem lokalizacji najważniejszych funkcji

społecznych oraz handlowo-usługowych, ale również umożliwiały organizację imprez kulturalnych czy rekreacyjnych oraz codzienne kontakty mieszkańców. Takim celom powinny służyć przede wszystkim miejskie place, rynek i główne ulice. Przestrzeń Radzionkowa stanowią oprócz centrum również nieformalnie wydzielone dzielnice, które powinny zachować swoją specyfikę funkcjonalną. Szczególnym wyzwaniem są działania konieczne do podjęcia w Rojcy, wymagającej najpoważniejszych przekształceń użytkowania terenów ze względu na swój przemysłowy rodowód. Ważne jest jednak również, aby utrzymać atrakcyjność innych części miasta, w tym szczególnie obszarów najstarszej tradycyjnej zabudowy, osiedla socjalistycznych bloków oraz nowo powstających na brzegach miasta domów jednorodzinnych.

Priorytet III. Wyróżniające miejsce zamieszkania

Siłą Radzionkowa są jego mieszkańcy, którzy tworząc specyficzną społeczność lokalną nadają fragmentowi użytkowanej przestrzeni unikalne cechy. Wartość radzionkowskich miejsc to szczególna suma zalet społecznych, przestrzennych, ekonomicznych i organizacyjnych, która stanowi podstawę wyróżniania się miasta. Na jego odrębność składają się przede wszystkim bardzo dobre warunki życia w porównaniu do realiów zamieszkiwania obszaru metropolitalnego oraz innych sąsiadujących miast i gmin wiejskich. Walory osadnicze i ich wpływ na całość radzionkowskich realiów powinny być utrzymane i w przyszłości trzeba podejmować wysiłki zmierzające przede wszystkim do wzbogacania zbioru funkcji miejskich podejmowanych dla mieszkańców, w tym modernizowania urządzeń infrastruktury społecznej i technicznej. Ważne jest również, aby umacniać śląskie wartości, głównie poprzez lokalne kultywowanie tradycji oraz utrzymanie ponadlokalnej oryginalności wizerunku miasta. Wiele z wyróżników Radzionkowa ściśle związane są poczuciem śląskiej tożsamości, którą mieszkańcy miasta chcą podtrzymywać. Należy wspierać tradycyjne postawy i wzorce zachowań, jednocześnie dbając o utrzymanie pewnego stopnia otwartości społeczności miasta na nowoczesne trendy, tak aby mieszkańcy czuli się współuczestnikami współczesności doceniającymi swoje korzenie.

4.4. Cele strategiczne, kierunki i działania

Cele strategiczne określają przyszły szczegółowy stan wybranych funkcji miejskich w przyszłości. Ich dobór i hierarchia są wyrazem polityki władz miasta, uwzględniającej w pierwszej kolejności potrzeby i preferencje mieszkańców miasta.

CS1.1. Zdynamizowanie i unowocześnienie działalności przedsiębiorstw

Konieczność inicjowania przedsięwzięć zmierzających do rozwoju gospodarczego miasta wynika zarówno z potrzeby poprawy sytuacji finansowej radzionkowskich gospodarstw domowych, jak i budżetu miasta. Niski poziom zamożności mieszkańców miasta to w dużej części rezultat zmian gospodarczych, jakie objęły tradycyjne branże przemysłowe. Likwidacja kopalni pozbawiła dochodów wiele radzionkowskich rodzin, oddziałując na strukturę i poziom ich konsumpcji. Należy przeciwdziałać ubożeniu społeczności miasta poprzez wspieranie działalności przedsiębiorstw zlokalizowanych w Radzionkowie. Możliwości oddziaływania pro-gospodarczego władz samorządowych w realiach gospodarki rynkowej są ograniczone, ale ważne jest, aby przedsiębiorcy postrzegali Radzionków jako miejsce przyjazne inwestycjom w nowoczesne produkty i technologie. Trzeba rozsądnie gospodarować przede wszystkim ograniczonymi zasobami przestrzennymi, aby użytkowanie miejsc stanowiących oferty inwestycyjne miasta było jak najbardziej intensywne, maksymalizujące wartość dodaną radzionkowskiej marki. Miasto współpracując z przedsiębiorcami i instytucjami samorządu gospodarczego będzie również tworzyć płaszczyzny wielorakich kontaktów różnych podmiotów zainteresowanych lokalnym rozwojem gospodarczym.

CS1.2. Zwiększenie zdolności adaptacyjnych kapitału ludzkiego do wymogów nowoczesnej gospodarki

Niedostatek miejsc pracy potrzebnych mieszkańcom Radzionkowa trzeba wypełniać poprzez dojazdy do przedsiębiorstw zlokalizowanych w sąsiednich miastach. Taka sytuacja jest charakterystyczna dla suburbiów dużych aglomeracji miejskich i Radzionków w przyszłości pozostanie zależny od realiów gospodarczych Tamowskich Gór, Gliwic, Katowic, Bytomia oraz innych miast obszaru metropolitalnego. Należy dbać o taki poziom atrakcyjności radzionkowskiego kapitału ludzkiego, aby był postrzegany jako cenny, a stanowiący go mieszkańcy miasta mogli pracować w pożądanym firmach uzyskując odpowiadające im wynagrodzenie oraz zadowolenie z realizacji ambicji zawodowych. Trzeba inwestować w edukację dzieci i młodzieży starając się ukierunkowywać ją zgodnie z potrzebami rynku pracy. Ważne dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego powinno być analizowanie trendów gospodarczych, współpraca z nowoczesnymi firmami i podmiotami odpowiedzialnymi za realizację usług edukacyjnych dla mieszkańców Radzionkowa oraz wyprzedzanie

przyszłych potrzeb gospodarki. Jednocześnie należy także stale dbać o tworzenie warunków dojazdu do pracy, w tym współpracując z powiatem i miastami sąsiednimi zarządzającymi rozwiązaniami komunikacyjnymi przy granicach Radzionkowa oraz lobbując na rzecz pożądaných kolejowych inicjatyw regionalnych.

CS2.1. Stworzenie aktywnych przestrzeni publicznych miasta

Miasto zorientowane w priorytetach rozwojowych na zapewnienie ponadprzeciętnej jakości życia swoim mieszkańcom musi uwzględniać wymagania przestrzenne różnych form kontaktów międzyludzkich. Na ten cel przeznaczone będą w Radzionkowie przestrzenie publiczne zlokalizowane w centrum miasta (rynek, place, główne ulice) oraz wybrane miejsca o charakterze rekreacyjnym (Księża Góra, Planty - Rojca). Należy dbać o stworzenie bogatej oferty różnych aktywności, jakie będą realizowane na tych obszarach, w tym nie tylko okazjonalnych wydarzeń kulturalnych, ale przede wszystkim warunków dla codziennych zachowań służących umacnianiu więzi społecznych. Warto także wzbogacać estetycznie teren całego Radzionkowa, uzupełniając wysiłki właścicieli indywidualnych posesji o ładne i oryginalne urządzenia umieszczane w ramach rozwijania miejskiej małej architektury. Większych starań i wydatków wymagać będą bardzo potrzebne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w tym ambitne zamierzenia dotyczące zmian na osiedlu domów robotniczych w Rojcy, które jednak trzeba podjąć, aby nie tylko zyskać poprawę funkcjonalności i estetyki centralnych części tej dzielnicy, ale i podnieść standard korzystania z tych nieruchomości mieszkalnych. Stworzenie nowego kontekstu użytkowania przestrzeni miasta, w wielu obszarach zdominowanego zabudową indywidualną, poprzez rozwijanie oferty atrakcyjnych przestrzeni publicznych integrujących mieszkańców i przyjezdnych.

CS2.2. Osiągnięcie lepszych warunków środowiskowych

Skutkiem istnienia skupiska ludności na małym terenie Radzionkowa jest duża gęstość zaludnienia, a z nią związanych jest wiele niekorzystnych zjawisk i zachowań. Należy do nich przede wszystkim niska emisja z domowych palenisk, szczególnie trudna do likwidacji w warunkach funkcjonowania społeczności mieszkańców zatrudnionych kiedyś w górnictwie i posiadających w związku z tym deputaty węglowe. Ekonomiczne realia przysłania często siłą przyzwyczajęń, która bywa większa od wygody konsumpcyjnej. Nowe inicjatywy zmierzające do poprawy jakości powietrza

muszą w oczywisty sposób stanowić kompromis pomiędzy zachowaniami uznawanymi za tradycyjne, a presją ekologiczną. Trzeba zmieniać świadomość w każdy możliwy sposób, w tym poprzez edukację dzieci i młodzieży oraz promowanie ambitnych inicjatyw przyrodniczych takich jak działalność Śląskiego Ogrodu Botanicznego czy inicjatywy organizacji ekologicznych. Wszystko to powinno służyć tworzeniu pożądanych krajobrazów miejskich, które stanowią cenny aspekt kształtowania wysokiej jakości środowiska zamieszkania.

CS3.1. Umacnianie śląskich wartości lokalnej społeczności

Przetrwanie tradycyjnych społeczności, takich jaką tworzą mieszkańcy Radzionkowa, w realiach świata ponowoczesnego, globalizacji gospodarki i nieustannej wymiany informacji jest trudne. Nie można wskazać absolutnych zalet tradycji, która zawsze jest w pewnym konflikcie z nowoczesnością. Ważne jest, aby w Radzionkowie zwyciężyło przekonanie o aktualnie pozytywnym znaczeniu przynajmniej wybranych śląskich wartości. Bez tego pozostanie folklor utrzymywany poprzez projekty kulturalne oraz sentymenty przekładane na ofertę turystyczną. To dla wielu mieszkańców wydaje się być za mało. Należy konsekwentnie podtrzymywać wszelkie inicjatywy budujące tożsamość miasta. Upowszechnianie jego śląskiej oryginalności trzeba jednak wspierać akceptacją postaw i hierarchii, tym samym upowszechniając wzorce zachowań. Istnienie dychotomii „my-oni” nie może być postrzegane negatywnie, należy unikać postaw ksenofobicznych. Powinno się promować oceny zachowań zgodnie z radzionkowskimi wartościami, a nawet w jakimś stopniu „nagradzać” przykłady działań, upowszechniając je również w skali ponadlokalnej.

CS3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych

Zapewnienie atrakcyjnych warunków zamieszkania w Radzionkowie to w istotnej części dążenie do poprawy dostępności różnych usług publicznych. Działania takie postrzegane są jako rezultat starań władz miejskich i w tym kontekście stanowią wyraz ich polityki rozwojowej. Oczekiwania grupy mieszkańców dotyczące budowy urządzeń infrastrukturalnych (stadion, basen, obwodnica, hospicjum) trzeba jednak zestawiać z potrzebami realizacji zadań w ramach gospodarki mieszkaniowej czy pomocy społecznej. Szczególne wyzwania generuje również polityka państwa w dziedzinie ochrony zdrowia i edukacji, zaś władze miasta zobligowane są uwzględniać decyzje rządu centralnego dążąc do oferowania mieszkańcom dobrych

warunków lokalnego zaspokajania potrzeb. Należy więc zarówno modernizować istniejące urządzenia, jak i budować nowe, w tym takie, które mogą być wykorzystywane do przyciągnięcia nowych użytkowników miasta. Warto uwzględnić ponadlokalny zasięg rynku przynajmniej niektórych z nich, aby pozyskiwać dla ich utrzymania środki mieszkańców sąsiednich gmin i turystów. Trzeba szukać funduszy na tworzenie obiektów, ale bardziej jeszcze starać się minimalizować przyszłe koszty ich funkcjonowania.

Tab. 35. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet I

PI. Inteligentna gospodarka		
Cel strategiczny	Kierunki	Działania
CS1.1. Zdynamizowanie i unowocześnienie działalności przedsiębiorstw	K1.1.1. Zachęcanie do kreowania nowoczesnych działalności gospodarczych	D1.1.1.A. Ukierunkowywanie profilu gospodarczego Radzionkowa na inteligentne specjalności
		D1.1.1.B. Dostosowywanie cech ofert do potrzeb inwestorów
	K1.1.2. Ułatwianie współpracy liderów działalności gospodarczych	D1.1.2.A. Inicjowanie spotkań z przedsiębiorcami
		D1.1.2.B. Wizyty studialne i misje gospodarcze
	K1.1.3. Aktualizacja i promocja oferty inwestycyjnej miasta	D1.1.3.A. Kampanie promocji inwestycyjnej
		D1.1.3.B. Zapewnienie informacji na temat szans rozwoju dla przedsiębiorców i inwestorów
CS1.2. Zwiększenie zdolności adaptacyjnych kapitału ludzkiego do wymogów nowoczesnej gospodarki	K1.2.1. Współpraca z instytucjami edukacyjnymi, JST, a także przedsiębiorcami w zakresie poprawy jakości kształcenia	D1.2.1.A. Zapewnianie kontaktów z instytucjami edukacyjnymi, przedsiębiorcami, Starostwem Powiatowym na rzecz wzmocnienia atrakcyjności oferty edukacyjnej
		D1.2.1.B. Doradztwo edukacyjno-zawodowe
	K1.2.2. Oddziaływanie na zmianę postaw w kierunku zwiększenia otwartości na zmiany społeczno-gospodarcze	D1.2.2.A. Wspieranie działań związanych z międzynarodową wymianą młodzieży i nauczycieli
		D1.2.2.B. Organizacja wizyt studialnych młodzieży w polskich firmach
		D1.2.2.C. Wspieranie nauczycieli wykazujących nowe inicjatywy edukacyjne związane z rynkiem pracy

	K1.2.3. Poprawa warunków komunikacji dla dojeżdżających do pracy	D1.2.3.A. Zapewnianie dobrych cech komunikacji autobusowej, w tym tras i godzin połączeń
		D1.2.3.B. Aktywne włączenie w koalicję na rzecz stworzenia szybkiego połączenia kolejowego z Katowicami
		D1.2.3.C. Poprawa warunków dojazdu do miast sąsiednich dla użytkowników komunikacji samochodowej
		D1.2.3.D. Doprowadzenie do powstania systemu ścieżek rowerowych umożliwiających dojazd rowerem do sąsiednich miejscowości

Tab. 36. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet II

PII. Przyjazna przestrzeń miejska		
Cel strategiczny	Kierunki	Działania
CS2.1. Stworzenie aktywnych przestrzeni publicznych miasta	K2.1.1. Wzmocnienie atrakcyjności Centrum miasta	D2.1.1.A. Stworzenie nowego miejsca centralnego – rewitalizacja terenu popegeerowskiego
		D2.1.1.B. Poprawa estetyki przestrzeni wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych
	K2.1.2. Rewitalizacja wybranych części miasta	D2.1.2.A. Poprawa warunków życia na osiedlu robotniczym przy ul. Kuźaja
		D2.1.2.B. Podniesienie atrakcyjności użytkowania terenów rekreacyjnych
		D2.1.2.C. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych
	K2.1.3. Wzbogacenie przestrzeni pozostałych części miastach	D2.1.3.A. Wyposażenie przestrzeni publicznych w dekoracyjne elementy małej architektury
CS2.2. Osiągnięcie lepszych warunków środowiskowych	K2.2.1. Poprawa jakości powietrza	D2.2.1.A. Przeciwdziałanie niskiej emisji
		D2.2.1.C. Popularyzowanie nowych źródeł energii
	K2.2.2. Kształtowanie krajobrazów miejskich	D2.2.2.A. Wzbogacanie roślinności w mieście
		D2.2.3.B. Porządkowanie zieleni na obrzeżach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych

	K2.2.3. Propagowanie i realizacja ambitnych inicjatyw ekologicznych	D2.2.3.A. Wspieranie rozwoju Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie
		D2.2.3.B. Tworzenie i ochrona przyrodniczych wyróżników miasta

Tab. 37. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet III

PIII. Wyróżniające miejsce zamieszkania		
Cel strategiczny	Kierunki	Działania
CS3.1. Umacnianie śląskich wartości lokalnej społeczności	K3.1.1. Uczenie tradycji	D3.1.1.A. Organizowanie zajęć i wydarzeń pielęgnujących tradycyjne zawody i działalności
		D3.1.1.B. Organizowanie wydarzeń umożliwiających prezentację osiągnięć dzieci i młodzieży zawierających elementy lokalnej kultury
	K3.1.2. Kulturowanie wzorców zachowań charakterystycznych dla śląskich społeczności	D3.1.2.A. Inicjowanie okazji sprzyjających podkreślaniu odrębności kulturowej
		D3.1.2.B. Popularyzowanie postaw wyrażających hierarchię wartości społeczności lokalnej
	K3.1.3. Utrzymanie oryginalnego wizerunku miasta w regionie	D3.1.3.A. Dbanie o upowszechnianie charakterystycznych wyróżników społeczności Radzionkowa
		D3.1.3.B. Promowanie oryginalności lokalnej wytwórczości – popieranie powstawania markowych produktów
D3.1.3.C. Tworzenie produktów turystyki miejskiej		
CS3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych	K3.2.1. Zapewnienie odpowiednich cech zasobów mieszkaniowych	D3.2.1.A. Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych
		D3.2.1.B. Racjonalizacja wykorzystania budynków mieszkalnych
		D3.2.1.C. Stworzenie podstawowych warunków mieszkaniowych dla osób eksmitowanych
	K3.2.2. Utrzymanie zalet kultury miasta	D3.2.2.A. Wzbogacanie oferty kulturalnej (animatory, ceny, jakość wyposażenia obiektów)
		D3.2.2.B. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w inicjatywach kulturalnych

	K3.2.3. Poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia	D3.2.3.A. Zapewnienie dobrej oferty usług lekarzy i pielęgniarek, fizykoterapeutów
		D3.2.3.B. Zapewnienie usług dla osób wymagających opieki paliatywnej
		D3.2.3.C. Wspieranie powstania placówki zajmującej się opieką nad osobami starszymi
		D3.2.3.D. Wspieranie powstania nowej placówki oferującej wyspecjalizowane usługi medyczne
	K3.2.4. Podniesienie jakości usług obiektów sportowych i rekreacyjnych	D3.2.4.A. Organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych
		D3.2.5.B. Budowa obiektów sportowych
	K3.2.5. Racjonalizowanie działań pomocy społecznej	D3.2.5.A. Wspieranie radzionkowskich rodzin
		D3.2.5.B. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym i wykluczeniu społecznemu
	K3.2.6. Poprawa parametrów infrastruktury technicznej	D3.2.6.A. Modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej
		D3.2.6.B. Modernizacja układu drogowego

4.5. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające oraz instytucje koordynujące

Zbiór przedsięwzięć określony w Strategii rozwoju Miasta Radzionków obejmuje inicjatywy, jakie władze miasta uznają za potrzebne dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów pozytywnych przekształceń miasta. Realizacji celów strategicznych służy przede wszystkim podejmowanie przedsięwzięć strategicznych, warunkujących sukces głównych założeń strategii, w tym wizji rozwoju miasta. Przedsięwzięcia wspierające stanowią zaś ważne uzupełnienie starań zmierzających do zaistnienia zmian. Ich realizacja jest jednak zwykle uwarunkowana możliwościami finansowymi lub organizacyjnymi.

Tab. 38. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet I

PI. Inteligentna gospodarka			
Cel strategiczny	Kierunki	Działania	Przedsięwzięcia
CS1.1. Zdynamizowanie i unowocześnienie działalności	K1.1.1. Zachęcanie do kreowania nowoczesnych działalności	D1.1.1.A. Ukierunkowywanie profilu gospodarczego Radzionkowa na inteligentne specjalności	PS. Studium możliwości rozwoju branż inteligentnych w Radzionkowie PW. Plan działań proinwestycyjnych w wybranych branżach

przedsiębiorstw	gospodarczych	D1.1.1.B. Dostosowywanie cech ofert do potrzeb inwestorów	PS. Inwentaryzacja i ocena użyteczności zasobów gospodarczych na terenie miasta PW. Centrum Biznesowe (inwestor prywatny)
		K1.1.2. Ułatwianie współpracy liderów działalności gospodarczych	D1.1.2.A. Inicjowanie spotkań z przedsiębiorcami
	D1.1.2.B. Wizyty studialne i misje gospodarcze		PW. Program wizyt studialnych i misji gospodarczych
	K1.1.3. Aktualizacja i promocja oferty inwestycyjnej miasta	D1.1.3.A. Kampanie promocji inwestycyjnej	PW. Cykl kampanii promocji inwestycyjnych
		D1.1.3.B. Zapewnienie informacji na temat szans rozwoju dla przedsiębiorców i inwestorów	PS. Newsletter Gospodarczy Radzionkowa PW. Baza adresów internetowych przedsiębiorców i inwestorów PW. Indywidualny doradca inwestora w UM
	CS1.2. Zwiększenie zdolności adaptacyjnych kapitału ludzkiego do wymogów nowoczesnej gospodarki	K1.2.1. Współpraca z instytucjami edukacyjnymi, JST, a także przedsiębiorcami w zakresie poprawy jakości kształcenia	D1.2.1.A. Zapewnianie kontaktów z instytucjami edukacyjnymi, przedsiębiorcami, Starostwem Powiatowym na rzecz wzmocnienia atrakcyjności oferty edukacyjnej
D1.2.1.B. Doradztwo edukacyjno-zawodowe			PS. Spotkania z profesjonalnym doradcą w ramach zajęć w szkołach
K1.2.2. Oddziaływanie na zmianę postaw w kierunku zwiększenia otwartości na zmiany społeczno-gospodarcze		D1.2.2.A. Wspieranie działań związanych z międzynarodową wymianą młodzieży i nauczycieli	PW. Wyjazdy zagraniczne młodzieży i nauczycieli w ramach programów europejskich oraz współpracy gmin partnerskich
		D1.2.2.B. Organizacja wizyt studialnych młodzieży w polskich firmach	PW. Kalendarz wizyt studialnych młodzieży w firmach inteligentnych branż
		D1.2.2.C. Wspieranie nauczycieli wykazujących nowe inicjatywy edukacyjne związane z rynkiem pracy	PS. Program małych grantów edukacyjnych PW. Nagrody indywidualne („Przewodnik Kariery”) dla nauczycieli zaangażowanych we współpracę szkół z firmami
		D1.2.2.D. Organizowanie wydarzeń prezentujących nowe zachowania konsumpcyjne	PW. Targi i wystawy nowych produktów oraz technologii, w tym organizowane w ramach miejskich wydarzeń kulturalnych

	K1.2.3. Poprawa warunków komunikacji dla dojeżdżających do pracy	D1.2.3.A. Zapewnianie dobrych cech komunikacji autobusowej, w tym tras i godzin połączeń	PW. Koordynacja połączeń komunikacji autobusowej PW. Okresowa ocena potrzeb komunikacyjnych
		D1.2.3.B. Aktywne włączenie w koalicję na rzecz stworzenia szybkiego połączenia kolejowego z Katowicami	PW. Lobbowanie na rzecz szybkiego połączenia kolejowego z Katowicami
		D1.2.3.C. Poprawa warunków dojazdu do miast sąsiednich dla użytkowników komunikacji samochodowej	PW. Współpraca z gminami sąsiednimi oraz zarządcami dróg na rzecz poprawy włączania się do ruchu na granicach miasta
		D1.2.3.D. Doprowadzenie do powstania systemu ścieżek rowerowych umożliwiających dojazd rowerem do sąsiednich miejscowości	PW. Ścieżka rowerowa do Tarnowskich Gór PW. Ścieżki rowerowe łączące części miasta i tereny rekreacyjne

Tab. 39. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet II

PII. Przyjazna przestrzeń miejska			
Cel strategiczny	Kierunki	Działania	Przedsięwzięcia
CS2.1. Stworzenie aktywnych przestrzeni publicznych miasta	K2.1.1. Wzmocnienie atrakcyjności Centrum miasta	D2.1.1.A. Stworzenie nowego miejsca centralnego – rewitalizacja terenu popegeerowskiego	PS. Wybudowanie rynku wraz z zapewnieniem pożądanych aktywności w jego otoczeniu PW. Opracowanie koncepcji i zasad wynajmu lokali w bezpośrednim sąsiedztwie rynku
		D2.1.1.B. Poprawa estetyki przestrzeni wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych	PW. Program wzbogacania zieleni urządzonej PW. Program poprawy cech małej architektury
	K2.1.2. Rewitalizacja wybranych części miasta	D.2.1.2.A. Poprawa warunków życia na osiedlu robotniczym przy ul. Kuźaja	PS. Rewitalizacja budynków wielorodzinnych PW. Rewitalizacja otoczenia osiedla robotniczego i sąsiedniej przestrzeni publicznej
		D.2.1.2.B. Podniesienie atrakcyjności użytkowania terenów rekreacyjnych	PS. Rekreacyjne zagospodarowanie terenów „Planty Rojca”
		D.2.1.2.C. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych	PW. Monitoring wybranych miejsc
	K2.1.3. Wzbogacenie przestrzeni pozostałych części miastach	D2.1.3.A. Wyposażenie przestrzeni publicznych w dekoracyjne elementy małej architektury	PW. Wprowadzenie małej architektury w dzielnicach
CS2.2. Osiągnięcie lepszych warunków środowiskowych	K2.2.1. Poprawa jakości powietrza	D2.2.1.A. Przeciwdziałanie niskiej emisji	PW. Program wsparcia likwidacji źródeł zanieczyszczających
		D2.2.1.C. Popularyzowanie nowych źródeł energii	PW. Program wsparcia odnawialnych źródeł energii PW. Analiza możliwości zaopatrzenia Radzionkowa w ciepło sieciowe

	K2.2.2. Kształtowanie krajobrazów miejskich	D2.2.2.A. Wzbogacanie roślinności w mieście	PW. Urozmaicenie istniejących skwerów i parków oryginalną roślinnością PW. Dekorowanie roślinnością indywidualnych posesji przy głównych ulicach
		D2.2.3.B. Porządkowanie zieleni na obrzeżach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych	PW. Rekreacyjne zagospodarowanie terenów na obrzeżach miasta
	PW. Poprawa jakościowa drzewostanu przy ulicach i drogach		
	K2.2.3. Propagowanie i realizacja ambitnych inicjatyw ekologicznych	D2.2.3.A. Wspieranie inicjatyw Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie	PS. Promocja działalności Stacji Edukacji Ekologicznej PW. Dofinansowanie programów edukacji ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego dla radzionkowskich szkół
		D2.2.3.B. Tworzenie i ochrona przyrodniczych wyróżników miasta	PW. Ekspozycja miejsc przyrodniczo cennych PW. Poprawa bioróżnorodności Księżej Góry

Tab. 40. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet III

PIII. Wyróżniające miejsce zamieszkania			
Cel strategiczny	Kierunki	Działania	Przedsięwzięcia
CS3.1. Umacnianie śląskich wartości lokalnej społeczności	K3.1.1. Uczenie tradycji	D3.1.1.A. Organizowanie zajęć i wydarzeń pielęgnujących tradycyjne zawody i działalności	PS. Kółka zainteresowań w jednostkach oświatowych i kulturalnych PW. Pracownie zajęć praktycznych – tradycyjne umiejętności PS. Imprezy popularyzujące tradycyjną wytwórczość lokalnych rzemieślników
		D3.1.1.B. Organizowanie wydarzeń umożliwiających prezentację osiągnięć zawierających elementy lokalnej kultury	PS. Kalendarz przeglądów, konkursów, wystaw prezentujących śląską twórczość PW. Wspieranie działalności zespołu „Mały Śląsk”
	K3.1.2. Kulturowanie wzorców zachowań charakterystycznych dla śląskich społeczności	D3.1.2.A. Inicjowanie okazji sprzyjających podkreślaniu odrębności kulturowej	PS. Organizacja Dni Miasta PW. Wspieranie imprez organizowanych przez instytucje kościelne PW. Wspieranie imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe
		D3.1.2.B. Popularyzowanie postaw wyrażających hierarchię wartości społeczności lokalnej	PS. Program „Identyfikacja kulturowa CIDRY - RESZTA ŚWIATA” (przynależność do wspólnoty, gwara, śląska hierarchia celów i zachowań, troska o dobro wspólne, tożsamość) PW. Promowanie lokalnych osobowości i ich osiągnięć (spotkania, artykuły, publikacje książkowe)
	K3.1.3. Utrzymanie oryginalnego wizerunku miasta w regionie	D3.1.3.A. Dbanie o upowszechnianie charakterystycznych wyróżników społeczności Radzionkowa	PS. Festiwal Kulturalny Radzionkowa PW. Muzeum na Starym Dworcu

		D3.1.3.B. Promowanie oryginalności lokalnej wytwórczości – popieranie powstawania markowych produktów	PS. Radzionkowski Cider – wznowienie produkcji wina PS. Festyn Cukierników i Piekarzy „Kołocek” PW. Wspieranie promocji imprez organizowanych przez prywatnych przedsiębiorców
		D3.1.3.C Tworzenie produktów turystyki miejskiej	PW. Wspieranie powstawania kolekcji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie PW. Wspieranie działalności Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek PW. Wpisywanie obiektów zlokalizowanych w mieście w śląskie szlaki zabytków
CS3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych	K3.2.1. Zapewnienie odpowiednich cech zasobów mieszkaniowych	D3.2.1.A. Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych	PS. Program rewitalizacji miejskich zasobów mieszkaniowych
		D3.2.1.B. Racjonalizacja wykorzystania budynków mieszkalnych	PS. Ewaluacja i aktualizacja zasad, celów i instrumentów polityki mieszkaniowej miasta
		D3.2.1.C. Stworzenie podstawowych warunków mieszkaniowych dla osób eksmitowanych	PS. Wyznaczenie lokalizacji i budowa mieszkań socjalnych
	K3.2.2. Utrzymanie zalet kultury miasta	D3.2.2.A. Wzbogacanie oferty kulturalnej (animatory, ceny, jakość wyposażenia obiektów)	PW. Program małych grantów dla animatorów kultury PW. Dofinansowanie biletów na wybrane wydarzenia kulturalne PW. Unowocześnienie wyposażenia technicznego obiektów kulturalnych
		D3.2.2.B. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w inicjatywach kulturalnych	PS. Kalendarz imprez kulturalnych PW. Program małych grantów kulturalnych
	K3.2.3. Poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia	D3.2.3.A. Zapewnienie dobrej oferty usług lekarzy i pielęgniarek, fizykoterapeutów	PW. Utworzenie nowych specjalizacji w miejskiej przychodni
D3.2.3.B. Zapewnienie usług dla osób wymagających opieki paliatywnej		PS. Utworzenie hospicjum (domowe i stacjonarne)	

	D3.2.3.C. Wspieranie powstania placówki zajmującej się opieką nad osobami starszymi	PW. Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych PW. Dom Opieki (inwestor prywatny)
	D3.2.3.D. Wspieranie powstania nowej placówki oferującej wyspecjalizowane usługi medyczne	PW. Wyznaczenie lokalizacji dla szpitala specjalistycznego (inwestor prywatny)
K3.2.4. Podniesienie jakości usług obiektów sportowych i rekreacyjnych	D3.2.4.A. Organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych	PS. Kalendarz ponadlokalnych imprez sportowych i rekreacyjnych na Księżej Górze PS. Programy aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży w wybranych dyscyplinach PW. Imprezy masowe popularyzujące wybrane dyscypliny
	D3.2.5.B. Stworzenie obiektów sportowych	PW. Hala do siatkówki plażowej PW. Modernizacja basenu na Księżej Górze PW. Budowa basenu krytego PW. Budowa stadionu
K3.2.5. Racjonalizowanie działań pomocy społecznej	D3.2.5.A. Wspieranie radzionkowskich rodzin	PW. Radzionkowska „Karta 5+” dla rodzin wielodzietnych PW. Program „Pomoc rodzinie” realizowany przy współpracy z organizacjami pozarządowymi PW. Promocja idei wolontariatu jako formy aktywności społecznej, szczególnie wśród młodzieży
	D3.2.5.B. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym i wykluczeniu społecznemu	PS. Współpraca z PUP PW. Program dożywiania dzieci i dorosłych – utworzenie jadłodajni PW. Klub Integracji Społecznej PW. Utworzenie mieszkań chronionych

	K3.2.6. Poprawa parametrów infrastruktury technicznej	D3.2.6.A. Podniesienie bezpieczeństwa zaopatrzenia miasta w wodę i rozbudowa kanalizacji w systemie rozdzielczym.	<p>PS. Budowa przepompowni ścieków na oczyszczalni Szybowa wraz z kanalizacją w ul. Nałkowskiej</p> <p>PW. Skanalizowanie terenów wymagających budowy przepompowni ścieków</p> <p>PW. Przebudowa istniejących sieci wod-kan. oraz budowa nowych odcinków sieci wzdłuż powstających ciągów komunikacyjnych.</p>
		D.3.2.6.B. Modernizacja układu drogowego	<p>PS. Budowa zachodniej obwodnicy miasta - etap II i III.</p> <p>PW. Budowa drogi łączącej ul. Zejera z ul. M Dąbrowskiej (przedłużenie ul. Księżogórskiej)</p> <p>PW. Poprawa komunikacji z „Górką”</p> <p>PW. Budowa nowych połączeń komunikacyjnych i przebudowa istniejących dróg wewnętrznych i dojazdowych.</p>

5. Spójność Strategii rozwoju Miasta Radzionków

5.1. Spójność z dokumentami planującymi rozwój UE

Zapisy przyjęte w Strategii rozwoju Miasta Radzionków w warstwie priorytetów, celów strategicznych, działań oraz przedsięwzięć są spójne z podstawowymi rozstrzygnięciami *Strategii Europa 2020*¹⁰, które determinują sposób programowania rozwoju lokalnego i regionalnego Polski w okresie 2014-2020. Strategia rozwoju Miasta Radzionków bezpośrednio wpisuje się w następujące podstawowe priorytety dokumentu „*Europa 2020*”:

- koncentracja działań na inteligentnym i zrównoważonym rozwoju sprzyjającym włączeniu społecznemu, w tym wzroście zatrudnienia,
- wspieranie zintegrowanego podejścia do planowania,
- koncentracja na wynikach, w tym monitorowanie postępów w osiągnięciu założonych celów,
- wzmacnianie spójności terytorialnej.

W odniesieniu do *europejskiej polityki spójności* stanowiącej istotny element realizacji *Strategii Europa 2020* zaprezentowany został przez Komisję Europejską pakiet rozporządzeń¹¹ programujących fundusze unijne w okresie 2014-2020. Zapisy Strategii rozwoju Miasta Radzionków korespondują z akcentowanymi przez Komisję Europejską celami tematycznymi dla priorytetów inwestycyjnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), które odnoszą się do:

- wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, w tym:
  - udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i podnoszenie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji (EFRR),
  - promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji

¹⁰ Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komunikat Komisji Europejskiej, Bruksela 3.03.2010r.

¹¹ W tym:

- Wniosek do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006;
- Wniosek do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006
- Wniosek do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006

- z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację (EFRR),
- zwiększania dostępu do TIK¹², w tym:
    - o wzmocnienie zastosowań TIK dla: e-administracji, e-learningu, e-integracji i zdrowia (EFRR);
  - zwiększenia konkurencyjności MŚP, w tym:
    - o promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm (EFRR),
    - o opracowywanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji (EFRR);
  - wspierania transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach, w tym:
    - o promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w MŚP, a także wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturach publicznych i sektorze mieszkaniowym (EFRR);
  - ochrony środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami, w tym:
    - o ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego (EFRR),
    - o działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów przemysłowych (EFRR), a także poprawę jakości środowiska miejskiego włącznie z regeneracją terenów przemysłowych i obniżenie zanieczyszczenia powietrza (FS);
  - promowania transportu zorganizowanego z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i usuwanie niedoborów przepustowości w najważniejszych infrastrukturach sieciowych, w tym:
    - o rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu miejskiego oraz promowanie mobilności miejskiej zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju (EFRR, FS),
    - o rozwój kompleksowego, wysokiej jakości interoperacyjnego systemu kolejowego (EFRR);
  - inwestowania w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie przez:

---

¹² TIK – technologie informacyjno-komunikacyjne

- ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego (EFS),
- poprawę dostępności uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej i zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy (EFS);
- promowania włączenia społecznego i walka z ubóstwem, w tym:
  - inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych (EFRR),
  - ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (EFS),
  - wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych (EFS),
  - wsparcie rewitalizacji fizycznej i gospodarczej ubogich społeczności miejskich i wiejskich (EFRR);
- inwestycji w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej (EFRR).

5.2. Spójność z dokumentami planującymi rozwój Polski

W ujęciu krajowym Strategia rozwoju Miasta Radzionków znajduje – na poziomie miejskim - bezpośrednie odzwierciedlenie w celu strategicznym *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020*¹³, tj.: „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. Priorytety i cele Strategii rozwoju Miasta Radzionków są również – na poziomie miejskim - spójne z wszystkimi trzema celami polityki regionalnej zawartymi w dokumencie *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020* tj.:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),

¹³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

- Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

W wymiarze krajowej polityki miejskiej zapisy Strategii rozwoju Miasta Radzionków nie są sprzeczne z *Założeniami Krajowej Polityki Miejskiej*¹⁴ w zakresie działania miejskich obszarów funkcjonalnych. Istotnym atrybutem Strategii jest także jej spójność z wyzwaniem Polski w zakresie rozwoju miast i procesów urbanizacji w perspektywie do 2020 roku, które zawarto w następujących *Założeniach*:

- wykorzystania potencjału głównych ośrodków miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz zdyktowania rozwoju kraju;
- przeciwdziałania degradacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów zurbanizowanych,
- poprawa jakości zarządzania i współpracy na obszarach miejskich,
- infrastruktura transportowa, w tym transport publiczny na obszarach miejskich,
- wyzwania horyzontalne tj. zmiany demograficzne wraz z dostosowaniem usług publicznych do potrzeb zmieniającego się społeczeństwa.

Wszystkie z priorytetów Strategii rozwoju Miasta Radzionków są spójne ze strategicznym celem polityki miejskiej *Założeń*, tj.: „wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców” oraz pośrednio z drugim celem krajowej polityki miejskiej tj.: „wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu”.

Strategia rozwoju Miasta Radzionków w warstwie priorytetów, celów strategicznych, działań i przedsięwzięć jest także spójna z następującymi celami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 zawartymi w *Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*¹⁵:

- cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjnego, rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,

¹⁴ Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do 2020 roku. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 20 lipca 2012 r.

¹⁵ Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030. Monitor Polski, Poz. 252, Warszawa 27.04.2010r.

- cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

5.3. Spójność ze Strategią rozwoju Województwa Śląskiego

Zgodność Strategii rozwoju Miasta Radzionków ze Strategią rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”¹⁶ dotyczy w szczególności:

- obszaru priorytetowego (A) Nowoczesna gospodarka, w tym celu strategicznego: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność; celu operacyjnego A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa, celu operacyjnego A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy, celu operacyjnego A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały – w zakresie zapisów priorytetu I Strategii rozwoju Miasta Radzionków;
- obszaru priorytetowego (B) Szanse rozwoju mieszkańców, w tym celu strategicznego: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie oraz celu operacyjnego B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców, celu operacyjnego B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców – w zakresie priorytetu III Strategii rozwoju Miasta Radzionków;
- obszaru priorytetowego (C) Przestrzeń, w tym celu strategicznego: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni oraz celu operacyjnego C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska, celu operacyjnego C.3. Wysoki poziom ładunku przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni – w zakresie priorytetu II Strategii rozwoju Miasta Radzionków.

5.4. Spójność ze Strategią rozwoju Powiatu Tarnogórskiego

Spójność zapisów Strategii rozwoju Miasta Radzionków ze *Strategią rozwoju Powiatu Tarnogórskiego*¹⁷ odnosi się do następujących priorytetów rozwoju:

¹⁶ Strategia rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr III/47/1/2010 z dn. 17.02.2010r.

¹⁷ Strategia rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022. Załącznik do uchwały nr 323/1635/2010 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dn. 14.09.2012 r.

- Priorytet 1. Gospodarka - Zróżnicować strukturę i wzmocnić konkurencyjność – głównie w zakresie priorytetu I Strategii rozwoju Miasta Radzionków,
- Priorytet 2. Usługi społeczne – Racjonalnie zaspokajać rosnące potrzeby – głównie w zakresie priorytetu III Strategii rozwoju Miasta Radzionków,
- Priorytety 3. Komunikacja – Poprawić funkcjonalność – głównie w zakresie priorytetu III Strategii rozwoju Miasta Radzionków,
- Priorytet 4. Turystyka i rekreacja – Zdobyć znaczącą pozycję ponadregionalną – głównie w zakresie priorytetu II Strategii rozwoju Miasta Radzionków.

Ponadto zapisy priorytetu I Strategii rozwoju Miasta Radzionków są spójne z następującymi celami strategicznymi rozwoju Powiatu Tarnogórskiego:

- C1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu zatrudnienia,
- C2. Pobudzenie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- C3. Otwarcie na globalne trendy gospodarcze,
- C5. Wzbogacić profil kształcenia dla potrzeb nowoczesnej gospodarki.

Zapisy priorytetu II Strategii rozwoju Radzionkowa korespondują z następującymi celami strategicznymi rozwoju Powiatu Tarnogórskiego:

- C10. Stworzenie systemu informacyjnego rozpoznawalnych wyróżników powiatu,
- CH3. Poprawa warunków ekologicznych.

Zapisy III priorytetu Strategii Radzionkowa są spójne z następującymi celami strategicznymi rozwoju Powiatu Tarnogórskiego:

- PC4. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i społecznego,
- C6. Zwiększenie jakości i dostępności usług medycznych,
- C7. Integrowanie aktywności kulturalnych,
- C12. Poprawa atrakcyjności oferty rekreacyjnej.

6. Założenia do procesu wdrażania Strategii rozwoju Miasta Radzionków

Wdrożenie Strategii rozwoju Miasta Radzionków wymaga zapewnienia kompleksowych warunków implementacyjnych, co odnieść należy do działań w zakresie: planowania operacyjnego, organizacyjnym, promocyjnym oraz wykonalności finansowej.

Działania w zakresie planowania operacyjnego

Realizacja zamierzeń zawartych w Strategii rozwoju Miasta Radzionków odbywać się będzie poprzez wpisanie przedsięwzięć strategicznych i wspierających do harmonogramu działań i inwestycji określanych corocznie w odpowiednich dokumentach. Zostaną one również uwzględnione w przygotowywanych w przyszłości opracowaniach dotyczących planowania realizacji poszczególnych funkcji miejskich oraz już istniejących dokumentach w ramach aktualizowania ich zapisów. Obecnie obowiązują:

- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędów Wodociągowych i Urzędów Kanalizacyjnych na lata 2013-2015,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzionków na lata 2014-2016,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020.

Działania organizacyjno-prawne

Postanowienia zawarte w Strategii rozwoju Miasta Radzionków realizować będą wszystkie komórki struktury organizacyjnej Urzędu Miasta. Warunkiem skutecznej implementacji jest odpowiednie przyporządkowanie zadań i kompetencji, przyjmując iż:

1. Referat Mienia i Zagospodarowania Przestrzennego będzie koordynował wszystkie działania składające się na proces wdrażania Strategii, odpowiadał za monitorowanie zmian głównych czynników strategicznych oraz korygowanie zapisów wynikających z tych zmian, w tym wykreślanie przedsięwzięć zbędnych lub niemających szans na realizację. Do obowiązków jego pracowników będzie należało również przygotowywanie co roku (styczeń – luty) raportu dotyczącego stopnia realizacji zamierzeń strategicznych przypadających na poprzedni rok i przedkładanie go Zespołowi ds. Wdrażania Strategii.
2. Powołany zostanie Zespół ds. Wdrażania Strategii, pod przewodnictwem Burmistrza Miasta, w skład którego wejdą kierownicy wszystkich komórek organizacyjnych Urzędu Miasta zajmujący się realizacją przedsięwzięć strategicznych oraz koordynatorzy dużych projektów. Zadaniem Zespołu będzie opiniowanie raportu dotyczącego stopnia

realizacji zamierzeń strategicznych w danym roku oraz bieżąca koordynacja prac związanych z implementacją przedsięwzięć i formułowaniem uwag dotyczących poprawy skuteczności procesu wdrażania Strategii.

3. Bieżące inicjowanie działań, uzgadnianie szczegółów prac i koordynowanie wykonania zadań w ramach realizacji przedsięwzięć należy do odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu Miasta, w tym głównie:

- Wydziału Gospodarki Miejskiej i Inwestycji,
- Referatu Inwestycji i Remontów,
- Referatu Ochrony Środowiska,
- Pełnomocnika ds. Współpracy Miasta Radzionków z Organizacjami Pozarządowymi.

Za aktualizowanie zapisów Strategii odpowiedzialne będą wszystkie organy władz miejskich, przy czym inicjatywa zmiany zapisów należy do Burmistrza, jak i do radnych miejskich. Raport dotyczący stopnia realizacji zamierzeń strategicznych w danym roku będzie przekazywany do informacji Przewodniczącemu Rady Miasta. W ramach procesu wdrażania odbywać się będą również spotkania służące pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych, których przedsięwzięcia wpisują się w ustalenia Strategii.

Działania promocyjne

Promowaniem zapisów zawartych w Strategii rozwoju Miasta Radzionków zajmować się będzie Referat Promocji Miasta i Aktywności Społecznej. Podjęte zostaną następujące działania:

- skonsultowanie zapisów Strategii z aktorami rozwoju lokalnego,
- poinformowanie społeczności miasta i innych zainteresowanych podmiotów o przyjęciu Strategii rozwoju Miasta Radzionków przez Radę Miasta,
- udostępnienie dokumentu poprzez umieszczenie go na stronie internetowej Urzędu Miasta,
- poinformowanie społeczności Radzionkowa i innych zainteresowanych podmiotów o przyjętych priorytetach, celach strategicznych, i najważniejszych przedsięwzięciach poprzez omówienie ich w prasie lokalnej, na spotkaniach z władzami miasta itp.,
- przekonywanie zainteresowanych stron do nowych rozwiązań zaproponowanych w Strategii, w tym szczególnie uzasadnienie realizacji inwestycji, które mogą wywołać konflikty,

- pozycjonowanie nowego wizerunku Radzionkowa zgodnego z przyjętą wizją i celami strategicznymi,
- promowanie ponadlokalnej pozycji Radzionkowa w skali regionalnej i krajowej.

Szczegółowe rozstrzygnięcia w zakresie promocji miasta mogą zostać zdefiniowane w specjalnym dokumencie operacyjnym, który zawierać będzie m.in. cele kampanii promocyjnych, segmenty odbiorców produktów miejskich, instrumenty promocji, środki promocji oraz konkretne projekty promocyjne.

Finansowanie procesu wdrażania Strategii

Realia finansowania zapisów Strategii będą uwzględniane w budżetach miasta przygotowywanych na lata jej wdrażania. Dokumentem koordynującym jest Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Radzionków na kolejne lata, w aktualizacji której uwzględnione będą przyszłe zmiany zapisów strategicznych. Dla przedsięwzięć zawartych w Strategii rozwoju Miasta Radzionków, które będą mogły być dofinansowane z zewnętrznych środków publicznych przygotowywane będą odpowiednie analizy finansowe. W ramach planowania operacyjnego można monitorować szanse generowane przez różne potencjalne źródła finansowania projektów, w tym m.in. środki: Budżetu Państwa, inicjatyw rozwojowych UE, prywatne, sponsorów, organizacji i instytucji pozarządowych czy spółdzielni mieszkaniowych.

7. Monitoring i ewaluacja Strategii rozwoju Miasta Radzionków

Ocena skuteczności wdrożenia Strategii rozwoju Miasta Radzionków wymaga sformułowania założeń ewaluacji zmian wprowadzanych w realia miejskie w rezultacie realizacji przedsięwzięć strategicznych i wspierających. Wymóg monitorowania efektów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących Strategię, z drugiej zaś umożliwia całościową jej ocenę w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja Strategii powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników, umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) Strategii rozwoju został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne, odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny oraz całościowy charakteryzują stopień realizacji priorytetów i celów strategicznych,
- zewnętrzne, odnoszące się do wykorzystania w procesie ewaluacji Strategii rozwoju Miasta Radzionków popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Komisję Europejską do oceny interwencji dokonywanych za pomocą EFRR, EFS oraz EF.

Biorąc pod uwagę zakres merytoryczny priorytetów i celów strategicznych zawartych w Strategii rozwoju Miasta Radzionków, wskaźniki wykorzystywane przez Komisję Europejską posłużyły jako propozycja wyjściowa dla formułowania wskaźników monitoringu i ewaluacji opisujących przedmiotowy dokument. Zestaw wskaźników prezentuje poniższa tabela.

Tab. 41. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii rozwoju Miasta Radzionków

Wskaźniki monitoringu (M) i ewaluacji (E)	Priorytety Strategii rozwoju Miasta Radzionków		
	PR I. Inteligentna gospodarka	PR II. Przyjazna przestrzeń miejska	PR III. Wyróżniające miejsce zamieszkania
M1. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (firmy)			
E1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (%)			

M2. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (osoby)			
E2. Dynamika liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (%)			
M3. Liczba osób zatrudnionych (osoby)			
E3. Dynamika liczby osób zatrudnionych (%)			
M4. Liczba osób bezrobotnych (osoby)			
E4. Dynamika liczby osób bezrobotnych (%)			
M5. Długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)			
E5. Dynamika długości przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (%)			
M6. Liczba osób odwiedzających miejskie atrakcje turystyczno-rekreacyjne biletowane (osoby)			
E6. Dynamika liczby osób odwiedzających miejskie atrakcje turystyczno-rekreacyjne biletowane (%)			
M7. Liczba zrewitalizowanych obiektów (obiekty)			
E7. Dynamika zrewitalizowanych obiektów (%)			
M8. Liczba inicjatyw na rzecz przedsiębiorców i przedsiębiorczości społecznej (inicjatywy)			
E8. Dynamika liczby inicjatyw na rzecz przedsiębiorców i przedsiębiorczości społecznej (%)			
M9. Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków o dofinansowanie zmiany źródła ciepła z tradycyjnego (węglowego) na nowoczesne (szt.)			
E9. Dynamika liczby pozytywnie rozpatrzonych wniosków o dofinansowanie zmiany źródła ciepła z tradycyjnego (węglowego) na nowoczesne (%)			
M10. Liczba obiektów infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej objętych wsparciem (obiekty)			
E10. Dynamika liczby obiektów infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej objętych wsparciem (%)			
M11. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej objętych wsparciem (osoby)			
E11. Dynamika liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej, objętych wsparciem (%)			
M12. Liczba gospodarstw domowych korzystających z poprawy warunków mieszkaniowych (gospodarstwa domowe)			

E12. Dynamika liczby gospodarstw domowych korzystających z poprawy warunków mieszkaniowych (%)			
M13. Liczba odwiedzających obiekty kulturalne, w tym o charakterze dziedzictwa kulturowego (osoby)			
E13. Dynamika liczby odwiedzin obiektów kulturalnych, w tym o charakterze dziedzictwa kulturowego (%)			
M14. Liczba mieszkańców Radzionkowa (osoby)			
E14. Dynamika liczby mieszkańców Radzionkowa (%)			

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone w ramach struktur Urzędu Miasta Radzionków. Działanie tego rodzaju wiązać się będą z koniecznością:

- wskazania osoby odpowiedzialnej za formułowanie oceny okresowej (na podstawie raportów rocznych) oraz rekomendacji w zakresie wprowadzania działań korygujących i aktualizujących zapisy Strategii.
- wskazania osoby odpowiedzialnej za gromadzenie danych opisanych we wskaźnikach monitoringu i ewaluacji.

Założenia dla monitorowania realizacji zapisów Strategii rozwoju Miasta Radzionków obejmują także elementy umożliwiające pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia Strategii. Obejmują one:

- roczne raporty – sporządzane przez pracowników Referatu Mienia i Zagospodarowania Przestrzennego, odnoszące się do postępów prac implementacyjnych przy wykorzystaniu zaproponowanego zbioru wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- gromadzenie, przetwarzanie i analizy informacji związanych z efektami Strategii rozwoju Miasta Radzionków, bazujących na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

8. Załączniki

Załącznik 1

W ramach prac nad przygotowaniem strategii odbyły się cztery warsztaty przeprowadzone w celu pozyskania informacji dotyczących szczegółowych cech procesów realizacji funkcji miejskich oraz dwa mające na celu zebranie opinii na temat proponowanych priorytetów, celów i kierunków rozwoju.

Lista uczestników warsztatów i wywiadów przedstawia się następująco:

Imię i Nazwisko	Organizacja lub adres
Bańkowska Alicja	Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko”
Bączkowicz Maria	Zielona Ziemia i świetlica parafialna
Bączkowicz Tadeusz	Przedsiębiorca – Cukiernia i Piekarnia
Biadasiewicz Katarzyna	Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Pieśni i Tańca „Mały Śląsk”
Bijak Stefan	Zakład Gospodarki Komunalnej w Radzionkowie
Bochnia Barbara	Przedszkole nr 3
Bomba Paweł	Radzionkowskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne
Bryś - Szczygieł Teresa	Stowarzyszenie Zielona Ziemia
Buczek Monika	Filia Młodzieżowe Biuro Pracy Radzionków
Cempulik Urszula	Zespół charytatywny przy parafii św. Wojciecha
Cieśla Marian	Przedsiębiorca „CAGRO” sp. z o. o.
Cziba Marek	ZGK Radzionków
Dec Renata	Przychodnia Lekarska RAD-MED Sp. z o. o.
Fiuk Katarzyna	PUP Tarnowskie Góry
Gajkiewicz Anna	Przedszkole nr 4
Galińska Teresa	Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Zamkowa Szkoła”
Hajda Jerzy	PZERIj Radzionków
Hajda Stefan	Radny Rady Miasta Radzionków
Hypki Halina	Zespół Szkół Podstawowo – Gimnazjalnych w Radzionkowie
Jania Klaudiusz	Radny Rady Miasta Radzionków
Klakla Katarzyna	Radna Rady Powiatu Tarnogórskiego
Konik Justyna	Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozw. Probl. Alkoh. I Przeciw. Narkomanii
Kwiecińska Joanna	Zakład Placówek Oświatowych w Radzionkowie
Lasok Jadwiga	SRK K.L przy Parafii Św. Wojciecha
Łukawska Bożena	Szkoła Podstawowa nr 1

Machoń Tomasz	UM Radzionków – Referat Promocji Miasta i Aktywności Społecznej
Marek Eugeniusz	Radny Rady Miasta Radzionków
Maronna Grażyna	Kierownik FILII PMDK Filia Radzionków
Maruszczak Łucjan	Radny Rady Miasta Radzionków
Mateja Fabian	Przedsiębiorca – F.W. Mateja Fabian
Milewska Anna	UM Radzionków – Referat Promocji Miasta i Aktywności Społecznej
Minas Danuta	Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Śląskich
Musiół Halina	Zespół charytatywny przy parafii św. Wojciecha
Napieraj Marek	Gimnazjum im. Ojca Ludwika Wrodarczyka
Nolewajka Tomasz	Urząd Miasta Radzionków
Nowicka – Nowak Sandra	CNJO Językownia
Ogrodnik Bogdan	Śląski Ogród Botaniczny
Osadnik Marian	Radny Rady Miasta Radzionków
Piekarczyk Sylwia	Gimnazjum im. O.L. Wrodarczyka
Pliszcak Andrzej	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Radzionkowie
Pluskota Urszula	Radna Rady Miasta Radzionków
Pniok Leszek	Zespół Placówek Oświatowych w Radzionkowie
Prodlik Marian	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
Reimann Ewa	Ośrodek Pomocy Społecznej Radzionków
Romanowska Cecylia	Chór „Harfa”
Ryciak Daniel	Centrum Kultury „Karolinka”
Sitarz Weronika	Gimnazjum im. Ojca Ludwika Wrodarczyka
Skowronek Bogusław	Stowarzyszenie Zielona Ziemia
Sobczyk Rudolf	SRK przy parafii św. Wojciecha w Radzionkowie
Stejskal Renata	Zespół charytatywny przy parafii NMP w Rojcy
Strachanowska Grażyna	Ośrodek Pomocy Społecznej Radzionków
Tatarynowicz Jacek	Przychodnia Lekarska RAD-MED Sp. z o. o.
Tobor Gabriel	Burmistrz Miasta Radzionków
Tobór Piotr	Radny Rady Miasta Radzionków
Tomanek Eugeniusz	Urząd Miasta Radzionków – Referat Mienia i Zagospod. Przestrzennego
Tomczyk Ilona	Przedszkole nr 2
Wilczek Marek	Radny Rady Miasta Radzionków
Wolko Barbara	Centrum Kultury „Karolinka”
Wroński Jarosław	UM Radzionków – Referat Promocji Miasta i Aktywności Społecznej

Wylenżek Anna	Przedsiębiorca - Wylenżek Sp. J. (piekarnia)
Wysypół Dariusz	Przewodniczący Rady Miasta
Zalewska Danuta	Ośrodek K-O „Tęcza”
Zejer Stefania	Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Zameczek”
Zgoda Halina	Miejska Biblioteka Publiczna

Prace nad strategią odbywały się również w ramach spotkań roboczych w Urzędzie Miasta, w których uczestniczyli:

- Gabriel Tobor – Burmistrz Miasta,
- Bernard Skibiński – Zastępca Burmistrza,
- Aleksandra Gryboś – Skarbnik Miasta,
- Rudolf Sobczyk – Sekretarz Miasta,
- Marcin Szczygieł – Naczelnik Wydziału Gospodarki Miejskiej i Inwestycji,
- Dariusz Szopa – Kierownik Referatu Mienia i Zagospodarowania Przestrzennego.

Za metodologię prac nad przygotowaniem strategii odpowiedzialni są pracownicy Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (Katedra Badań Strategicznych i Regionalnych), prowadzący również warsztaty i uczestniczący w spotkaniach roboczych: dr Małgorzata Czornik (kierownik zespołu) i dr Adam Drobnik.

Załącznik 2

Formularz badania ankietowego

Badanie preferencji społecznych w zakresie kierunków rozwoju miasta Radzionkowa

1. Miasto Radzionków jest miejscem gdzie (wybrać max trzy):

☐ dobrze się mieszka i chciałbym tu pozostać	☐ nie ma miejsc pracy
☐ pracuję i jestem z tego zadowolony	☐ nie ma szans na zrobienie kariery
☐ mieszkam, ale chciałbym się wyprowadzić	☐ za mało się zarabia
☐ odbywają się ciekawe wydarzenia	☐ za mało się dzieje

Inne .....

2. Największą zaletą Radzionkowa jest/są (wybrać max trzy):

☐ położenie miasta na brzegu Aglomeracji	☐ sympatyczni i przyjaźni mieszkańcy
☐ śląskie tradycje	☐ rodzinne firmy
☐ cechy spokojnej prowincji	☐ aktywność organizacji społecznych
☐ nowatorskie inicjatywy władz miasta	☐ ambitne przedsięwzięcia ekologiczne
☐ ciekawe imprezy sportowe	☐ działania instytucji kultury
☐ dużo domów jednorodzinnych	☐ utrwalone wartości i sposoby postępowania
☐ tolerancyjni mieszkańcy	☐ atrakcyjne warunki zamieszkania
☐ zrównoważony rozwój	☐ nowoczesne przedsiębiorstwa

Inne .....

3. Do wad Radzionkowa zaliczyć można (wybrać max trzy):

☐ zanieczyszczenie powietrza (niska emisja)	☐ brak miejsc pracy
☐ niskie zarobki w radzionkowskich przedsiębiorstwach	☐ zbyt mało mieszkań
☐ trudny dojazd z Katowic i Gliwic	☐ zły stan dróg
☐ zły stan sieci wodociągowo-kanalizacyjnej	☐ nuda prowincji
☐ braki w komunikacji wewnątrzmijskiej (przejście „na Górkę” o wystarczającej przepustowości)	

Inne .....

4. Czego brakuje najbardziej młodym mieszkańcom Radzionkowa (wybrać max trzy)?

☐ odpowiedniej pracy	☐ szkoły kształcącej w pożądanym kierunku
☐ wyższych zarobków	☐ imprez kulturalnych
☐ własnego mieszkania	☐ miejsca na budowę domu
☐ szans na karierę	☐ obiektów sportowych

Inne .....

5. Jak ocenia Pan/i poziom usług w Radzionkowie?

Dziedziny	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Edukacja					
Kultura					
Rekreacja i sport					
Ochrona zdrowia					
Pomoc społeczna					
Administracja					
Bezpieczeństwo					
Komunikacja					
Handel detaliczny					
Gastronomia					

6. Czym władze miasta Radzionkowa koniecznie powinny się zająć (wybrać max trzy) ?

☐ wspieraniem ludzi przedsiębiorczych	☐ pozyskaniem inwestora
☐ posprzątaniem miasta	☐ doskonaleniem usług edukacyjnych
☐ reklamowaniem miasta	☐ poprawianiem wyglądu miasta
☐ modernizowaniem bazy sportowej	☐ organizowaniem imprezy kulturalnych
☐ poprawą stanu dróg	☐ remontowaniem sieci wod-kan
☐ zachowaniem lokalnych wartości, tradycji	☐ usprawnianiem komunikacji
☐ tworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych (ryнку, placów, terenów zielonych)	

Inne .....

7. Która część Radzionkowa Twoim zdaniem wymaga najszybszych zmian?

.....
 jakich? .....
 .....

Płeć: **Kobieta** **Mężczyzna**

Pracuję w Radzionkowie: **TAK** **NIE**

Moje gospodarstwo domowe to: 1-2 osoby 3 osoby 4 osoby 5 i więcej osób

Wiek: do 20 21-30 31-40 41-50 51-60 pow. 60

Wykształcenie: podstawowe i mniej zasadnicze zawodowe średnie wyższe

Wykonywany zawód: uczeń-student, pracujący, pracodawca, emeryt, bezrobotny, gospodyni domowa
 inny .....

Subiektywna ocena własnej sytuacji materialnej: bardzo dobra dobra przeciętna zła

Załącznik 3

Macierze analizy SWOT

Czynniki gospodarcze	O _g 1.	O _g 2.	O _g 3.	O _g 4.	O _g 5.	suma	T _g 1.	T _g 2.	T _g 3.	T _g 4.	T _g 5.	suma
S _g 1. Śląski etos pracy mieszkańców	0	0	1	3	1	5	0	2	0	0	0	2
S _g 2. Rodzinne firmy	1	0	0	2	0	3	0	2	1	0	1	4
S _g 3. Wizerunek miejsca przyjaznego inwestorom	1	1	2	0	1	5	2	0	0	1	2	5
S _g 4. Przyrost liczby miejsc pracy znacznie przekraczający średnią dla powiatu tarnogórskiego	1	1	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1
S _g 5. Uzbrojone działki inwestycyjne	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	3	6
S _g 6. Tradycje wytwarzania wielu produktów i świadczenia usług	0	0	0	1	0	1	0	2	0	1	0	3
S _g 7. Rosnący poziom wykształcenia mieszkańców skutkujący inicjatywami gospodarczymi	2	1	0	0	1	4	0	1	0	1	0	2
suma	6	3	3	6	3	21	3	8	1	5	6	23
W _g 1. Zbyt mała liczba miejsc pracy	2	1	0	0	1	4	0	0	0	1	1	2
W _g 2. Niskopłatna praca	1	1	0	0	0	2	1	1	0	2	0	4
W _g 3. Mała liczba nowoczesnych przedsiębiorstw	3	1	0	0	1	5	1	2	0	2	0	5
W _g 5. Mniejsza dynamika tworzenia małych i średnich firm niż w powiecie tarnogórskim	1	0	0	1	0	2	0	1	1	1	0	3
suma	7	3	0	1	2	13	2	4	1	6	1	14

Czynniki społeczne	O _s 1.	O _s 2.	O _s 3.	O _s 4.	O _s 5.	O _s 6.	O _s 7.	suma	T _s 1.	T _s 2.	T _s 3.	T _s 4.	T _s 5.	T _s 6.	T _s 7.	T _s 8.	suma
S _s 1. Dobre warunki zamieszkania	3	2	1	0	1	2	0	9	0	1	2	0	1	0	0	2	6
S _s 2. Śląskie tradycje	2	3	1	0	2	2	2	12	0	0	1	1	0	0	3	1	6
S _s 3. Utrwalona tożsamość lokalna wielu mieszkańców	2	3	1	0	2	1	1	10	0	0	1	0	0	0	1	1	3
S _s 4. Ugruntowane wartości społeczności lokalnej	1	3	1	0	1	2	0	8	0	0	1	2	0	0	2	0	5
S _s 5. Cechy spokojnej prowincji	3	2	2	0	1	2	0	10	0	1	1	0	0	1	1	1	5
S _s 6. Podejmowanie różnych form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	1	0	0	2	0	0	0	3	0	2	2	1	1	2	0	0	8
S _s 7. Bogata i różnorodna oferta kulturalna	2	2	1	0	1	2	0	8	1	2	1	1	0	1	1	1	8
S _s 8. Wiele imprez sportowo-rekreacyjnych	2	2	2	0	1	1	0	8	1	1	1	1	0	1	1	1	7
S _s 9. Obiekty sportowo-rekreacyjne przyciągające mieszkańców sąsiednich miast	2	2	2	0	0	0	0	6	1	2	0	1	0	0	0	1	5
S _s 10. Dobra działalność placówek edukacyjnych	1	1	1	2	0	0	0	5	1	1	0	1	0	2	0	0	5
S _s 11. Inicjatywy edukacyjne dla dorosłych	1	1	1	2	1	1	0	7	0	1	2	0	0	1	0	0	4
S _s 12. Sieć wsparcia i pomocy rodzinom	1	1	0	0	0	1	0	3	1	1	1	2	0	1	0	0	6
suma	21	22	13	6	10	14	3	89	5	12	13	10	2	9	9	8	68
W _s 1. Postawy akcentowania odrębności społeczności lokalnej wobec przyjezdnych	1	1	2	1	1	1	0	7	1	1	1	0	0	0	1	0	4
W _s 2. Niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się mieszkańców, ujemne saldo migracji)	1	1	1	0	0	0	0	3	3	1	1	0	0	0	0	0	5
W _s 3. Duży popyt na mieszkania socjalne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3
W _s 4. Niski poziom aktywności osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	2
W _s 5. Zły stan techniczny wielu mieszkań komunalnych	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	2
W _s 6. Spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
suma	3	2	3	2	1	1	0	12	6	6	4	0	0	1	1	0	18

Czynniki środowiskowo-infrastrukturalne	O _{st} 1.	O _{st} 2.	O _{st} 3.	O _{st} 4.	O _{st} 5.	suma	T _{st} 1.	T _{st} 2.	T _{st} 3.	T _{st} 4.	T _{st} 5.	suma
S _{st} 1. Potożenie miasta na brzegu Aglomeracji	0	0	1	0	1	2	1	0	0	0	1	2
S _{st} 2. Dobra dostępność komunikacyjna – autostrada A1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
S _{st} 3. Niewielka odległość od portu lotniczego w Pyrzowicach	0	0	0	0	3	3	1	0	0	0	1	2
S _{st} 4. Wiele domów jednorodzinnych	0	2	0	0	0	2	0	0	2	1	0	3
S _{st} 5. Inwestycje zorientowane na tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych – nowe krajobrazy i budowa rynku	1	0	1	1	0	3	0	0	0	1	0	1
S _{st} 6. Akceptacja proekologicznych postaw przez wielu mieszkańców	2	2	2	0	0	6	0	0	2	2	0	4
S _{st} 7. Ambitne przedsięwzięcia ekologiczne	3	2	2	0	0	7	0	0	3	0	0	3
suma	6	6	6	1	4	23	2	0	7	5	4	18
W _{st} 1. Niewielka powierzchnia miasta	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1
W _{st} 2. Niska emisja z domowych palenisk	2	3	2	0	0	7	0	0	3	2	0	5
W _{st} 3. Trudny dojazd środkami komunikacji publicznej do Gliwic	1	0	1	0	0	2	2	1	0	0	0	3
W _{st} 4. Pogarszająca się dostępność kolejowa	1	0	1	0	3	5	0	1	0	0	0	1
W _{st} 5. Niewielka ilość ścieżek rowerowych	2	0	2	0	0	4	1	3	0	1	1	6
W _{st} 6. Nadmierne zagęszczenie zabudowy w centralnej części miasta	1	2	1	0	0	4	0	0	1	0	0	1
W _{st} 7. Zbyt wąskie uliczki w obszarach zabudowy jednorodzinnej	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0
suma	8	5	8	1	3	25	3	5	4	4	1	17

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Dariusz Wysypoł

9. Spis tabel

Tab. 1. Powierzchnia i struktura użytkowania gruntów w Radzionkowie.....	6
Tab. 2. Liczba ludności (wg faktycznego miejsca zamieszkania na 31.XII), jej dynamika oraz gęstość zaludnienia.....	8
Tab. 3. Wskaźnik starzenia się oraz saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych.....	11
Tab. 4. Liczba uczniów w szkołach podstawowych.....	17
Tab. 5. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych – licea.....	20
Tab. 6. Czytelnicy bibliotek i widzowie w kinach w ciągu roku.....	25
Tab. 7. Zwiedzający muzea oraz uczestnicy imprez organizowanych przez domy kultury ...	28
Tab. 8. Wielkość wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa.....	31
Tab. 9. Respondenci, którzy zaznaczyli odpowiedzi na pytania dotyczące radzionkowskiej kultury.....	33
Tab. 10. Kluby sportowe oraz członkowie klubów sportowych.....	35
Tab. 11. Ćwiczący w klubach sportowych.....	37
Tab. 12. Wielkość wydatków na sport i rekreację.....	40
Tab. 13. Mieszkania ogółem.....	45
Tab. 14. Średnia cena ofertowa 1-go metra kwadratowego (październik 2013).....	477
Tab. 15. Struktura zasobów mieszkaniowych w Radzionkowie.....	48
Tab. 16. Stowarzyszenia i organizacje społeczne.....	51
Tab. 17. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 r.....	53
Tab. 18. Podmioty gospodarki narodowej.....	55
Tab. 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.....	58
Tab. 20. Liczba pracujących i bezrobotnych.....	61
Tab. 21. Wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca oraz dochody z tytułu PIT i CIT na 1-go mieszkańca.....	65
Tab. 22. Respondenci, którzy zaznaczyli odpowiedzi na pytania dotyczące radzionkowskich realiów gospodarczych.....	71
Tab. 23. Odpady komunalne zebrane oraz powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych.....	77
Tab. 24. Nakłady inwestycyjne infrastrukturalne w Radzionkowie w latach 2002 – 2012....	83
Tab. 25. Lista sił i słabości w obszarze społecznym.....	85
Tab. 26. Lista szans i zagrożeń w obszarze społecznym.....	86
Tab. 27. Macierz wyników SWOT w obszarze społecznym.....	87
Tab. 28. Lista sił i słabości w obszarze gospodarczym.....	87
Tab. 29. Lista szans i zagrożeń w obszarze gospodarczym.....	88
Tab. 30. Macierz wyników SWOT w obszarze gospodarczym.....	88
Tab. 31. Lista sił i słabości w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym.....	89
Tab. 32. Lista szans i zagrożeń w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym.....	89
Tab. 33. Macierz wyników SWOT w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym.....	90
Tab. 34. Macierz wyników SWOT wszystkich analizowanych obszarów.....	91
Tab. 35. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet I.....	104
Tab. 36. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet II.....	105
Tab. 37. Cele strategiczne, kierunki i działania – priorytet III.....	106
Tab. 38. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet I.....	107
Tab. 39. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet II.....	110
Tab. 40. Przedsięwzięcia strategiczne i wspierające – priorytet III.....	112
Tab. 41. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii rozwoju Miasta Radzionków.....	125

Strategia Rozwoju Gminy Radzionków na lata 2014 – 2025

26 kwietnia łódzkiego roku radni ze Cidrów przykazali coby birgemajster wzion sie za robota i łopracowol "Strategia Rozwoju Gminy Radzionków na lata 2014 – 2025". Skuli tego podpisol łon umowa z rectorami ze Uniwersytetu Ekonomicznego we Katowicach – dr Małgorzatą Czornik i dr. Adamem Drobnikiem, łorzy som w tym fachmanami.

Po powdzie trza pedzieć, że fest im w tym pomogli miyszkańcy Radzionkowa, kerzy przilazili na roztomajte spotkania, warsztaty i konsultacje. Beamtry rozdowali im tyz ankiety i wyppytywali ło to, jak mo być we Cidrach na bezrok i jesce dalij.

Rechtory wszystko to porachowali, łopracowali i napisali fest mondry i fest ruby dokument, kery sie nazywo „Strategia rozwoju Miasta Radzionków na lata 2014 – 2025”. Wycytać w nij idzie:

- Jak jest dzisioj
- Co momy fajnego a co niy
- Co musymy wyłonacyć żeby Cidry sie durch rozwijały
- Co momy robić by być we zgodzie ze achtami Unie Europejskij, Polski i Śląska
- Jak to doporzadku kontrolowac

Nojważniyszo myśl strategii idzie pedzieć jednym zdaniym:

W Cidrach mo sie dobrze miyszkać, a wszyscy majom wiedzieć, że jak chcom łotworzyć swój geszeft to ino u nos, skuli tego, że ludzie tu som robotni, fest przywiązani do tradycji ale wyuceni i spece łod modernych szpecjalizacyj.

Dalij stoi napisane co i jak momy robić. I tak:

I. Piyrwszo nejważniyszo rzecz: Inteligentno gospodarka.

Jak mo być?

1. Fyrmy i geszefty z Radzionkowa musom sie rozwijać a niy ino robić jak to piyrwyj było.
2. Ludzie musom sie wartko i durch ucyć tak coby poradzili robic przy komputerach i inkszych automatach.
3. Niy śmiys jechać dugo do roboty.

Jak to zrobic?

Ad. 1

- 1) Trza namowiac biznesmenów coby łotwierali u nos nowoczesne fyrmy;
- 2) Trza łorganizowac spotkania z biznesmenami;

- 3) Trza promować bauplace na kerych idzie wybudować nowe firmy;
- 4) Jedyn beamter z prezydium musi sztajgnoné i łostać doradcom radzionkowskich biznesmenów.

Ad.2

- 1) Trza ucyć modzioków we szkołach jak założyć własny geszeft;
- 2) Trza szkolorzom umożliwić szturowanie za granicom.

Ad.3

- 1) Trza tak wynokwić coby cugiem szło pryndko zajechać do Katowic;
- 2) Trza dogodać sie ze Bytomiem, Piekarami, Świerklańcem i Tarnowskimi Górami i zu zamen do kupy remontować drogi coby wartko i bez ształów rajzować autem do roboty;
- 3) Trza wybudować ścieżki coby szło zajechać do roboty na kole.

II. Drugo nojważniyszjo rzecz: Przyjazno przestrzeń miejsko.

Jak mo być?

1. W Cidrach mo być kupa miejsc ftorych niy ma gańby pokozuć gorolom.
2. Trza mieć w zocy prziroda.

Jak to zrobić?

Ad.1

- 1) Tam kaj za Wilusia był dwór Donersmarcków, a za komuny PGR, trza wybudować rynek;
- 2) Przy drogach i tretuarach trza posadzić łozdobne krzoki i rabatki;
- 3) Trza wyremontować familoki na Hugonie;
- 4) Trza na plantach we Rojcy wybudować szpilplace;
- 5) Dło bezpiyczyństwo trza zamontuwać monitoring.

Ad.2

- 1) Trza poprowić luft i dować pozór coby zodyn niy smyndziół;
- 2) Trza wspiyrać rozwój Śląskiego Ogrodu Botanicznego;
- 3) Trza dować pijondze na ekologiczno edukacjo szkolorzy;
- 4) Trza dbać ło gadzina na Księżej Górze.

III. Trzecio nojważniyszjo rzecz: Wyróżniające miejsce zamieszkanie

Jak mo być?

1. Śląskie wartości muszom być przestrzegane bezmaś jak przikazania łod Pon Buczka.
2. Tak jak dziś, każdy mo wiedzieć czym sie charakteryzujom Cidry i Cidroki.
3. Każdy musi mieć dostęp do usług publicznych.

Jak to zrobić?

Ad.1

- 1) Trza łorganizować festyny na ftorych idzie sie poasić radzionkowskimi tradycjami;
- 2) Trza wspiyrać zespół "Mały Śląsk";

- 3) Trza pokazywać i promować tradycyjnych rzemieślników, np. masarzy i piekarzy;
- 4) Trza realizować program „Identyfikacja kulturowa CIDRY - RESZTA ŚWIATA”;
- 5) Trza przyciągać turystów do Radzionkowa i pokazywać im Muzeum Chleba, Ogród Botaniczny i inksze budowle wpisane na śląski szlak zabytków;
- 6) Trza jak piyrwyj robić wino ze jabłonek czyli Cidra;
- 7) Trza dbać ło muzeum kere powstanie na starym banhofie (Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoślązaków do ZSRR).

Ad. 3

- 1) Trza remontować miyszkania i budować nowe - socjalne coby przekludzać do nich tych kerym w gerychcie dali eksmisjo;
- 2) Trza pomagać organizacjom pozarządowym i inkszym ferajnom ftoe łorganizujom imprezy kulturalne;
- 3) Trza unowocześniać wyposażenie we łbiektach kulturalnych;
- 4) Trza przijonć do roboty we Ośrodku Zdrowia dobrych dochtorów i flyjgery;
- 5) Trza utworzyć altes heim i hospicjum;
- 6) Trza łorganizować szpile i inksze zawody do szportowców;
- 7) Trza wybudować stadion do futbolu, zakryty basen i hala do szpilania w neca na piosku;
- 8) Trza pomagać radzionkowskim familijom, nojprzód tym kaj jest dużo bajtli;
- 9) Trza tak robić, coby niy było u nos elwrów a jak jus sie jakis trefi coby dostał pomoc i robota;
- 10) Trza remonotować guliki i wybudować przepompownia ścieków;
- 11) Trza remontować i budować drogi. Niy ino gonki, ale dokończyć II i III etap obwodnicy;
- 12) Trza poprowić dojazd na Górka.

Coby ta strategio niy łołała yno na papiórze trza jom robić z gowom, nojprzód się wszystko wyforsztelować, potym znolyć na to pijondze (a ceskich to niy kosztuje) a na koniec poszukać kogoś fto sie za to chyci. Jak mu sie to udo, to Radzionków bydzie nojfajniejszy na świecie. Na końcu opracowanie "Strategia..." opisano metoda jak poznać czy wszystko idzie do porządku.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Dariusz Wysypol